

HET
EVANGELIE
IN 1 AVOND

HOE EEN RECHTVAARDIGE GOD
ZICHZELF OPOFFERT OM LIEFDE TE
LATEN OVERWINNEN

JAN HEIJNEN

Het Evangelie in 1 Avond

Jan Heijnen

*Dit alles is het werk van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend (...)
God heeft hem die de zonde niet kende voor ons één gemaakt met de zonde, zodat
wij door hem rechtvaardig voor God konden worden
(1 Korintiërs 5:18, 21)*

Inhoudsopgave

Wat is er zo goed aan het goede nieuws?	6
God.....	7
Wie is God?.....	8
God de artiest.....	8
Gods namen.....	9
Een heilige God	10
God is rechtvaardig.....	12
God is liefde.....	12
Gods glorie.....	14
Wat is Gods glorie?	16
Waarom Gods glorie zo belangrijk is.....	16
Het raadsel van God.....	18
De mens	20
De kroon op de schepping.....	21
De val.....	22
Een gebroken wereld.....	24
Slaven van de zonde.....	26
Gevangen.....	26
De baas van de kerker	29
Hopeloos zonder Christus	30
Dood, waar is je angel?.....	31
Jezus.....	34
Jezus zoals ik hem niet kende.....	35
Jezus' karakter.....	36
Het Evangelie volgens Jezus	39
Jezus verkondigt het evangelie.....	40
Jezus illustreert het evangelie.....	43
Jezus legt het evangelie uit.....	45
Het volmaakte offer.....	48
De laatste 24 uur.....	50

De opstanding.....	54
Het kruispunt.....	57
Verbonden in geloof.....	58
Leven door de Geest.....	60
Kies nu wie je zult dienen.....	62
Bonus	65
Het evangelie in 190 woorden	66
Het evangelie in twaalf verzen.....	66

Wat is er zo goed aan het goede nieuws?

Als ik dit schrijf, zitten we nog midden in de pandemie. Een donkere tijd. Volgens velen de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. Misschien wel, misschien niet. Eén ding staat vast: we hebben behoefte aan vrijheid, behoefte aan weer voluit kunnen leven. Kortom: we hebben behoefte aan goed nieuws.

Tegelijkertijd staat het christendom wereldwijd onder druk. Mensen willen hun eigen waarheden en dogma's opleggen aan anderen. Christenen zijn ouderwets, intolerant, geloven in een sprookjesboek. In veel landen worden gelovigen zijn zelfs onderdrukt omdat ze in de Bijbel lezen en Jezus volgen. Mijn vorige boek 'De Bijbel in 1 Dag' levert veel hatelijke berichten op van niet-gelovigen.

Die onderdrukking is niets nieuws. Mensen die trouw zijn aan God worden al vervolgd sinds Kaïn zijn broer Abel dood sloeg. Het Evangelie heeft randen die zo scherp zijn als een pas geopend blik. Als je niet uitkijkt, snijd je eraan. Dat is wat de wereld doet en dat is waarom de gemiddelde mens niets van het Evangelie – dat letterlijk goed nieuws betekent – wil weten.

Het goede nieuws is blijkbaar niet voor iedereen goed nieuws. Paulus schrijft in zijn prachtige brief aan de Romeinen:

Voor dit evangelie schaam ik mij niet, want het is Gods reddende kracht voor allen die geloven, voor Joden in de eerste plaats, maar ook voor andere volken. In het evangelie openbaart zich dat God enkel en alleen wie gelooft als rechtvaardige aanneemt, zoals ook geschreven staat: 'De rechtvaardige zal leven door geloof.' – Romeinen 1:17-18

Het Evangelie is Gods reddende kracht voor allen die geloven. Dus niet voor mensen die niet geloven. Dat is een boodschap van uitsluiting en dus geen goed nieuws.

Waarom spreken we dan toch over het 'Evangelie'? Wat is er zo goed aan het goede nieuws? Dat is waar dit boek over gaat.

In het eerste deel kijken we naar Gods karakter: wie is Hij en waarom doet Hij wat Hij doet? Vervolgens komen we bij het mysterie van God: hoe kan een rechtvaardige God zonden bestraffen en toch liefdevol zijn en mensen in genade aannemen?

Daarna verleggen we ons perspectief. We kijken naar de andere hoofdrolspeler in het Evangelie: de mens. Waar ging het mis en kan hij/zij zichzelf niet redden?

Uiteindelijk komen we aan bij het kruispunt van de wereldgeschiedenis: Jezus, de Zoon van God, die mens werd en uiteindelijk op de meest brute manier vermoord werd die we ons maar kunnen voorstellen. Was dat echt nodig en waarom deed Hij het?

Dit boek is geschreven in begrijpelijke taal om het goede nieuws zo goed mogelijk onder woorden te brengen. Ik bid dat het tot zegen mag zijn van jou, de lezer.

Jan Heijnen

Deel 1

God

Wie is God?

Hoe zou jij deze vraag beantwoorden? Misschien zou je deze vraag liever veranderen in: Wie is God voor mij? Hierop kun je immers antwoorden met je ervaring over de betekenis die God in jouw leven heeft. En hoewel je antwoord dan een belangrijk getuigeins zou kunnen zijn, geef je daarmee ingelijk alleen aan hoe God in jouw leven past. Het verschil tussen deze twee vragen is dus meer dan een nuanceverschil. Want zou je door de vraag te veranderen in 'Wie is God voor mij?' niet impliciet ontkennen dat je echt kunt zeggen wie God is

Ik ben de eerste om toe te geven dat God zo groot is dat we niet alle facetten van hem kennen. Tot op zekere hoogte blijft hij ongrijpbaar. Het is alsof je naar een reusachtige berg kijkt. Je kunt een deel van de omvang zien, maar je kunt het gebergte met al zijn pieken, zijn dalen, zijn hoogten, zijn diepten en zijn breedtes nooit volledig vatten. Ga je de berg beklimmen, dan ervaar je hem en leer je hem beter kennen, maar nog steeds niet volledig. Zo is het met God ook. We kunnen hem nooit volledig objectief kennen. Hij is tenslotte God en wij mens. Tegelijk heeft God ons een boek met verhalen gegeven dat helpt om hem te leren kennen en daarnaast zien we God natuurlijk om ons heen in de schepping. Ook openbaart God zich door Jezus heen. Daar komen we later op terug. Laten we onze uitrusting aandoen en een begin maken met de beklimming van onze 'berg', God.

God de artiest

God is een artiest. Van alle dingen die ik als eerste over God zou kunnen zeggen, is het dat. En iedereen kan het zien.

Als wij een beeldsculptuur willen maken, hebben we steen en gereedschap nodig. Een huis bouwen? Idem dito. Ook bij het maken van een schilderij zijn we beperkt door onze materialen. Bovendien kunnen we niets mooiers maken dan ons voorstellingsvermogen toelaat. En dan nog... we kunnen niets beters creëren dan onze vaardigheden en de beschikbare materialen mogelijk maken.

Zo is het niet met God. Hij creëert zijn eigen 'bouw materiaal'. Een nieuwe kleur? Hij hoeft het maar te zeggen en het is er. Een nieuwe wereld? Het licht scheiden van de duisternis en land van de zee? Eén woord. Meer heeft God niet nodig. 9000 verschillende vogelsoorten? Geen probleem. Meer dan 6 miljard mensen en niemand is volstrekt gelijk aan enig ander mens? God doet het.

Rembrandt, Van Gogh, Johannes Vermeer en noem alle geweldige kunstenaars maar op. Ze vallen in het niet bij God. Harry Mulisch, Maarten 't Hart en Jan Wolkers zijn fantastische schrijvers, maar worden beperkt door hun verstand en kennis van de taal. God kent elk woord in elke taal en oneindig veel woorden in oneindig veel talen die wij niet spreken op aarde.

God ziet zichzelf eveneens als scheppende artiest. In zijn gesprek met Job wijst hij daarop¹. Hij grondvestte de aarde en bepaalde haar afmetingen, hij sloot de zee af en hulde haar in een gewaad van wolken, hij ontbiedt de morgen en wijst de dageraad zijn plek, hij heeft voorraadkamers voor sneeuw en hagel, hij is erbij als de hinde en de berggeit jongen krijgen, geeft de wilde ezels zijn vrijheid, en geeft wijsheid aan de dieren die hij uitkoos wil en onthoudt het aan andere, hij heeft het paard zijn kracht gegeven en beveelt de gier om in de bergen zijn nest te bouwen. Dit vind ik misschien nog wel de mooiste beschrijving van Gods scheppende kracht:

¹ Job 38, 39

Zie het nijlpaard dat ik heb geschapen, net als jou; het eet gras als een rund. Hoe krachtig zijn zijn lendenen, hoe machtig de spieren van zijn buik! Hij kan zijn staart rechten als een ceder, de pezen van zijn dijen spannen zich in bundels. Zijn botten zijn staven van brons, zijn ribben stangen van ijzer. Hij is een van Gods eerste meesterwerken, tegen hem trekt alleen zijn maker het zwaard. Zijn voedsel vindt hij in de bergen, waar de dieren van het veld zich vermaken. Hij strekt zich uit onder de lotusplanten, hij ligt verborgen tussen het riet van het moeras. De lotusplanten hullen hem in hun schaduw; de wilgen van het dal beschutten hem. Hij slurpt een rivier leeg zonder zich te haasten; hij blijft kalm wanneer de Jordaan zijn muil in golft. Wie kan oog in oog met hem staan en een ring door zijn neus halen?²

God schiep het nijlpaard, het rund en al het andere zoals een kunstenaar zijn meesterwerk maakt. Hij is de ultieme artiest.

Gods namen

God laat zien door de schepping wie hij is, maar meer nog onthult hij zich in de bijbel. Eén manier waarop hij dat doet, is door de naam die hij zichzelf geeft als hij met Mozes spreekt. We lezen daar zo makkelijk overheen.

In het Engels kennen we de uitdrukking: ‘What’s in a name?’ (Ofwel: ‘Wat zegt een naam?’) Hoe iemand heet, is in de bijbel echter erg belangrijk. Het geeft aan wie je bent. In de hemel ligt op dit moment een witte steen voor je klaar.³ Daarop staat je echte naam en ooit zul je die te weten komen.

Tijdens zijn eerste kennismaking met God vroeg Mozes naar zijn naam. God antwoordde: ‘Ik ben die ik ben’⁴. Letterlijk zei hij: ‘Ik ben JHWH’. Deze naam is zo heilig dat joden hem niet durven uitspreken. Het is ook niet bekend hoe hij moet worden uitgesproken. Dat is nu ook niet relevant. Belangrijker is wat God ermee bedoelde te zeggen.

De naam JHWH komt op 6800 plekken in de bijbel voor, maar wordt dan meestal vertaald met hij is HEER (let op de hoofdletters).

God ten diepste kennen, betekent dat we hem (er)kennen als Heer. JHWH benadrukt ook Gods goedheid.

In Exodus 34 verschijnt God aan Mozes en roept zijn naam: ‘De Heer! De Heer! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft.’⁵

In de naam ‘JHWH’ ligt besloten dat God machtig is en alle autoriteit heeft. Hij heeft gezag. Ook laat God met deze naam zien dat hij aanwezig en dichtbij is. ‘De Heer, onze God, is dichtbij’, zeiden de Israëlieten al⁶.

God openbaart zich ook via andere namen, bijvoorbeeld:

Elohim – Hij is God

Adonai – Hij is Meester/Heer

El Shaddai – God is Almachtig/Ontzagwekkend

² Job 40: 15-24

³ Openbaring 2:17

⁴ Exodus 3:14, Herziene Statenvertaling

⁵ Exodus 34:6 – 7a

⁶ Deuteronomium 4:7

JHWH Rohi – De Heer onze Herder
JHWH Jireh – De Heer voorziet
El Elyon – Hij is de Allerhoogste God.
JHWH Rophe – De Heer Heelt / Geneest / Herstelt.
JHWH Nissi – De Heer is mijn Banier.
JHWH Mekadesh – De Heer maakt je Heilig.
JHWH Shalom – De Heer is vrede.
JHWH Tsidkenu – De Heer is onze Gerechtigheid.

We hebben het over een aantal namen van God gehad, maar God heeft ook titels. De meest opvallende is wel **‘vader’**. In het Oude Testament wordt God slechts vijftien keer aangeduid als ‘vader’, in de vier Evangelieën in het Nieuwe Testament maar liefst 165 keer. In vrijwel alle gevallen in het Nieuwe Testament gaat het om Jezus die zijn trouwe leerlingen onderwijst. Dat houdt in dat gelovigen het voorrecht hebben om God ‘vader’ te mogen noemen. Daarmee benadrukken we zowel ons respect als onze intieme relatie met hem.

Een heilige God

Jesaja was een man door God uitgekozen om profeet te worden. Dat was geen erebaantje. Hij moest moeilijke boodschappen en waarschuwingen brengen naar het volk. Als de Israëlieten niet zouden luisteren, zou het slecht met hen aflopen. De mensen weigerden Jesaja te geloven en daarom werd hij gezien als een luis in de pels: iemand die ze liever kwijt dan rijk waren. God vond dat Jesaja moest weten waar hij aan begon en voor wie hij dit moeilijke werk zou gaan doen. In (waarschijnlijk) 759 voor Christus voerde hij Jesaja daarom in een visioen naar de hemel. Dit is wat Jesaja schrijft over dat visioen

In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer, gezeten op een hoogverheven troon. De zoom van zijn mantel vulde de hele tempel. Boven hem stonden serafs. Elk van hen had zes vleugels, twee om het gezicht en twee om het onderlichaam te bedekken, en twee om mee te vliegen. Zij riepen elkaar toe: ‘Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit.’ Door het luide roepen schudden de deurpinnen in de dorpels, en de tempel vulde zich met rook.⁷

Wat een machtig beeld. Stel je voor dat je een tempel binnengaat, met muren die honderden meters hoog zijn. De deur gaat open en dan loop je de troonzaal in. Daar in de verte zie je een onmetelijk grote, gouden troon. Boven de troon staan reusachtige, engelachtige wezens (serafs) met ieder zes vleugels. Op die troon zit God, zo onbeschrijflijk groot dat de zoom van zijn mantel de hele tempel vult.

Plotseling beginnen de serafs naar elkaar te roepen: ‘Heilig! Heilig! Heilig! Heilig is de Heer van de hemelse machten! Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit!’ Het geluid van hun stemmen is zo luid dat de deurpinnen schudden in hun dorpels. De tempel vult zich met rook.

Je ziet God in al zijn pracht, al zijn schoonheid, al zijn macht, al zijn reinheid. Dit is de God die jou heeft samengesteld, die je organen heeft gemaakt en je levensadem heeft ingeblazen. En meer dan dat. Hij heeft de grond onder je voeten gemaakt en de maan die je ’s nachts ziet. Hij heeft ons de zon en miljarden andere sterren gegeven. En iedere ster kent hij bij naam overigens.

⁷ Jesaja 6:1-4

Op het moment dat hij je ziet, weet hij precies wat je denkt en alles wat je ooit hebt gezegd en gedaan. Misschien ben jij het vergeten, maar hij niet. Hij heeft gezien hoe je laatst iemand hielp die in nood was, hij weet hoeveel je van anderen houdt, hoe graag je de wereld een beetje beter wilt maken. Maar hij herinnert zich ook hoe chagrijnig je vorige week was en hoe je iemand oneerlijk behandelde. Hij weet met wie je het bed hebt gedeeld en over wie je onreine gedachten hebt gehad. Hij weet van die keer dat je hebt gestolen en van die keren dat je zijn naam misbruikte.

Als je voor God verschijnt, heeft het geen zin om te proberen iets achter te houden. Je staat voor hem. Ontmaskerd, naakt en schuldig. Hij is heilig. Jij niet. Hij is almachtig en alwetend. Jij bent sterfelijk en nietig.

Dat is precies wat Jesaja zich realiseert als hij in zijn visioen voor God verschijnt. Hij heeft God gezien en hij weet dat niemand die God oog in oog met God komt het kan overleven. Hij schreeuwt uit: 'Ik ben onrein en nu heb ik God gezien! Ik moet sterven!'

Gelukkig voor Jesaja en gelukkig voor ons neemt God Jesaja's zonden van hem weg. Jesaja wordt niet veroordeeld voor zijn zonden. In plaats daarvan versterkt God hem juist voor de moeilijke taak als profeet. Hij heeft een ontmoeting met God gehad in al zijn majesteit, al zijn glans en bovenal: in al zijn heiligheid.

De betekenis van 'heilig'

Voor we ingaan op wat de heiligheid van God inhoudt, moeten we eerst weten wat het woord 'heilig' betekent. Waarschijnlijk de beste vertaling van 'heilig' is 'apart gezet'. In de bijbelse context betekent het dat iets apart is gezet *voor* God. Het behoort hem toe.

De bijbel spreekt bijvoorbeeld over 'heilige grond' als God aan Mozes verschijnt in de woestijn⁸. Mozes moet zijn sandalen uittrekken, want de grond waar hij zich op bevindt, is heilig verklaard door God. Immers, God zelf bevindt zich op die grond.

En nadat God het volk Israël heeft bevrijd uit Egypte noemt hij hen een 'heilig volk'⁹. Hij heeft hen voor zichzelf apart gezet. Ze horen bij hem. Ze zijn van hem en daarom zijn ze 'geheiligd'. Er zijn tal van andere voorbeelden. De bijbel heeft het bijvoorbeeld ook over 'zijn heilige woord'¹⁰ (letterlijke vertaling: 'belofte'), 'heilige geschriften'¹¹ en 'heilige mensen'¹². In feite zijn ze niet *heilig*, maar *geheiligd*. Ofwel: heilig gemaakt. God is de maatstaf.

Wat bedoelen we dan als we zeggen dat God heilig is? We moeten ons realiseren dat onze taal om God te omschrijven beperkt is. Als we God 'heilig' noemen, is dat zo ver als de taal die we hebben ons kan meenemen. We kunnen hem niet apart zetten van iets om hem heiliger te maken. Ten diepste betekent de goddelijkheid van God dat hij gescheiden is van alles wat niet God is. Of andersom: alles wat niet God is, is niet heilig en bevindt zich dus op afstand van hem. God is dus de enige in zijn soort, al klinkt dat erg oneerbiedig. De enige manier om God recht te doen door middel van taal is door te zeggen: 'God is God'.

Toen Mozes een ontmoeting had met God in de woestijn en God naar zijn naam vroeg, antwoordde hij tenslotte met: 'Ik ben'. Dat is de ultieme naam voor God. 'Ik ben.' Met wat of wie zou je God willen vergelijken? Is er iets of iemand hoger dan hij? Nee, de hemel is zijn troon en de aarde zijn voetenbank. Is er een koning die machtiger is? Elke heerser zal op een dag

⁸ Exodus 3:5

⁹ Exodus 19:6

¹⁰ Psalm 105:42

¹¹ 2 Timoteüs 3:15

¹² 2 Petrus 1:21

verantwoording aan hem moeten afleggen. Is er een natuurwet waar God zich aan moet houden? Hij heeft iedere natuurwet in het leven geroepen en houdt ze in stand. Ons vermogen om God in taal uit te drukken houdt hier op. God is heilig. God is God. Dat onderscheidt hem van ons.

God is rechtvaardig

Uit Gods heiligheid en goedheid vloeit iets anders voort. God is ook rechtvaardig. Dat betekent dat hij iemand nooit onrechtvaardig zal behandelen. Hij doet wat juist is, altijd en zondere enig vooroordeel.

Wat dan precies onder 'het goede' wordt verstaan, wordt wel bepaald door God, niet door iets of iemand anders. Dat is nogal een verschil met hoe het bij ons werkt. In Nederland beslissen de wet en de rechter wat rechtvaardig is. In Gods schepping is God echter wet en rechter tegelijkertijd.

Dat maakt hem niet tot een tiran die maar doet wat hij wilt. Integendeel, hij handelt altijd volgens zijn eigen, volmaakte, goede karakter. We zien het vanaf Genesis 3 in de bijbel. Als Adam en Eva hebben gezondigd, is er een consequentie. Ze moeten voortaan gescheiden van God leven en zullen uiteindelijk sterven. God is niet in staat om tegen zichzelf in te gaan. Hij kan niet net doen alsof die ene zonde, de verboden vrucht eten, niet is gebeurd. Dat zou onrechtvaardig zijn.

God is liefde

Als Gods heiligheid en rechtvaardigheid hem van ons apart zetten, is het zijn liefde die hem weer dichterbij brengt. Ik ken mensen die als het ware in de kerk opgroeien, maar weinig begrip hebben van God. Ze weten niet wie hij is en waarom hij doet wat hij doet. Het is triest als ze bijvoorbeeld alleen doorhebben, dat ze van God gescheiden zijn en dat ze ooit op een dag verantwoording moeten afleggen van hun daden, maar niet dat God ook liefdevol en genadig is. Daarom laten ze de kerk niet echt los en proberen ze vooral goed te leven. De bijbel lezen en bidden na het avondeten zijn dagelijkse rituelen. Diep van binnen hopen ze misschien dat de goede daden zwaarder zullen wegen dan de zonden die ze begaan tijdens hun leven.

Wat deze mensen begrepen hebben – tot op zekere hoogte – is de heiligheid van God. Natuurlijk kennen ze de zin 'God is liefde', want dat is wat ze sinds de zondagschool hebben meegekregen. Maar de vraag is of ze het ook ervaren. Ik kan het weten, want ik was ooit één van deze kerkgangers (hoewel ik pas op latere leeftijd naar de kerk begon te gaan).

Op een gegeven moment besepte ik dat ik een vrij zakelijke relatie had met God de Vader. Ja, ik noemde hem 'vader', maar zag ik hem wel als een vader? Hield ik van hem als van een vader? Of was hij meer iemand bij wie ik elke dag in gebed even langskwam om wensenlijstjes in te leveren en daarna was ik weer gauw vertrokken?

Voor mij was het zo klaar als een klontje. God was voor mij God. Geen vader. Het maakte me verdrietig, want het zei veel meer over mij dan over God.

Een paar dagen later ging ik voor mijn werkgever op reis. Op de terugweg vanuit Moskou zat ik in het vliegtuig. Ik had zowaar vier lege stoelen tot mijn beschikking en kon languit lezen en schrijven in mijn werkboek 'The Way of the Wild Heart' ('De weg van het wilde hart'), een boek van John Eldredge dat gaat over het hart van de man en het hart van zijn hemelse Vader. Er stond een vraag in het boek: 'Schrijf eens op hoe God over jou denkt.' En ik begon te schrijven zonder me echt realiseren wat ik op schrift stelde. Het waren slechts een paar regels, maar mijn hart sloeg over toen ik ze las. Ik herinner me niet alles meer maar deze zinnen zal ik nooit vergeten: 'Jij bent mijn geliefde zoon, een generaal in mijn leger.'

Wat een genade! God, die zo hoog verheven is, die hemel en aarde heeft gemaakt, die miljarden en miljarden mensen uit verleden, heden en toekomst in gedachten voor zich ziet, uitgerekend die God ziet mij als zijn zoon! Wat een liefde! Onvoorstelbaar gewoon.

Later kreeg ik pas door dat God door de hele bijbel heen op zoek is naar de mens, naar de zonen en dochters die hij zo liefheeft. Het begint al met Adam en Eva. God geniet zo van hen dat hij in het paradijs tijd met hen doorbrengt. Niet omdat hij anders zo eenzaam is, want God is nooit eenzaam. Hij is volmaakt gelukkig in zichzelf. Hij daalde af naar de Hof van Eden omdat hij van Adam en Eva houdt. Hij gunt ze het allerbeste en het allerbeste wat er te krijgen is in de wereld die God voor hen heeft gemaakt, is God zelf.

Zelfs na de allereerste zonde¹³ – Eva die van de boom met kennis van goed en kwaad eet en haar man Adam die meedoet – houdt God nog evenveel van de mens. Hij gaat op zoek naar Adam, de allereerste mens. ‘Waar ben je?’, zegt hij. Adam en Eva hebben zich verstopt. Ze zijn zich bewust geworden van hun zonde en vrezen God en zijn oordeel. Een terechte reactie! God is zo heilig dat hij niet kan omgaan met iets wat niet heilig is.

Uiteraard weet God al wat er is gebeurd. De verhoudingen tussen hem en de mens zijn verstoord. Zodra Adam en Eva hebben toegegeven wat ze hebben misdaan, vertelt God hen over zijn reddingsplan. Er is ook straf. Dat zeker. Zwangerschap wordt gemaakt tot een zware last, Adam zal voortaan moeten werken voor zijn eten, en de mensen worden verjaagd uit het paradijs. ‘Maar’, zegt God tegen de slang waar de mensen bij zijn, ‘Vijandschap sticht ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel.’ Dit is de allervroegste verwijzing in de bijbel naar de komst van Jezus. Gods Zoon zal de vernietigende misdaad van de duivel te niet en de schuld op zich nemen.

Vrijwel direct na de intrede van de zonde in de wereld laat God dus zien dat hij nog steeds van de mens houdt, ondanks dat de mens ongehoorzaam is geweest.

Lees de volgende woorden langzaam en onthoud ze als je de rest van dit boek leest. Laat ze rustig op je inwerken: **God houdt van jou**. Ik heb zelf moeite het te geloven, maar toch is het zo. God houdt van jou.

‘Is Efraïm niet mijn geliefde zoon, is hij niet mijn oogappel? Telkens als ik over hem spreek, rijst zijn beeld in mij op, dan raak ik diep bewogen. Ik móet mij over hem ontfermen.’¹⁴

Met Efraïm wordt natuurlijk Israëls stam ‘Efraïm bedoeld’, maar ook breder: Gods volk. Ofwel: als jij je vertrouwen in God stelt, behoort je ook tot zijn volk en mag je je eigen naam invullen in de plaats van Efraïm. Doe maar eens. Vul op onderstaande puntjes je eigen naam in.

‘Is niet mijn geliefde zoon / dochter, is ... niet mijn oogappel? Telkens als ik over ... spreek, rijst zijn / haar beeld in mij op. Dan raak ik diep bewogen en móet ik mij over ... ontfermen.’

God heeft geen andere keus dan zich om jou te bekommeren. Hij spreekt met anderen over jou. Hij is als een trotse vader die de foto van zijn pasgeboren kind laat zien aan iedereen die hij tegenkomt. Hij raakt niet over je uitgepraat. Je bent voortdurend in zijn gedachten en telkens als hij aan je denkt, welt de liefde in Hem op. Hij houdt zoveel van je dat het zeer doet.

¹³ Genesis 3

¹⁴ Jeremia 31:20

Ik wil nog iets toevoegen aan de zin 'God houdt van je.' Beter is om te zeggen: '**God houdt van je en dat is geen toeval**'. God is niet bewogen om jou vanwege je knappe uiterlijk, je mooie karakter, je intelligentie, je gehoorzaamheid of wat dan ook. God hield al van je voor je bestond. Tegen de profeet Jeremia zei God 'Voordat ik je vormde in de moederschoot had ik je al uitgekozen, voordat je de moederschoot verliet, had ik je al aan mij gewijd, je een profeet voor alle volken gemaakt.'¹⁵

Ik ken je achtergrond niet. Misschien ben je geboren in een gelukkig gezin. Of misschien heb je je vader en/of je moeder wel niet gekend en was je start in deze wereld moeizaam. Besef dat je geen toeval bent. Al voor je vader en moeder bij elkaar kwamen, had God jou al in gedachten. Hij wist wie je zou zijn en heeft jou al uitgekozen om zijn liefde te ontvangen.

Die liefde is niet voorwaardelijk, niet afhankelijk van jouw gedrag of van jouw verleden. Gods liefde is onvoorwaardelijk. De bijbel schildert talloze plaatjes van een God die zijn geliefde achtervolgt.

In van zijn beroemdste verhalen vertelt Jezus ons over een vader met twee zonen¹⁶. Zijn jongste zoon houdt niet van zijn vader. Hij wil weg, de wijde wereld in, een leven leiden van genot en geen zorgen. Daarom stapt hij op zijn vader af en zegt hem dat hij nu vast zijn deel van de erfenis wil hebben. In andere woorden: 'U bent dood voor mij.' De vader weet dat de jonge man een vergissing begaat. De erfenis zal ooit opraken en dan zal de zoon in de problemen komen. Maar hij kan hem niet tegenhouden.

De zoon vertrekt, leeft er op los tot het geld op is en een hongersnood hem er toe dwingt de meest smerige baantjes aan te nemen. Dieper kan hij niet zinken. Het is beter terug te gaan naar zijn vader. Misschien mag hij zijn knecht worden. Hij weet maar al te goed dat hij zijn recht op het zoonerschap heeft opgegeven. Hij reist terug naar zijn 'vaderland'.

En nu komt het mooiste. De vader ziet hem in de verte al aankomen. Zonder twijfel heeft deze man elke dag op de uitkijk gestaan, wachtend op zijn zoon. En als hij hem dan eindelijk ziet, tilt de oude man zijn tuniek op en begint te rennen. Het interesseert hem niet dat hij vreemd wordt aangekeken door omstanders omdat hij zichzelf zo vernedert (de cultuur schreef voor dat hij zijn knechten moest sturen). Er is maar één ding dat telt: zijn zoon is terug!

Hij valt zijn zoon om zijn hals en kust hem innig. Maar de jongen kent zijn schuld maar al te goed. 'Ik ben het niet waard om uw zoon genoemd te worden.'

De vader luistert niet eens. Hij herstelt zijn zoon direct en zonder voorwaarden in zijn waardigheid. 'Haal vlug het mooiste gewaad', zegt hij tegen zijn knechten, 'En trek het hem aan, doe hem een ring aan zijn vinger en geef hem sandalen. Laten we feestvieren! Mijn zoon was dood en is weer tot leven gekomen!'

Of je nu al in zijn armen bent gevallen of dat God nog op de uitkijk staat, God houdt van jou met dezelfde liefde, vreugde en volharding als de vader uit dit verhaal.

Gods glorie

Mozes was al weken weg en het volk begon ongerust te worden. Waar bleef hun leider? Wat had hij te bespreken met die angstaanjagende God? Leefde hij nog wel? Ze waren inmiddels al een tijdje uit de Egyptische slavernij bevrijd, maar konden nog nauwelijks bevatten wat er allemaal was gebeurd. Het wonder van de Schelzee die zich voor hen opende, stond nog scherp op het netvlies.

¹⁵ Jeremia 1: 4, 5

¹⁶ Lukas 15:11-32

Nu waren de Israëlieten veilig, maar ze bevonden zich al zo lang bij deze berg in de hete woestijn. Hun leider Mozes was de Sinaï opgeklommen om met God te praten. Sindsdien was niets meer van hem vernomen. Het volk was het zat. Ze moesten verder en konden niet langer wachten op Mozes en *zijn* God.

Daarom verzamelden ze zich rondom Mozes' broer, Aaron. 'Maak voor ons een god, Aaron', zeiden ze. 'Een die voor ons uit kan gaan, want we weten niet wat er met Mozes is gebeurd.' Aaron moet hebben gevoeld hoe verkeerd het was. Maar hij kon (of wilde) zich niet verzetten tegen de grote menigte. Misschien kon hij een offer vragen dat ze niet wilde brengen. 'Neem dan uw vrouwen, zonen en dochters hun gouden oorknoppen af en breng die bij mij.' Tot Aarons verbazing aarzelden de mannen geen moment en er werden kilos goud ingezameld. Iemand maakte een houten stierkalf en Aaron overgoot het met gesmolten goud en het volk riep uit: 'Israël, dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid!'

Dit ging helemaal verkeerd, moet Aaron zich hebben gerealiseerd. De eer die de Allerhoogste God toekwam, werd nu toegeschreven aan iets wat een paar uur geleden nog hout en sierraden was. Vlug bouwde Aaron een altaar en hij kondigde aan dat er de volgende dag een feest voor de Heer zou zijn. Zijn poging de eer als het ware terug te verleggen naar God mislukte. De Israëlieten vierden uitbundig feest. Er werd gegeten, gedronken en mensen werden seksueel losbandig. Dit was geen feest ter ere van een heilige God.

Mozes bevond zich ondertussen nog hoog op de berg, waar hij instructies kreeg van God over hoe Mozes en het volk hem moesten vereren. Mozes had niets meegekregen van wat er zich beneden afspeelde, maar God was het niet ontgaan. Plotseling zei de Heer tegen hem: 'Ga terug naar beneden, want jouw volk, dat je uit Egypte hebt geleid, misdraagt zich. Nu al zijn ze afgeweken van de weg die ik ze geweest heb. Ze hebben een stierenbeeld gemaakt, hebben daarvoor neergeknield, er offers aan gebracht en gezegd: "Israël, dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid!"'

God is boos. Alleen omdat Mozes vurig voor zijn volk bidt en bereidt is zichzelf op te offeren, spaart God de Israëlieten. Mozes laat er overigens wel drieduizend ter dood brengen. Ook vernietigt hij het kalf, strooit het as uit over het water en dwingt de Israëlieten ervan te drinken. Mozes is ook woedend.

Onze eerste reactie op zo'n verhaal is: wat is dat nou nodig? Moest er zoveel bloed vergoten worden? Kon God hen dit *foutje* niet gewoon vergeven?

Als we dit soort vragen stellen, beseffen we nog niet voldoende hoe zwaar Gods heiligheid weegt. God is ernstig in zijn eer aangetast.

Stel dat je kinderen op een dag naar je toekomen. Je hebt ze hun hele leven verzorgd en ze bijgebracht hoe ze moeten leven. En plotseling zeggen ze dat je hun vader of moeder niet meer bent. Ze hebben zelf een beeldje gemaakt, zetten die op een prominente plek neer in de huiskamer en praten ermee. Jij bevindt je in de huiskamer, zet hen nog steeds eten en drinken voor en zorgt dat ze kleren hebben. Toch word je volstrekt genegeerd. Alle dank voor de goede zorgen gaan uit naar het dode beeld in de huiskamer.

Zo ongeveer moet God zich hebben gevoeld toen het volk zich van hem afkeerde. Natuurlijk hield hij nog van hen. Ze waren zijn uitverkoren volk. Maar ze kozen er bewust voor niet naar hem te luisteren. Liever liepen ze achter een dood voorwerp aan: een gouden stier die hen niets te bieden had.

God had echter wel grote plannen met zijn volk. Israël was zijn ultieme instrument om zijn glorie te laten zien aan de wereld. Mozes stond op de bres voor het zondige volk, maar hij had slechts één argument om God te overtuigen het volk te sparen en toch met hen mee te trekken naar het beloofde land: alleen als de Heer mee zou gaan, zou de wereld zien wat voor grote God hij is. God ging akkoord.¹⁷

¹⁷ Exodus 33:16

Wat is Gods glorie?

God liet zich dus overtuigen door Mozes' beroep op zijn glorie, maar wat houdt dat woord 'glorie' in en waarom is het zo belangrijk voor God?. Zoals de ring centraal staat in J.R. Tolkiens boek 'In de ban van de ring', zo draait in de bijbel alles om Gods glorie. Als we willen weten wat onze rol is in het grote verhaal van God en mens, dan moeten we begrijpen wat God drijft.

De Nederlandse vertalingen van de bijbel gebruiken verschillende woorden om de glorie van God aan te duiden. 'Majesteit' en 'eer' zijn twee van de meest voorkomende. Majesteit betekent 'pracht' of 'luister'. Het zegt dus iets over de uiterlijke schoonheid, maar benadrukt ook het koninklijke aspect. Met 'eer' wordt aangeduid dat iets (of iemand) hoog in aanzien staat.

Bovenal is 'eer' iemands reputatie. Hoe staat hij/zij bekend?

Het Oude Testament, dat oorspronkelijk in het Hebreeuws is geschreven, gebruikt meestal het woord 'kabod' om Gods glorie aan te duiden. Kabod betekent letterlijk 'zwaar in gewicht'. Als je iemand de eer geeft die hem toekomt, erken je zijn 'belangrijkheid', ofwel het *gewicht* van zijn unieke eigenschappen.

Dit brengt ons al een stuk dichterbij een definitie van wat we bedoelen met Gods glorie.

Misschien dat de meest simpele manier om Gods heerlijkheid te omschrijven is: 'de som van al zijn unieke eigenschappen'. Dat kunnen we bijvoorbeeld zo weergeven:

Gods liefde

Gods alwetenschap

Gods almacht

Gods heiligheid

Gods schoonheid

Gods volmaaktheid

Gods rechtvaardigheid

Gods vergevingsgezindheid

Etc.

_____ +
Gods glorie

God zegt dat hij vaak dingen doet omwille van *zijn naam*, ofwel omwille van zijn glorie. Hier zien we dus dat alles wat God is, samenkomt onder noemer 'Glods glorie' of 'Gods heerlijkheid'. Met andere woorden, als we het hebben over de 'glorie van God' bedoelen we zijn hele wezen: alles *wat* hij is en volledig *wie* hij is.

Als we God verheerlijken, erkennen we dat hij de allerhoogste is, dat er niemand is als hij, niemand zo machtig, niemand zo liefdevol, niemand zo barmhartig, niemand zo genadig, niemand zo mooi, niemand zo eerbiedwaardig en niemand zo heilig. We zeggen dat hij God is en niemand anders.

Waarom Gods glorie zo belangrijk is

Ik kan volmondig 'ja' zeggen tegen alles wat op de vorige pagina's is beschreven. En toch heb ik er moeite mee. Waarom gaat Gods glorie boven alles? Het lijkt wel alsof God egoïstisch is. Wij gewone mensen houden er niet van als anderen voor eigen eer gaan (als we het zelf doen, hebben we er overigens minder moeite mee, maar dit ter zijde). Bij ware liefde draait het om onbaatzuchtig zijn. Je geeft je liefde aan de ander. Je cijfert jezelf weg en doet er alles aan de ander gelukkig te maken.

Toen ik met mijn vrouw begon uit te gaan, keken we vaak films. Romantische komedies. 'You've got mail', 'Sleepless in Seattle', 'Sweet home Alabama'. Je kent ze wel. Of je bent zoals ik en

kende ze nog niet of hooguit van naam. Zelf ben ik meer het type dat geniet van films als 'Schindler's List' en 'Braveheart'. Het punt is dat ik met mijn vrouw meeging naar *haar* films en die ook ging waarderen.

Maar met God lijkt het wel alsof hij alleen maar dingen van ons wil. Hoe kan dat? We hebben toch gezien dat God een liefdevolle vader is? Neem bijvoorbeeld deze tekst:

*'Zeg daarom tegen het volk van Israël: "Dit zegt God, de HEER: Ik zal ingrijpen, volk van Israël – niet omwille van jou, maar omwille van mijn heilige naam, die je hebt ontwijfd bij de volken waar je gekomen bent! Ik zal mijn grote naam, die door jullie bij die volken is ontwijfd, weer aanzien verschaffen. Die volken zullen beseffen dat ik de HEER ben – spreekt God, de HEER. Ik zal ze laten zien dat ik heilig ben.'*¹⁸

Honderden jaren na Mozes bleef het volk Israël zondigen tegen God. Uiteindelijk liet hij hen wegvoeren, maar door de profeten kondigde hij aan dat ze uiteindelijk gered zouden worden. Maar hij voegt eraan toe: 'Niet omwille van jou, maar omwille van mijn heilige naam.' Het beeld dat ik voor me zie, is dat van een ridder die zijn bruid redt van een kwaadaardige koning. Ze behoort de ridder toe, maar heeft geflirt met andere mannen. De ridder waarschuwt haar niet naar het bos te gaan. Maar op een dag gaat ze toch en wordt ze ontvoerd. De ridder gaat in de achtervolging, verslaat de koning en neemt zijn vrouw weer mee naar huis. In elke Hollywood-film zou de liefde van de ridder worden uitvergroot. Hij redt haar ondanks haar overspelige gedrag. Niet in dit verhaal. Hij zegt: 'Ik heb je bevrijd, maar niet omwille van jou. Ik heb het gedaan om mijn reputatie te beschermen.'

Veel mensen knappen om deze reden af om God. Ze snappen niet waarom je een koning moet dienen in een koninkrijk waar alles om de koning draait. Televisie-presentatrice Oprah Winfrey bijvoorbeeld liep weg bij God toen ze ongeveer 27 jaar was. Ze was ervan overtuigd dat God liefde was, maar toen een voorganger vertelde over de jalouse kant van God, kon ze daar niet mee omgaan.¹⁹

De bekende acteur Brad Pitt verliet de kerk omdat Hij Gods gedachtegang niet kon volgen. 'Ik begreep het idee niet van een God die zegt: "Je moet me erkennen. Je moet zeggen dat ik de beste ben en dan geef ik je eeuwig geluk. Als je dat niet doet, dan krijg je het niet!" Het leek om ego te gaan. Ik zie niet in hoe God vanuit zijn eigen ego kan werken. Het sloeg nergens op.'²⁰ Ook de christelijke schrijver C.S. Lewis begreep in zijn jonge jaren niet waarom God zo door zichzelf geobsedeerd leek en hoe dat strookte met het beeld van een liefdevolle God. 'God leek wel een ijdele vrouw die complimenten wilde ontvangen.'

Anders dan de twee genoemde tv-persoonlijkheden kwam Lewis er uiteindelijk achter dat God *uit liefde* zo bezig is met zijn eigen glorie.

Laten we even terug gaan naar het beeld van de vader wiens kinderen hem in de steek hebben gelaten. De vader houdt van zijn kinderen. Hij heeft ieder van hen verwekt en een naam geven. Natuurlijk wil hij hen het beste geven van wat hij te bieden heeft. Is dat brood? Pizza? Schitterende kleren? Een prachtig huis? Een Ferrari of Porsch? Al het geld op zijn bankrekening?

Nee, niets van dat alles. Het beste wat de vader zijn kinderen te geven heeft, is zichzelf: al zijn liefde, al zijn zorg, al zijn bescherming, al zijn vergeving, alles wat hij is en wie hij is. Hij wil dat zijn kinderen gelukkig zijn en hij weet het ultieme geluk bij hem te vinden is. Niet bij het beeld.

¹⁸ Ezechiël 36: 22, 23

¹⁹ <http://www.christiannewswire.com/news/278036219.html>

²⁰ <http://parade.condenast.com/50120/parade/interview-with-brad-pitt/>

Niet bij de mensen buitenshuis. Niets van wat de wereld aanbiedt, overstijgt wat de vader wil en kan geven.

Alles wat in de wereld is, is door God gemaakt. Het is zijn cadeau aan ons. Maar het beste wat God ons wil geven, is zichzelf. In God vinden wij ons ultieme geluk. Als we dus God vereren en hem prijzen boven alles – wat God van ons vraagt – hoeven we dat dus niet met tegenzin te doen. Het is geen onredelijke eis. Het is een uitnodiging om van God te genieten.

De Amerikaanse predikant John Piper zegt het zo: *God is most glorified in us when we are most satisfied in him*. Met andere woorden, God wordt het meest door ons verheerlijkt als wij ons ultieme genot vinden in hem.²¹

C.S. Lewis ontdekte die waarheid ook.

Het meest opvallende feit over iets of iemand prijzen ontging me vreemd genoeg. Ik dacht in termen als ‘complimenten’, ‘goedkeuring’ of ‘eer geven’. Het was me nooit opgevallen dat je automatisch iets begint te prijzen als je ergens van geniet. (...) Ik zag ook niet in dat mensen spontaan alles prijzen wat ze waarde toedichten. “Is zij niet mooi? Was dat niet glorieus? Vind je dat niet geweldig?”

Lewis gaat verder door te zeggen dat iets of iemand prijzen geen uiting maar de voltooiing van de vreugde is. ‘Als geliefden elkaar vertellen hoe mooi ze elkaar vinden, doen ze dat niet omwille van het compliment. De verrukking is pas compleet als het wordt uitgesproken.’²²

Gods glorie is de som van al zijn eigenschappen. Gods glorie is de uiting van zijn wezen, alles *wat* hij is en alles *wie* hij is. Natuurlijk draait Gods glorie om zichzelf. Met wie anders zou hij zijn glorie moeten delen? Wie anders verdient het om zo geprezen te worden? Hij is de Allerhoogste God. Hij is de Schepper en wij zijn maaksels. Hij verdient onze eer en aanbidding. Maar hem eren en aanbidden, is geen dwangarbeid. Het is een uitnodiging om hem te leren kennen in al zijn volmaaktheid, goedheid en liefde zodat wij van hem kunnen genieten en ultiem geluk vinden.

Het raadsel van God

Het lijkt misschien alsof ik alle antwoorden heb. Alsof ik de gedachten van God precies kan volgen. De waarheid is dat ik dit boek met angst en beven schrijf. Ik wil God de eer geven die hem toekomt en er vooral niets op afdingen. Hij is uniek en onvoorspelbaar. Telkens als je denkt dat je hem doorhebt, doet hij weer iets anders.

Feit is dat God in veel opzichten raadselachtig blijft. Persoonlijk denk ik dat hij dat bewust doet. Soms vraag ik me af waarom God ons één bijbel heeft geven waar we het allemaal mee moeten doen. Hij had ieder van ons bij onze geboorte een boek mee kunnen geven waarin voor iedere dag beschreven staat wat er gaat gebeuren en op welke manier God wil dat we reageren. Geen boek met verhalen, maar gewoon een handleiding voor het leven. Dan weet je tenminste zeker als je verkeerde keuzes maakt dat het je eigen (stomme) schuld is.

Voor God was het een koud kunstje geweest ieder van ons zo’n handleiding te geven. Maar hij heeft het niet gedaan. Ik hoor je denken: ‘waarom eigenlijk niet?’. Simpel. Die handleiding zou

²¹ <http://www.desiringgod.org/sermons/god-is-most-glorified-in-us-when-we-are-most-satisfied-in-him>

²² Vrij vertaald uit: C. S. Lewis, *Reflections on the Psalms* (New York: Harcourt, Brace and World, 1958), p93–95.

het belangrijkste in ons leven worden. Alles zou draaien om wat er in dat boek stond. Maar dat is nooit Gods bedoeling geweest. God wil dat we een relatie met hém opbouwen, niet met een handleiding...

Er blijven dus van die mysteries die moeilijk op te lossen zijn en waarop sommigen vastlopen, zoals we in het vorige hoofdstuk zagen. Dit hele boek draait om één zo'n raadsel en we vinden het benoemd in het bijbelboek Exodus.

Herinner je nog het verhaal van Mozes die van de berg afdaalde en beneden het volk zag dansen rondom een gouden kalf? Omdat Mozes voor de Israëlieten op de bres stond, spaarde God het volk. Maar hij zei tegen Mozes dat hij niet van plan was met hen mee te gaan naar het land dat hij aan hun voorvader Abraham had beloofd. Daarop antwoordde Mozes: 'Als u niet zelf meegaat, laat ons dan niet verder trekken. Hoe zou moeten blijken dat u mij goedgezind bent, mij en ook uw volk, tenzij u met ons meegaat? Alleen dan nemen wij immers een bijzondere plaats in onder de volken die de aarde bewonen.'²³

God beloofde Mozes nogmaals dat hij hem goedgezind was en met hen mee zou gaan. 'Ik heb jou uitgekozen.' En dan stelt Mozes een brutale vraag. 'Laat mij toch uw majesteit zien.'

De Heer heeft duidelijk een zwak voor Mozes. Hij gaat akkoord. Hij zal voor Mozes langslopen. 'Maar', zegt hij, 'Ik zal je in een kloof laten schuilen en een hand voor je gezicht houden en mijn hand beschermend voor je houden tot ik voorbij ben. Als ik mijn hand weghaal, zul je mij van achteren zien; mijn gezicht mag niemand zien.'

God beschermt Mozes. Niemand kan hem zien en dat overleven. Niet veel later komt het moment waarop Mozes gewacht heeft.

De HEER daalde neer in een wolk, hij kwam naast Mozes staan en riep de naam HEER uit. De HEER ging voor hem langs en riep uit: 'De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.'²⁴

Dit is het grote raadsel van het Oude Testament. God openbaart zich als liefdevol, genadig, trouw en waarachtig. Hij bewijst aan duizenden generaties zijn liefde. Hij vergeeft schulden, misdaden en zonden. Maar hij laat niet alles ongestraft. Letterlijk zegt hij: Ik hou de schuldige niet voor onschuldig. Bovendien worden de kinderen de dupe van de ouders, want de kans is groot dat ze meegaan in hun overtredingen. Ze groeien immers op in een omgeving waarin zonde overheerst en God feitelijk wordt gehaat. Dat kan generaties doorgaan, waarschuwt God. (Het is dus niet zo dat als je ouders hebben gezondigd, jij daarvoor wordt gestraft!)

God is liefdevol en rechtvaardig. God vergeeft, maar geen zonde blijft ongestraft. Hoe kan dit? De rest van dit boek gaat over dat mysterie. Om het op te lossen, moeten we allereerst kijken naar de rol van de mens in het evangelie.

²³ Exodus 33: 15, 16

²⁴ Exodus 34:5-7

Deel 2

De mens

De kroon op de schepping

De eerste hoofdstukken van de bijbel laten direct zien dat de hoofdpersoon van dit boek niet de mens, maar God is. We zien hem aan het werk. Zoals ik eerder schreef: God creëert de schepping als een artiest. Uit het niets. Hij maakt zelf de ruwe materialen die hij nodig heeft. Nog mooier is om te zien met hoeveel precisie God zijn scheppingsplan vormgeeft. Eerst is de aarde nog woest, doods en duister. Gods Geest zweeft echter over het water en Hij spreekt. 'Er moet licht komen.' En zo gaat hij door. Zes dagen lang bouwt God aan de aarde. Eerst doet hij de grote dingen die nodig zijn zodat er leven mogelijk is. Hij legt land droog en plant zaadvormende planten en bomen. Hij stelt de seizoenen in en plaatst de sterren, onze zon en de maan in het heelal.

Wij weten hoe nietig we zijn. We hebben ruimtetelescopen die (voor ons gevoel) oneindig ver in het heelal kunnen kijken, maar nog nooit het einde hebben waargenomen. Er zijn miljarden sterren, maar God kent ze allemaal bij naam. Omdat hij van ieder van hen de schepper is. Die sterren zijn zoveel groter dan de aarde en dus is het extra bijzonder om te zien hoeveel aandacht God schenkt aan deze kleine planeet. Het heelal, dat zo groot is dat wij het niet kunnen bevatten, is een afspiegeling van Gods grootheid.

Daarna is het de beurt aan de 'levende wezens', de vissen, de vogels, het vee, kruipende dieren en wilde dieren. Ze krijgen de opdracht mee om de aarde te bevolken. Nu is de schepping af. Toch?

Nee. Er ontbreekt nog iets. God wil zijn glorie delen met iemand zoals Hij. Niet precies zoals hij, want niemand anders kan God zijn. Maar wel iemand die op hem lijkt, die zijn karakter en goedheid weerspiegelt en die namens God heerschappij mag uitoefenen over de aarde en de dieren die erop wonen.

De zesde dag van de creatie van de wereld is aangebroken. Het is tijd voor God om de kroon op zijn schepping te zetten. In Genesis 2 zien we hoe God naar de aarde afdaalt en de mens vormt uit stof. De profeet Jeremia gebruikt het beeld van de pottenbakker. God boetseert als het ware de mens met natte klei²⁵. En dan komt God heel dichtbij. Zijn mond raakt de neus van de mens en hij blaast hem levensadem in. En als de mens – letterlijk: Adam – de ogen opent, ziet hij zijn Schepper. Niet veel later creëert God een helper voor Adam, een *mannin*, een vrouw, die later Eva (letterlijk: Leven) genoemd zal worden door haar man.

Dit is geen dr. Frankenstein-experiment. In het boek van Mary Shelley ontdekt de hoofdpersoon Victor Frankenstein een manier om levenloos materiaal tot leven te brengen. Hij verzamelt 'onderdelen' van lijken, waarbij schoonheid zijn ideaal is. Maar groot is zijn ontzetting als het wezen verre van volmaakt blijkt te zijn.

Zo is het niet met God. Iedere dag opnieuw, elke zaadcel die een eitje bevrucht, brengt iets voort wat alleen God kan scheppen. Bovendien, *hij* is onze levenskracht. Het zal nooit mogelijk zijn om dode mensen weer tot leven te wekken. Alleen God kan mensen het leven geven. Het allermooiste nog is hoe God dat leven gaf aan de mens. Door dichtbij te komen en zijn adem in de neusgaten te blazen. Alsof hij de mens tot leven kuste.

Gods plan voor de mens

Of je nu gelooft dat de aarde letterlijk in zes dagen is geschapen of dat dat symbolisch is, is niet zo relevant als het volgende: wat is Gods plan voor de mens? Waarom zijn wij geschapen? God had tegen de dieren gezegd wat zij moesten doen: de aarde bevolken. Hetzelfde zegt God tegen Adam, maar hij voegt eraan toe: breng de aarde onder je gezag en heers over al wat leeft. Adam wordt feitelijk benoemd als koning. Beter gezegd: als onderkoning.

²⁵ Jeremia 29:16

Hij moet regeren *in de geest* van de grote koning, God zelf. Immers dé reden dat God vond dat zijn schepping nog niet af was, was dat hij iemand wilde *naar zijn evenbeeld*. Wat is het doel van een evenbeeld? Dat het een weerspiegeling is van hetgeen het moet uitbeelden. Een schilderij van een landschap is een weergave van een stuk natuurschoon. Het is niet letterlijk natuur, maar een beeltenis ervan. Als je in de spiegel kijkt, zie je jezelf. Dat beeld tegenover je ben jij niet, maar het is een *afspiegeling* van jou, van hoe je eruit ziet.

Zo zijn wij gecreëerd om een afspiegeling van God te zijn. Alleen gaat het wel verder dan een uiterlijke weergave van hoe God eruit ziet. Ieder mens ziet er tenslotte volstrekt uniek uit. Zelfs eeneiige tweelingen zijn niet millimeter voor millimeter gelijk, al lijkt dat op het eerste gezicht wel zo. Niemand lijkt dus letterlijk op God.

Als we dan geen uiterlijke afspiegeling zijn van onze Maker, wat dan wel? Dan moet het met ons wezen te maken hebben. Wie wij zijn en wat we doen. Dit past ook veel beter bij de opdracht die we van God hebben gekregen. Zoals gezegd, we voeren heerschappij over de aarde in zijn naam en in zijn geest.

We hebben eerder vastgesteld dat God terecht erg gefocust is op zijn glorie. Zijn naam is hoog verheven en mag niet door het slijk worden gehaald. Dat heeft gevolgen voor wie naar zijn beeld geschapen zijn. Het betekent namelijk dat ons doel in het leven het brengen van eer aan God is. Wij, zijn kostbare schepselen, *vereren* en *aanbidden* hem. God zelf zegt het zo:

Breng mijn zonen terug van verre, mijn dochters van de einden der aarde, allen over wie mijn naam is uitgeroepen, en die ik omwille van mijn majesteit geschapen heb, gemaakt en gevormd.²⁶

Het gaat er in dit voorbeeld even niet om waar de zonen en dochters vandaan moeten komen. God benadrukt hier dat de mensen over wie zijn naam is uitgeroepen (in beginsel zijn dat alle mensen), zijn geschapen omwille van zijn glorie. God komt alle eer en aanbidding toe. Hem dat onthouden, is een ernstige misdaad, een vorm van pure muiternij. Bovendien, zo zagen we eerder, ontzeggen we onszelf geluk als we hem niet eren en aanbidden.

We weten niet precies hoe lang God, Adam en Eva in pure harmonie met elkaar leefden. In de bijbel gaat het twee hoofdstukken lang goed met de schepping. Vanaf hoofdstuk drie gaat het mis.

De val

Elk goed verhaal kent een zogeheten ‘inciting incident’. Dit is de gebeurtenis die de wereld van de hoofdpersoon voor altijd zal veranderen. Een vrouw ontmoet de man van haar dromen, een man loopt een bank in net als deze overvallen wordt, een jongen vindt een schatkaart, een meisje redt een straathond uit de sloot. Zelfs in ons eigen leven kennen we dit soort momenten. Helaas is niet elk ‘inciting incident’ spannend of leuk. Het kan ook tragisch zijn. De moordaanslag op de Oostenrijkse kroonprins Franz Ferdinand in juni 1914 zette de tandwielen in werking die uiteindelijk tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zou leiden. Natuurlijk ging er veel aan vooraf, een wapenwedloop en bondgenootschappen tussen verschillende staten bijvoorbeeld. Maar de gewelddadige dood van Ferdinand zette alles onomkeerbaar in beweging.

²⁶ Jesaja 43:6a,7

Genesis 3 is het inciting incident van de bijbel. Ja, er ging veel aan vooraf. God had de aarde gemaakt en geconstateerd dat het goed was. De man en zijn vrouw waren de kroon van de schepping en voerden namens God heerschappij over de aarde. Ze leefden in volmaakte harmonie. Alles was van hen. Ze mochten doen en laten wat ze wilden.

Maar God verbood één ding. In de tuin van Eden, waar Adam en Eva woonden, was een boom geplant met de kennis van goed en kwaad. De bijbel zegt niet expliciet waarom deze boom er stond, maar dat laat zich wel raden.

Eén van Gods belangrijkste eigenschappen is liefde. Liefde is van iemand houden uit vrije wil. God had de mens kunnen maken, zoals hij stenen maakte. Stenen zijn God nooit ongehoorzaam. Ze hebben geen vrije wil, geen mogelijkheid iets anders te doen dan waarvoor ze zijn gemaakt. Hetzelfde geldt voor bomen, planten, vissen, vogels en dieren. Zij onderwerpen zich altijd aan God doordat ze trouw blijven aan hun natuur. Ze doen wat hun instinct hun ingeeft.

Adam en Eva kregen de mogelijkheid ongehoorzaam te zijn. Zolang ze dat niet waren, lieten ze zien oprecht van God te houden. Vergelijk het met kinderen die graag een snoepje willen. Zolang je de snoeptrommel buiten hun bereik zet, eten ze niet van het suikergoed. Tegelijk hebben ze dan niets te bewijzen. Als ze wel de snoep zelf kunnen pakken, maar doen het niet, dan laten ze zien dat je respecteren en geloven dat je het beste met hen voorhebt.

De vergelijking tussen de boom met kennis van goed en kwaad en het eten van verboden snoep gaat natuurlijk enigszins mank. Als het kind tegen jou rebelleert is dat één ding. Opstandig zijn tegen een almachtige, heilige God is iets totaal anders.

Daarom koppelde God een zware straf aan de overtreding. Hij zegt tegen Adam (dit was voordat Eva was geschapen): ‘Als je van deze boom eet, zul je *onherroepelijk* sterven.’²⁷ Zondigen betekende de dood voor de mens. Geen discussie mogelijk.

Waarom waren uitgerekend de vruchten van de boom met kennis van goed en kwaad verboden? Adam en Eva hadden natuurlijk al kennis van goed, maar het kwaad was nog niet in de wereld. Nog nooit had iemand gezondigd tegen God. De wereld en haar maker leefden in volmaakte harmonie met elkaar.

En toen gebeurde het. Genesis 3 begint met de introductie van de vijand van God en mens. Een slang (naar later blijkt: de duivel) verschijnt op het toneel. Hij is de sluwste van alle dieren en hij begint Eva te misleiden, terwijl Adam naast haar staat (!). Natuurlijk begint hij met leugens.

‘Jullie mogen toch niet eten van de bomen in de tuin?’

‘Jawel’, antwoordt Eva. ‘Behalve van de boom met kennis van goed en kwaad. Als we die vruchten alleen maar aanraken, zullen we al sterven.’

‘Jullie zullen niet sterven’, antwoordt de duivel. ‘Jullie zullen juist gelijk worden aan God. En jullie zullen kennis hebben van goed en kwaad.’

Eva loert opzij en ziet de aantrekkelijke vruchten van de boom. Ze begeert de kennis die de vruchten haar zullen geven.

Oh, Eva! Waarom snoerde je de slang zijn mond niet? Waarom vroeg je Adams mening niet? Oh Adam! Waarom luisterde je naar de slang? Waarom trok je je vrouw niet weg? Waarom riep je God niet aan?

Dit is zoals het kwaad werkt. We zien het iedere dag nog om ons heen. Een leugen, een zondig verlangen, we denken erover na, we verzinnen een excuus om iets te doen waarvan we weten dat het fout is. We weten wat het goede is – we hebben tenslotte kennis van goed én kwaad - en toch willen we zo graag op dat moment doen wat fout is.

Eva pakt wat vruchten en geeft ze aan haar man. Samen eten ze ervan. De slang lijkt al weer weg te zijn. Op het moment dat ze doorslikken, hebben ze inderdaad kennis gekregen van het kwaad. Ze zien in dat ze naakt zijn. Ze zijn hun onschuld verloren. Ze weten dat God op bezoek komt 's

²⁷ Genesis 2:17

avonds. Hoe kunnen ze hem nog onder ogen komen? Er is maar één optie. Ze moeten zich verstoppen.

Een gebroken wereld

Natuurlijk wist God allang wat er gebeurd was. Misschien wist hij zelfs al van tevoren dat zijn schepping niet volmaakt zou blijven. Waarom stond hij dan toch toe dat het kwaad in de wereld kwam? We zien vandaag de dag zoveel lijden om ons heen. De wereld is gebroken. Zelfs als je het scheppingsverhaal niet letterlijk neemt, dan nog weet ik zeker dat je gelooft dat er kwaad in de wereld is.

Dit boek gaat niet over het 'waarom' van het lijden en waarom God dat kwaad niet direct uitroeide. Maar de gebrokenheid van de wereld laat zien hoe ernstig die ene zonde was en hoe wanhopig we iets of iemand nodig hebben die ons verlost en de band tussen God en mens herstelt.

De apostel Paulus, die na de dood en opstanding van Jezus het Evangelie ver buiten Palestina bracht, vat het zo samen:

Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God.²⁸

Letterlijk staat er dat we tekort komen. We hebben God niet de glorie en eer gegeven waar hij recht op heeft. De mens is volmaakt geschapen, maar verontreinigd door zonde. Dat is wat Paulus in zijn brief aan de kerk in Rome schrijft.

Want wat een mens over God kan weten is hun bekend omdat God het aan hen kenbaar heeft gemaakt. Zijn onzichtbare eigenschappen zijn vanaf de schepping van de wereld zichtbaar in zijn werken, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid zijn voor het verstand waarneembaar. Er is niets waardoor zij te verontschuldigen zijn, want hoewel ze God kennen, hebben ze hem niet de eer en de dank gebracht die hem toekomen. Hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos en hun onverstandig hart is verduisterd. Terwijl ze beweren wijs te zijn, zijn ze dwaas en hebben ze de majesteit van de onvergankelijke God ingewisseld voor beelden van vergankelijke mensen, vogels, lopende en kruipende dieren. Daarom heeft God hen in hun lage begeerten uitgeleverd aan zedeloosheid, waarmee ze hun lichaam onteren. Ze hebben de waarheid over God ingewisseld voor de leugen; ze vereren en aanbidden het geschapene in plaats van de Schepper, die moet worden geprezen tot in eeuwigheid. Amen.

Ze vereren en aanbidden het geschapene in plaats van de Schepper. Kan het heftiger? Het is alsof de koning van een land zijn rijkdommen aan zijn onderdanen beschikbaar stelt en voor hen zorgt zoals een vader voor zijn gezin. Zijn grote verlangen is dat iedereen voor eeuwig zal delen in maximaal geluk.

En dan dit... De onderdanen verzetten zich. Eerst zijn het een paar mensen die blind worden door een zucht naar meer. Ze doen kwaad juichen anderen toe die daarin meegaan. 'De koning zit toch maar in zijn paleis! Hij geeft niet werkelijk om ons!'

Ondertussen misbruiken ze wat ze van de koning hebben gekregen. Er is voldoende voedsel voor iedereen, maar sommigen nemen meer dan ze nodig hebben. Mensen verrijken zich ten koste van anderen. Ze hebben een partner, maar zetten hun zinnen op de echtgenoot of echtgenote

²⁸ Romeinen 3:23, Herziene Statenvertaling

van een ander. Ze eigenen zich mensen en bezittingen toe, desnoods met geweld. Vaders en moeders vernielen hun gezinnen voor vluchtige seks, hun kinderen groeien op in de wetenschap dat je voor jezelf moet zorgen omdat niemand anders het doet.

Vind je het gek dat Paulus doorgaat met te zeggen dat deze mensen door en door onrechtvaardig en boosaardig, hebzuchtig en slecht zijn? Ze zijn ook afgunstig, moordzuchtig en twistziek, doortrapt en kwaadaardig. Ze roddelen en spreken kwaad, haten God, zijn hoogmoedig, trots en verwaand. Ze zijn vindigrijk in het kwaad, tonen geen ontzag voor hun ouders, zijn kortzichtig en trouweloos, zonder liefde en onbarmhartig. En hoewel ze het vonnis van God kennen en weten dat mensen die dergelijke dingen doen de dood verdienen, doen ze dit alles toch. Sterker nog, ze juichen het zelfs toe dat anderen het ook doen.²⁹

Paulus kan zijn afschuw niet verbergen. Het is ook verschrikkelijk. De koning is heilig en staat aan het hoofd van wat een heilig volk moet zijn. Maar de mensen onder zijn heerschappij hebben zijn eeuwigdurende heerlijkheid verruïlt voor het vergankelijke. Geld, macht, seks, kwaadsprekerij, liegen, bedriegen, hoererie, dronkenschap, ruziemaken, roddelen, vechten; de lijst met overtredingen is eindeloos.

Toch zijn dit slechts de symptomen van het kwaad. De wortel gaat veel dieper. Waar het misgaat, is het moment waarop de mens de heerschappij van God niet meer herkent. Adam en Eva hadden gehoord dat ze niet mocht eten van de verboden vrucht. Toch deden ze het. Ze hadden net zo goed God kunnen aankijken en tegen hem kunnen zeggen: 'U bent niet langer onze Heer. Wij weten zelf wel wat goed voor ons is.'

Eigenlijk is dat in al die eeuwen niet verandert. Zelfs afgelopen week wist ik dat ik door negatieve kritiek te uiten over iemand een zonde beging. Toch deed ik het. In feite zei ik daarmee hetzelfde tegen God als wat Adam en Eva deden: 'Ik bepaal zelf wel hoe ik mijn leven leid. Ik luister niet.'

De overtreding wordt verzwaard door de persoon tegen wie je de zonde begaat. Daarom ging de metafoor tussen eten van de boom met kennis van goed en kwaad en stiekem een snoepje eten tegen het verbod van je ouders in mank. Een keer niet luisteren naar je ouders is zonde, ja, maar geen hele zware. Ik heb (tot nog toe) geen van mijn kinderen laten arresteren door de politie, ook al zijn er vele momenten op een dag dat ze niet naar me luisteren!

Zouden ze mij een keer een klap te verkopen, gaan ze ook niet direct de cel in. Plegen ze geweld tegen een agent, dan is de kans al veel groter dat ze achter tralies belanden. En als ze het lukt koning Willem-Alexander een tik op zijn wang te geven, moeten ze misschien wel jaren brommen. Het gewicht van de straf wordt dus niet alleen bepaald door de zonde, maar ook door tegen wie je de overtreding pleegt.

Goed en verontreinigd

Velen van ons geloven in het goede van de mens. Dat is een nobele gedachte. Natuurlijk schuilt er veel goeds in de mens. Met onze handen maken we dammen, leggen we waterpompen aan, produceren we voedsel en bouwen we huizen. Maar diezelfde handen maken wapens, slaan, breken en doden. Met onze mond spreken we woorden van verzoening, uiten we onze liefde en kussen we. Diezelfde mond roddelt, beledigt, uit kritiek, vervloekt en verklaart de oorlog.

De mens is 'goed' gemaakt, maar verontreinigd door zonde. Het kwaad zit in ons en de grootste overtreding is dat ieder van ons zichzelf belangrijker acht dan God. We kunnen lang stilstaan bij de domme fout van Adam en Eva, maar wij herhalen die fout dagelijks. Iedere keer dat we God niet op de eerste plaats zetten, herhalen we stilzwijgend wat Adam en Eva tegen God zeiden: 'U bent onze Heer niet. Wij weten zelf wel wat goed voor ons is. Wij zijn meer dan u.'

²⁹ Romeinen 1:29-32

Slaven van de zonde

Vanuit de houding dat we het beter weten, kiezen we dagelijks voor vrijheid, toch?. Niet langer onderwerpen we ons aan onze koning. Geen wetten, geen regels, geen richtlijnen. Voortaan bepalen we zelf wat we doen. We zoeken ons eigen geluk. Nee, we máken ons eigen geluk. De 'American Dream' geldt voor ons allemaal. Vrijheid, gelijkheid, blijheid. Ja, er moet worden gewerkt. Hard gewerkt zelfs. Want alleen zo verdien je je geluk. Iedereen kan de top bereiken. Je gaat over lijken als het moet. Niet letterlijk natuurlijk, maar het geeft niet als je een ander gebruikt om je doel te bereiken. Het doel *heiligt* de middelen.

Van die dwingende God, bij wie alles om zichzelf draait, zijn we af. De tien geboden zijn interessante principes. Als je ze waardevol acht, dan gebruik je ze. En zo niet? Dan gooi je ze overboord. Mensen moeten ze vooral niet gebruiken om jou te veroordelen. Tuurlijk heb je wel eens wat fout gedaan, maar dat mag geen naam hebben vergeleken bij wat anderen op hun kerfstok hebben.

Het punt is: jij bent bent vrij om je eigen leven in te richten. Het is immers van jou.

Fout. Je hebt jezelf tot slaaf gemaakt. Je dacht dat je vrijheid koos toen je je losmaakte van je koning, maar je hebt jezelf in dienst gesteld van een ander: van de zonde. De bijbel zegt niet voor niets 'Wanneer u zich als slaaf in iemands dienst stelt, weet u toch dat u hem moet gehoorzamen? Wanneer u de zonde dient, leidt dat tot de dood; wanneer u God gehoorzaamt, leidt dat tot vrijspraak.'³⁰

Feitelijk zeggen we hier dat als je vrijwillig gaat werken voor een criminele baas je hem toch moet gehoorzamen. Je bent onderdeel geworden van een criminele organisatie. Het was jouw eigen keuze om lid te worden, omdat je je niet meer aan de regels wilde houden. Deze wetten waren ingesteld om jou en de mensen om je heen gelukkig te maken en zo de koning te eren. Nu zit je verstrikt in het web en jezelf bevrijden is onmogelijk. Je bent in de val gelopen. Is er nog een weg terug?

Gevangen

Van alle hoofdstukken in dit boek is dit degene die ik het minst graag schrijf. Ik heb overwogen het weg te laten zelfs, maar we moeten er doorheen. We moeten inzien hoe hard we iemand nodig hebben die ons uit de gevangenis van de zonde haalt. Zonder dat besef zullen we hem nooit aanroepen. Zwem met me mee door een zee van wanhoop om uiteindelijk aan te komen bij de kust van het Paradijs...

Zonde is als drijfzand. We hebben niet door dat we erin stappen en langzaam wegzinken. Tot onze voeten zwaarder worden en we ze nauwelijks nog kunnen optillen. We proberen onszelf te bevrijden maar hoe meer we ons best doen, hoe sneller we in de grond verdwijnen, maakt Paulus duidelijk in Romeinen 1. Hoe ziet die vicieuze cirkel er precies uit? Ik ga hem hieronder beschrijven. Ik kies er bewust voor om je direct aan te spreken. Daarmee wil ik niet zeggen dat ik me niet schuldig maak aan wat ik je ga vertellen. Integendeel zelfs. Maar mijn bedoeling is dat je de glijdende schaal van zonde leert herkennen en diep tot je laat doordringen.

Gebrek aan respect en eer

³⁰ Romeinen 6:16

De eerste zonde is altijd een gebrek aan respect en eer voor God. Je verzuimt hem te danken, legt Paulus aan de Romeinse christenen uit. 'Hoewel ze God kennen, hebben ze hem niet de eer en de dank gebracht die hem toekomen.'³¹

God is een idee geworden, geen levende realiteit. Hij zit niet meer op de troon en hij hoeft niet meer te worden vereerd. Dat wil niet zeggen dat je nooit meer uit de bijbel leest of niet meer naar de kerk gaat. Wellicht blijf je dat doen omdat het nu eenmaal 'zo hoort'.

Echter, in de praktijk is er maar één iemand de baas over je leven: jij. Jouw 'ik' is wie regeert. Je laat je leiden door trots. Anderen moeten vooral niet over je heenlopen. Om dat te voorkomen ontwikkel je een patroon van zelf-verheerlijking. Je wijst anderen *en jezelf* regelmatig op je goede eigenschappen en je goede daden. En soms, of wellicht zelfs dagelijks, laat je je gaan. Dan neem je wat jou 'rechtmatig' toekomt.

Je hart raakt verduisterd

Paulus gaat verder met: 'Hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos en hun onverstandig hart is verduisterd. Terwijl ze beweren wijs te zijn, zijn ze dwaas en hebben ze de majesteit van de onvergankelijke God ingewisseld voor beelden van vergankelijke mensen.'³²

Zonde is als een monster dat in je woont. Zijn honger is nooit gestild. Altijd wil het meer. Drank, drugs, seks, eten, complimenten, geld, macht, een mooier huis, een comfortabeler auto, meer luxe, meer spullen die het leven 'makkelijker' maken. Je hebt het toch verdient? Er is toch niets mis mee?

Nee, met het meeste van bovenstaande is in principe niets mis. Behalve als het tussen God en jou komt in te staan. Spullen kunnen je zicht op God belemmeren. Dat geldt ook voor drank, drugs, seks en eten als dat is waar je je troost en bevrediging zoekt in plaats van bij God. Wees eerlijk tegen jezelf. Is je hart verduisterd?

De waarheid onderdrukt

Als je hart is verduisterd, ga je jezelf rechtvaardigen en onderdruk je de waarheid, maakt Paulus duidelijk. 'En vanuit de hemel openbaart Gods toorn zich over al het kwaad en onrecht van *hen die met hun onrechtvaardigheid de waarheid geweld aandoen*.'³³

Diep van binnen weten we dat wat we doen verkeerd is. Tegelijk willen we niet veranderen. Er is maar één optie: de waarheid manipuleren. We zeggen dingen als:

'Het is niet zo erg wat ik doe. Anderen zijn veel slechter.'

'Ik wandel met God maar heb één probleempje.'

'Ik ga nu door een moeilijke periode in mijn leven, ik kom er wel overheen.'

'Ik probeer wel te veranderen maar ik kan het niet.'

'Nee hoor, dat is geen zonde. Jezus heeft nooit gezegd dat dit of dat fout is.'

Overgeleverd aan je lusten

Als je bewust de waarheid geweld aan doet, levert God je uit aan je lusten. 'Daarom heeft God hen in hun lage begeerten uitgeleverd aan zedeloosheid, waarmee ze hun lichaam onteren. Ze hebben de waarheid over God ingewisseld voor de leugen; Ze vereren en aanbidden het geschapene in plaats van de schepper, die moet worden geprezen tot in eeuwigheid.'³⁴

Is dit niet wat we overal om ons heen zien? Schaamteloze zelfverrijking bij grote bedrijven, beroemdheden die dan weer met die dan weer met die trouwen, mensen die hun huwelijk

³¹ Romeinen 1:21a

³² Romeinen 1:21b-23

³³ Romeinen 1:18

³⁴ Romeinen 1:24, 25

vernietigen voor een ‘affaire’, leraren en priesters die zich vergrijpen aan jonge kinderen. En zelf zijn we niet of nauwelijks beter. Want ook bij ons staat onze eigen ‘ik’ centraal. Als wij maar gelukkig zijn. Dat is het enige wat telt.

Onze eigen wereld is er het bewijs van dat we allemaal zijn uitgeleverd aan zedeloosheid, alleen bij een drugs- of alcoholverslaafde valt het meer op dan bij een seks- of machtverslaafde.

Ons verlangen naar geluk zou ertoe moeten leiden dat we God aanbidden en leven volgens zijn plan in volmaakte gemeenschap met hem. Maar onze verlangens zijn gebroken. Er zit een gat in ons hart. Een gat dat God wil helen, maar dat wij vullen met zonde die de opening nooit kan dichten.

Doen wat verwerpelijk is

We hebben God niet voldoende geëerd, ons hart is verduisterd, we onderdrukken de waarheid en zijn uitgeleverd aan de zonde. Kan het nog erger? Helaas wel. ‘Omdat ze het beneden hun waardigheid achtten God te erkennen, heeft God hen overgeleverd aan hun eigen onbetrouwbaarheid en doen ze wat verwerpelijk is.’³⁵

We dachten dat we God achter ons hadden gelaten, maar in feite laat God ons hier in de steek. Letterlijk staat er dat God ons overlevert aan verwerpelijk denken. Het Griekse woord ‘adokimos’ – vertaald met ‘verwerpelijk’ – betekent eigenlijk dat je gezakt bent voor de test. We zijn mensen geworden zonder karakter die zeggen en doen wat ze willen. Ze achtervolgen alles wat hun eigen ik bevredigt met nietsontziende passie.

Ieder mens heeft een geweten. We kennen het verschil tussen goed en kwaad. Maar als we in deze fase zijn aangekomen, is dat verschil volledig vervaagd. Ons alarmsysteem is nagenoeg uitgeschakeld. Vergelijk het met je zenuwstelsel. Zodra je je voet stoot, ervaar je een pijnsensatie, inspecteer je je voet en verbind je de wond als dat nodig is. Ons geweten functioneert net zo. Alleen is het zo dat iedere keer dat je zondigt, je je geweten een beetje herprogrammeert. Totdat het eigenlijk niet meer doet wat het moet doen.

Toejuichen dat anderen kwaad doen

En dan ben je nog slechts één stap verwijderd van het absolute dieptepunt... ‘Ze zijn door en door onrechtvaardig en boosaardig, hebzuchtig en slecht. Ze zijn door en door afgunstig, moordzuchtig en twistziek, doortrapt en kwaadaardig. Ze roddelen en spreken kwaad, haten God, zijn hoogmoedig, trots en verwaand. Ze zijn vindigrijk in het kwaad, tonen geen ontzag voor hun ouders, zijn kortzichtig en trouweloos, zonder liefde en onbarmhartig. En hoewel ze het vonnis van God kennen en weten dat mensen die dergelijke dingen doen de dood verdienen, doen ze dit alles toch. Sterker nog, ze juichen het zelfs toe dat anderen het ook doen.’³⁶

De zonde heeft het leven volledig overgenomen. Van God verlaten, werp je jezelf dieper in de duisternis. De vlammen van de lust worden heter, de dorst naar meer van dit en meer van dat wordt niet gelest. Je schaamt je nergens meer voor. Het is jij tegen de wereld en o wee als iemand je veroordeelt. Je zoekt je heil wel bij mensen die net zo ruimdenkend zijn als jij. Het verraderlijke is dat je voor de buitenwereld nog steeds een aardige en/of uitermate succesvol persoon kunt zijn en ’s zondags in de kerk kunt zitten. Misschien ben je wel iemand tegen wie anderen opkijken. Ze willen zelfs zijn zoals jij. Net als jij zien ze niet in dat je hopeloos in een eigengemaakte cel zit opgesloten.

³⁵ Romeinen 1:28

³⁶ Romeinen 1:29-32

Dat is niet zomaar een gevangenis. Het is een cel voor terdoodveroordeelden. Feitelijk ben je al dood. Dood in je zonde, zegt de bijbel³⁷. Het wachten is op de executie.

De baas van de kerker

We hebben al gezien hoe de zonde ons in een ijzeren greep houdt. Maar er is nog een personage die ons liever in de 'dodencel' houdt. Zijn naam is 'Satan'. Hij wordt ook wel 'Lucifer', 'Morgenster', 'de duivel', 'heerser over de machten van de lucht', 'de god van deze eeuw' of 'Gods tegenstander' genoemd.

In tegenstelling tot wat veel mensen denken, is hij niet degene die mensen naar de hel stuurt. Die macht heeft hij niet. Hij heeft evenmin de leiding over de hel. Sterker nog, de hel is zijn ultieme eindbestemming. De vraag is wie hem zullen volgen.

Maar wie is hij eigenlijk en wat is zijn rol? Theologen kunnen ongetwijfeld hele encyclopedieën over hem vol schrijven, maar dat gaan we niet doen. Er zijn twee manieren waarop we Satan teveel eer kunnen geven. Het eerste is doen alsof hij niet bestaat en het tweede is hem teveel aandacht geven. Satan heeft de rol van leugenachtige saboteur. Hij is altijd aanwezig (tot het eind der tijden), maar we moeten de strijd in de eerste plaats op de zonde in ons richten. Satan en de andere gevallen engelen vormen Gods tegenmacht. Ik weet niet waarom God een engel geschapen heeft die een opstand tegen hem zou ontketenen. Maar dat is wel wat er is gebeurd. De bijbel zegt er niet veel over, maar dit is één van de verwijzingen naar de val van Satan.

*O morgenster, zoon van de dageraad, hoe diep ben je uit de hemel gevallen.
Overwinnaar van alle volken, hoe smadelijk lig je daar geveld. Je zei bij jezelf: Ik
stijg op naar de hemel, boven Gods sterren plaats ik mijn troon. Ik zetel op de
toppen van de Safon, de berg waar de goden bijeenkomen. Ik stijg op tot boven
de wolken, ik evenaar de Allerhoogste.³⁸*

Satan wilde als God zijn. Hij dacht dat het schepsel het van de Schepper kon winnen. Eenderde van alle engelen volgde hem in zijn kansloze opstand. Hoe kon hij zo dom zijn?

*Je schoonheid had je hoogmoedig gemaakt, je had je wijsheid en luister
verkwanseld. Daarom heb ik je op de aarde neergeworpen, als een schouwspel
voor andere koningen. Door je grote schuld, door je oneerlijke handel, waren je
heiligdommen ontwijfd. Daarom liet ik een vuur in je oplaaien dat je heeft
verteerd, ik maakte van jou een hoop as op de grond, voor ieder die het wil zien.
Alle volken die je kenden staan verbijsterd; je bent een schrikbeeld geworden, tot
in eeuwigheid zul je er niet meer zijn.³⁹*

Deze woorden waren gericht aan een koning uit die tijd, maar evenzeer tegen de Satanische macht achter hem. Satan werd even goed veroordeeld.

Was Satan ook jaloers op Adam, Gods oogappel? Waarschijnlijk wel. Wat zijn motieven ook waren, hij verscheen in de vorm van een slang en begon een ogenschijnlijk onschuldig gesprek met Adam en Eva. De rest is geschiedenis. Zoals Ebenezer Scrooge in het kerstverhaal van Charles Dickens met zijn hebzucht zijn eigen ketenen smeedde, zo doen wij hetzelfde met onze zonden. We hebben ons in dienst gesteld van Satan. De bijbel zegt:

³⁷ Efeze 2:1

³⁸ Jesaja 14:12-14

³⁹ Ezechiël 28:17-19

*'U was dood door de misstappen en zonden waarmee u de weg ging van de god van deze wereld, de heerser over de machten in de lucht, de geest die nu werkzaam is in hen die God ongehoorzaam zijn.'*⁴⁰

Wat zijn die machten?

*'Onze strijd is niet gericht tegen mensen maar tegen hemelse vorsten, de heersers en de machthebbers van de duisternis, tegen de kwade geesten in de hemelsferen.'*⁴¹

Als wij met hen strijden dan betekent het dat deze 'machten' niet ver weg zijn. Sommigen zijn heersers. Ze leven dus niet alleen in de hemel of de hel, maar zijn hier onder ons aanwezig. Net zo dichtbij als de lucht die we inademen. De aarde is het strijdtoneel.

Een belangrijk voorbeeld daarvan zien we direct na de doop van Jezus. Hij werd op de proef gesteld door de duivel. Eén van de dingen die Satan tegen hem zei, was: 'Ik geef u de macht over dat alles en ook de roem die ermee gepaard gaat, want ik kan daarover beschikken en ik geef het aan wie ik wil; als u in aanbidding voor mij neervalt, zal dat allemaal van u zijn.'⁴²

De duivel bood Jezus een kortere route aan naar het koninkrijk dat Jezus kwam vestigen, één die zonder moeite, lijden en pijn gepaard zou gaan. Hij hoefde alleen maar te buigen voor Satan. Eén kleine zonde in plaats van de marteldood sterven. Het opvallende is dat Jezus Satan wel terechtwijst, maar niet zegt dat hij die autoriteit niet heeft.

Satan heeft de aarde dus in zijn macht. Niet de absolute macht. Satan kan mensen verblinden, God kan hen de ogen openen. Maar feit is dat op deze aarde het kwaad de norm is geworden. We ondervinden dagelijks de gevolgen. We zien het op het nieuws. We voelen het iedere keer dat we minderwaardig worden behandeld. Het kwaad is overal aanwezig en we zitten vast in zijn bijtende kaken.

Tenzij God ons overbrengt van het rijk van de duisternis naar het rijk van zijn geliefde zoon.⁴³ Nog even en dan gaan we zien hoe lief God jou heeft dat hij zijn eniggeboren zoon gestuurd heeft om jou te verlossen uit de dodencel en van Satan, de baas van de kerker. Eerst moeten we nog één werkelijkheid tot ons door laten dringen: onze eindbestemming zonder Christus. Haak niet af. Sluit jezelf niet af voor de waarheid, maar laat God je de ogen openen voor hoe hard jij en ik hem nodig hebben.

Hopeloos zonder Christus

Johannes, een neef van Jezus, doopte mensen met water. Daarmee gaven de mensen aan dat ze zondig waren en een nieuw leven wilde leiden. Maar Johannes de Doper zei: 'Ik doop jullie met water ten teken van jullie nieuwe leven, maar na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om zijn sandalen voor hem te dragen. Hij zal jullie dopen met de heilige Geest en met vuur; hij houdt de wan in zijn hand, hij zal zijn dorsvloer reinigen en zijn graan in de schuur bijeenbrengen, maar het kaf zal hij verbranden in onblusbaar vuur.'⁴⁴

Jezus zelf sprak ook in dit soort termen. 'Ongelovigen zullen in de *Gehenna* worden gegooid.' Wij vertalen de *Gehenna* meestal met het woord 'hel'. In Jezus' tijd verwees *Gehenna* naar een

⁴⁰ Efeze 2:1

⁴¹ Efeze 6:12

⁴² Lucas 4:6,7

⁴³ Colossenzen 1:13

⁴⁴ Matteüs 3:11-12

ravijn ten zuiden van Jeruzalem. Ongeveer een eeuw voor Jezus werd geboren, vonden hier verschrikkelijke moorden plaats en mensen beschouwden deze plek als vervloekt. Nu werd het gebruikt als afvalgebied. Werd de stapel vuilnis te hoog, dan ging de fik erin. Als Jezus dus het woord 'Gehenna' gebruikte, is dit het beeld dat de mensen van zijn tijd hadden. Een smerige, vervloekte plek met een allesverzegend vuur.

Wij hebben daar moeite mee. Hoe kan God mensen dat aan doen? Velen zijn hun geloof kwijtgeraakt omdat het idee van een eeuwige hel niet aansluit bij het beeld van een liefhebbende, vergevende God. Het is toch niet eerlijk dat je voor eeuwig moet branden omdat je misschien een paar fouten hebt gemaakt in je leven?

In feite onderdrukken we dan de waarheid. Waarom? Omdat we eigenlijk tegen God zeggen dat onze zonden tegen hem niet zo belangrijk zijn. Zijn heiligheid, zijn glorie; ze zijn ondergeschikt aan ons belang. We verdienen een betere behandeling.

God is liefde. Zeker. Dat hebben we uitgebreid aangetoond en het deel in dit boek over Jezus laat zien dat de diepte van zijn liefde voor ons oneindig is. Maar de bijbel zegt duidelijk dat wie zijn liefde afwijst, in de hel terecht komt. Het is het logische gevolg van het aantasten van de eer van zijn naam. We hebben gezondigd tegen de koning en iemand moet die straf dragen.

Om te illustreren hoe het leven in de hel eruit ziet, vertelde Jezus zijn publiek eens een verhaal over een rijke man en een door ziekte gekweld bedelaar, Lazarus. De rijke man zag hem niet staan. Op een dag gingen beide mannen dood. Lazarus werd naar de hemel gebracht, terwijl de rijke man in het dodenrijk hevig gekweld werd. Toen hij zijn ogen opensloeg, zag hij Lazarus rusten bij Abraham.

Hij riep: "Vader Abraham, heb medelijden met mij en stuur Lazarus naar me toe. Laat hem het topje van zijn vinger in water dompelen om mijn tong te verkoelen, want ik lijd pijn in deze vlammen." Maar Abraham zei: "Kind, bedenk wel dat jij je deel van het goede al tijdens je leven hebt ontvangen, terwijl Lazarus niets dan ongeluk heeft gekend; nu vindt hij hier troost, maar lijd jij pijn. Bovendien ligt er een wijde kloof tussen ons en jullie, zodat wie van hier naar jullie wil gaan dat niet kan, en ook niemand van jullie naar ons kan oversteken."⁴⁵

In de hel is de mens volledig gescheiden van God, zoals blijkt uit dit verhaal van Jezus. En na de dood is er niets meer dat het gat kan overbruggen. De Bijbel zegt nog meer over die verschrikkelijke plek die we hel noemen: zonder Christus zijn wij vervreemd van hem (Col. 1:21), onder de veroordeling van God (Rom. 5:12), een slaaf van de zonde (Joh. 8:34), verstrikt in de valstrik van de duivel (2 Tim. 2:26), staan we bloot aan de toorn van God (Ef. 2:3), zijn we voorbestemd tot de Gehenna waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft (Mar. 9:48), ondergaan we voortdurende kwelling (Luk. 16:23), drinken we de wijn van Gods woede en worden we eeuwig gepijnigd, krijgen we geen rust, overdag en 's nachts niet (Op. 14:10,11).

Zonder Christus zijn we totaal verloren. Maar er is hoop.

Dood, waar is je engel?

De tempel moet net zo druk als altijd geweest zijn. Mensen kwamen en gingen. Er werd gehandeld, er werd geofferd en er werd gebeden. Tussen de mensenmenigte in bevond zich een

⁴⁵ Lukas 16:24-26

oude man die met zijn hele hart verlangde naar God en diens bevrijding van het door de Romeinen bezette Israel. Uit de heilige geschriften wist hij dat er ooit iemand zou komen die het volk de glorie en eer van het koninkrijk van David zou teruggeven. God had hem verzekerd dat hij die man ooit zou zien.

Vandaag was hij opgestaan en iets had hem duidelijk gemaakt dat hij juist nu naar de tempel moest gaan. Wist hij waarvoor? Waarschijnlijk niet. Tot hij tussen de mensen in een jong echtpaar zag met hun eerste kind, een zoontje die zou worden toegewijd aan God, zoals de wet dat voorschreef. Hij liep op de trotse ouders af en vroeg of hij het kind in zijn armen mocht nemen. Het mocht. Terwijl hij het kind vasthield, begon hij God aan te roepen: 'Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan, zoals u hebt beloofd. Want met eigen ogen heb ik de redding gezien die u bewerkt hebt ten overstaan van alle volken: een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.'⁴⁶

De vader en moeder waren verbaasd dat deze vreemde, oude man zo in extase raakte bij het zien van hun baby. Het kind was pas zo'n veertig dagen oud en nu riep deze kerel luid dat dit kind redding zou brengen. Hij zegende het echtpaar en zei toen tegen de moeder: 'Weet wel dat velen in Israël door hem ten val zullen komen of juist zullen opstaan. Hij zal een teken zijn dat betwist wordt, en zelf zult u als door een zwaard doorstoken worden. Zo zal de gezindheid van velen aan het licht komen.'⁴⁷

De man heette Simeon. Hij was een oude profeet die nog voor zijn sterven de Verlosser mocht zien. Sterker nog: hij mocht hem vasthouden. Het echtpaar waren uiteraard Jozef en Maria. Opnieuw kregen zij de bevestiging van God dat ze een bijzonder kind hadden gekregen. De ontmoeting met Simeon moet Jozef herinnerd hebben aan de droom die God hem had gegeven toen hij erachter was gekomen dat zijn verloofde zwanger was, terwijl hij niet met haar had geslapen. In die droom zei een engel: 'Maria zal een zoon baren. Geef hem de naam Jezus, want hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden.'⁴⁸

Het kind kwam, groeide op zonder zonde, weerstond de duivel, redde jou en mij en herstelde Gods eer! Daarom jubelt de apostel Paulus: 'De dood is opgeslokt en overwonnen. Dood, waar is je overwinning? Dood, waar is je angel?'⁴⁹

Iedere oprechte volgeling die sterft, wordt naar een hemels Paradijs gebracht (Luc 23:43). Daar heeft Jezus voor hem een woning bereidt (Joh. 14:2). Er is een hemels Jeruzalem (21:2) en we mogen eten van de boom van het leven (Openb. 2:7). Abraham en vele andere figuren uit de bijbel wachten er op ons (Luk. 16:22). We zullen er bij God zijn. Lees maar eens wat de apostel Johannes opschreef na zijn visioen waarin hij in de hemel kwam:

Er stond een troon in de hemel en daarop zat iemand. Degene die daar zat had een uiterlijk als van jaspis en sarder, en rond de troon was een regenboog die eruitzag als smaragd. Om de troon heen stonden vierentwintig andere tronen, waarop vierentwintig oudsten zaten. Ze droegen witte kleren en hadden een gouden krans op hun hoofd. Van de troon gingen bliksemschichten uit en donderslagen en groot geraas. Voor de troon brandden zeven vurige fakkels; dat zijn de zeven geesten van God. Ook lag er voor de troon iets als een zee van glas, van kristal.⁵⁰

⁴⁶ Lukas 2:29-32

⁴⁷ Lukas 2:34, 35

⁴⁸ Matteüs 1:21

⁴⁹ 1 Korintiërs 5:4b,55

⁵⁰ Openbaring 4: 2b-6a

Voor die troon van God staat een altaar met daarop onze gebeden (Openb. 8:3), die als een geurig offer aan hem worden aangeboden. Is dat een plaats waar we enkel en alleen naar God mogen staren, een eindeloze kerkdienst? Nee. Het koninkrijk van de hemel moet gezien worden als een bruiloftsfeest, zei Jezus (Mat. 22:2). In de hemel mogen we ook rusten (Openb. 14:13).

Maar de hemel is niet onze eindbestemming. Dat is de nieuwe aarde. Het hemelse Jeruzalem daalt af naar de aarde en God zal onder de mensen wonen. Zijn luister zal schitteren. Wij zullen zijn volk zijn en hij onze God. Hij zal de tranen van de ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen jammerklacht, geen rouw en geen pijn. Alles wordt nieuw. De zon en de maan zijn niet langer nodig, want God verlicht de wereld. Uit de troon van God ontspringt een rivier die leven geeft. Eindelijk kunnen we hem aanschouwen. We zullen werken voor zijn eer en glorie en zijn naam staat op ons voorhoofd geschreven. (Openb. 21 en 22).

Ik vind het belangrijk om dit nare hoofdstuk over de mens positief te eindigen. Het is niet mijn bedoeling om wie dan ook in de put te praten met verhalen over zonde en hel. Er is ook overwinning en hemel.

Er is hoop en die hoop heeft een naam: Jezus. Hij deed het onmogelijke. In het Paradijs wilde de mens aan God gelijk zijn. Dat kon niet. Om de zonde ongedaan te maken, was een ander wonder nodig: een God die mens werd.

Deel 3

Jezus

Jezus zoals ik hem niet kende

Doe je ogen eens paar seconden dicht en stel jezelf Jezus eens voor. Welk plaatje zie je? Ik denk een vriendelijke man, gekleed in wit, blanke huid, bruin baardje, misschien wel omringd door kinderen en/of volwassenen die naar hem luisteren. Zelfs als je iets anders in je hoofd hebt, dan nog denk ik dat het beeld in je gedachten komt uit iets wat je op (zondag)school hebt geleerd of een plaatje dat je ooit hebt gezien in bijvoorbeeld een kinderbijbel. Mijn ouders hadden bijvoorbeeld vroeger een tiendelige, geïllustreerde bijbelserie. Ik zie nog altijd die jaren zeventig tekenstijl voor me als ik aan Jezus denk.

Een belangrijke reden waarom ik dit boek heb geschreven en het voor mij ook zo bijzonder was om te doen, is omdat we zo gemakkelijk een beeld *creëren* van God, mens en Jezus en daarmee maken we ons eigen evangelie. En dat kan fors afwijken van wat de bijbel ons eigenlijk probeert te leren.

Een paar jaar geleden las ik een boek dat mijn ogen opende. Het boek heet 'Jezus zoals ik hem niet kende' en is geschreven door Philip Yancey. Zeker een aanrader als vervolg op dit boek. Het liet zien dat Jezus zo anders is dan ik dacht en zelfs dat boek kon slechts een deel van Jezus laten zien. Er is zoveel meer te ontdekken over Hem. Jezus volgen, is op reis gaan met hem. Je hebt daarin één zekerheid: hij zal je voortdurend blijven verrassen.

Wie is Jezus nu eigenlijk? Hier volgt een korte kennismaking met onze 'reisgids'.

Jezus is God en mens

Er is één belangrijk onderscheid tussen het christendom en andere geloofssystemen. Atheïsten, humanisten, boeddhisten, moslims, hindoes, aanhangers van New Age en andere stromingen kunnen met dit ene gegeven niet omgaan: dat Jezus God en mens tegelijkertijd was. Niet 50 procent God en 50 procent mens, niet mens van buiten en God van binnen. Nee. Volledig mens en volledig God. Jezus ging aan het kruis als God én als mens.

Hoe weten we dat Jezus daadwerkelijk mens was? Om te beginnen, is hij niet gewoon ergens *verschijnen* ergens aan de rand van het Romeinse rijk in de eerste eeuw. Nee, hij werd *geboren* in Bethlehem. Natuurlijk was er wel één verschil. Hij werd geboren uit een maagd. Maar hij was naakt en kwetsbaar, zoals elke andere baby ooit geboren. Hij werd immers in doeken gewikkeld. Daarna groeide hij op en werd sterk. Op 12-jarige leeftijd liep hij eens weg bij zijn ouders om in de tempel te zijn – het huis van zijn hemelse vader. Waarom? Om met de dingen van God bezig te kunnen zijn. Dat besef zat er al vroeg in. Hij was zijn ouders gehoorzaam. Als Jezus' openbare bediening begint, zien we iemand die eet en drinkt, die een bruiloft bezoekt en feest viert met andere gasten. Hij was soms ook gewoon moe. In de evangeliën maken we kennis met een man van God die regelmatig teleurgesteld lijkt te zijn als zijn leerlingen hem weer eens niet begrepen. Ook kon hij boos worden op mensen die hypocriet zijn en aardse zaken voor hemelse zaken laten gaan. Hij was ook verdrietig en had medelijden met mensen als hij het lijden zag waar ze mee te maken hadden. De bijbel zegt dat Jezus op elke manier beproefd is als wij. Hij heeft niet alleen onze zonden gedragen, maar ook onze pijn en onze ziekte. Jezus heeft alles wat wij door moeten maken ook doorstaan. Niet als God maar als mens.

Toch was én is Jezus wel degelijk volledig God. Niet voor niets begint de apostel Johannes zijn evangelie met de woorden:

In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. Het was in het begin bij God. Alles is erdoor ontstaan en zonder dit is niets ontstaan van wat bestaat. In het

*Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.*⁵¹

‘Het Woord’ is een omschrijving die met name Johannes vaak op Jezus toepast. Jezus is dus eeuwig. Hij was er al in het begin bij God. Jezus is ook het levende woord van God. Wat God heeft gesproken, is opgenomen in de bijbel en Jezus is daar de belichaming van. Er zijn mensen die alleen de letterlijke woorden van Jezus lezen en de rest van de bijbel praktisch schrappen. De bijbel geeft ons geen ruimte om de boel te manipuleren. Jezus staat achter elk vers in de bijbel, zowel het Oude als het Nieuwe Testament, ook die over zaken die controversieel zijn in de kerk van de 21e eeuw. Hij IS Gods woord, een duidelijk bewijs dat God en Hij één en dezelfde zijn. Jezus is ook onze schepper. ‘In hem is alles geschapen’⁵², vertelt Paulus ons. Bovendien is hij almachtig. Hij loopt over water, de wind gehoorzaamt hem, hij voedt duizenden mensen terwijl er slechts enkele broden en wat vissen beschikbaar zijn. Hij geneest en vergeeft, eigenschappen van een ware God. Zelf vergeleek hij zich regelmatig met zijn vader en ook zijn discipelen noemden hem ‘Heer’ en ‘God’.

Maar, zoals we zagen, was Jezus tegelijkertijd mens, maar wel één zonder zonde. Dat kwam terug in zijn karaktereigenschappen.

Jezus’ karakter

In korte tijd gaan we nu iets dieper in op dat karakter. Dit is uiterst belangrijk, omdat de bijbel wil dat we steeds meer op Jezus gaan lijken. Hij is immers de ultieme weerspiegeling van Gods wezen. Zijn karaktereigenschappen komen voort uit zijn verbondenheid met God. Dus, hou je vast. Hier gaan we.

Jezus heeft humor – Niet het eerste karakteraspect waar je aan denkt bij Jezus en ook niet het belangrijkste. Maar het prikkelt wel. Wij zien zijn gevatheid en speelse karakter over het hoofd omdat we de verhalen te goed kennen en omdat de humor in de eerste eeuw na Christus anders was. Bij ons draait alles om de clou van het verhaal, in Jezus’ tijd ging het meer om de opbouw.

Neem bijvoorbeeld de manier waarop Jezus zijn aanstaande leerling Nathanaël te grazen neemt voor zijn gevatte opmerking. Toen een vriend tegen Nathanaël had gezegd dat hij de Messias had gevonden en dat die uit Nazareth kwam, antwoorde Nathanaël: ‘Kan er uit Nazareth iets goeds komen?’⁵³.

Nathanaël, zelf wellicht afkomstig uit Kapernaüm dat enige rivaliteit met Nazareth had, was niet eens in de buurt van Jezus toen hij dat zei. Jezus had hem – menselijkerwijs! – onmogelijk kunnen horen. Maar als Nathanaël zich laat overhalen om naar Jezus te gaan, zegt die tegen hem: ‘Kijk! Dat is nog eens een Israëliet! Een mens zonder bedrog!’⁵⁴

Jezus moet hebben genoten van de blik in Nathanaëls ogen. En dan zat er zelfs nog een wat subtiele woordspeling in zijn uitspraak. De voorvader van Israël, Jakob, stond namelijk bekend om zijn bedriegelijke gedrag.

Dit is niet de enige aanwijzing die we hebben dat Jezus humor had. Twee andere broers die tot zijn discipelen behoorden, namelijk Johannes en Jakobus, doopte hij om tot ‘zonen van de donder’. Ze waren namelijk nogal opvliegend van karakter. Ik vermoed dat Jezus mij dezelfde bijnaam zou hebben gegeven...

⁵¹ Johannes 1:1-5

⁵² Kolossenzen 1:16a

⁵³ Johannes 1:47-53

⁵⁴ Lucas 6:41

Sarcasme is Jezus ook niet vreemd. Tijdens zijn beroemde toespraak op de berg zegt Jezus bijvoorbeeld: ‘Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt?’

En als Jezus wordt ondervraagd of de Israëlieten wel of geen belasting aan de Romeinse bezetter moeten betalen, reageert hij gevat. Hij vraagt om een munt met daarop het beeltenis van de keizer en hij zegt: Van wie is dit een afbeelding en van wie is het opschrift?’

Ze antwoordden: ‘Van de keizer.’ Daarop zei hij tegen hen: ‘Geef dan wat van de keizer is aan de keizer, en geef aan God wat God toebehoort.’

De schrijver Lucas voegt daar nog aan toe: ‘Ze waren zeer verbaasd toen ze dit hoorden. Ze lieten hem staan en gingen weg.’ Met andere woorden: Jezus had hen in hun hemd gezet.

Jezus is barmhartig – Als je barmhartig bent, betekent dat dat je hulp verleent aan mensen die in nood zijn. Het is een gesteldheid van het hart van waaruit liefdevolle daden vloeien in allerlei vormen. In de vier evangeliën zien we dat Jezus zich voortdurend begeeft te midden van mensen die hem nodig hebben. De schrijvers van de evangeliën zeggen dat hij met ‘ontferming bewogen was’, een uitspraak die ze alleen op hem toepassen, niet op andere figuren uit de bijbel. Sommige van de mensen die Jezus helpt, hebben fysieke problemen. Ze zijn ziek of zelfs stervend, maar Jezus komt hen tegemoet. De mensen die lijden aan lepra, een zeer besmettelijke huidziekte, raakt hij zelfs aan. Hij geneest hen. Soms had hij zelf behoefte aan lichamelijke rust, maar de menigte bleef hem achtervolgen en hij kreeg medelijden. Hij zag in dat ze als schapen zonder herder waren en dus zette hij zijn eigen verlangens opzij en diende het volk. En een groot deel van hun tijd en geld werden door Jezus en zijn volgelingen ingezet om de armen te helpen.

Jezus ging om met de onderkant van de samenleving – Dit is nauw verbonden met Jezus’ barmhartigheid. Hij stond bekend als iemand die met zondaren omging, want zij hadden hem het hardst nodig. In zijn gevolg bevonden zich mensen die prostitutie hadden bedreven en belastinginners die anderen hadden bestolen om maar eens twee voorbeelden te benoemen. Vrouwen, die toch als tweederangs burgers werden gezien, speelden bovendien een belangrijke rol in zijn beweging.

Jezus was toegewijd en gedreven – Nadat Jezus zijn leerlingen had verteld dat hij moest lijden, wees Petrus hem terecht. Daarop sprak Jezus hem streng toe: ‘Ga achter mij weg, Satan!’ Dit lijkt even niet meer op het speelse karakter dat we zojuist hebben beschreven. Maar Jezus moest hier optreden. Niemand, vooral zijn eigen discipel niet, mocht hem afhouden van zijn missie. Dat was zijn focus. En wat te denken van een Jezus die de handelaren van het tempelplein verdreef? Op zo’n moment kwam hij ‘driftig’ over. Maar niet zoals wij wel eens driftig kunnen zijn. Wij worden ongecontroleerd boos omdat we zelf zijn gekrenkt, maar Jezus is beheerst woedend als de eer van God wordt aangetast.

Jezus is gul – Jezus’ eerste wonder dat wordt beschreven in de bijbel is het veranderen van water in wijn. Jezus is op een bruiloft en zijn moeder ontdekt dat de wijn op is. Ze vraagt Jezus te helpen, want dit was een zeer gênante situatie voor het bruidspaar. En hij vertelt de bedienden op het feest om zes stenen vaten tot de rand te vullen met water. Daarna moeten ze wat water eruit scheppen. Het blijkt wijn te zijn. De lekkerste wijn die de ceremoniemeester ooit heeft geproefd. Elk stenen vat bevatte 80 tot 120 liter. Jezus voorzag de bruiloft dus van meer dan 500 liter wijn. In dit voorbeeld zit overigens een diepere laag. Het water was bedoeld om volgens Joods ritueel de feestvierders te reinigen. Door juist dat water in wijn te veranderen, wees Jezus al vooruit naar zijn dood. Zijn offer, zijn vergeving en zijn reiniging zijn al even overvloedig. 500 liter vergeving. Meer dan we nodig hebben.

Jezus is liefdevol – We kunnen boeken vol schrijven over Jezus' liefde en dan nog zouden we geen recht doen aan de oceaan van liefde die Jezus ons heeft betoont. In feite is dit hele boek een eerbetoon aan die liefde. Maar laten we één voorbeeld bekijken van Jezus' liefde vóór zijn sterven. Op een dag besloot Jezus met zijn leerlingen te vertrekken uit de provincie Judea en terug te gaan naar zijn thuisprovincie, Galilea. 'Daarvoor moest hij door Samaria heen', zegt de bijbel. Dat is natuurlijk niet waar. Iedere jood in die tijd ging om Samaria heen. In Samaria woonden uiteraard de Samaritanen. Zij waren vroegere joodse afstammelingen die zich hadden vermengd met andere volgelingen en daarom onrein waren geworden. Ook was hun godsdienst niet zuiver meer. Maar Jezus *moest* daarheen, maakt de grondtekst van de bijbel duidelijk. Hij had een afspraak, al wist de tegenpartij dat niet.

Zodra Jezus bij een waterput aankomt, stuurt hij alle twaalf discipelen weg om eten te halen.

Waren twee niet genoeg geweest? Waarschijnlijk wel. Maar het lijkt erop dat Jezus alleen wilde zijn met de vrouw die er net aan kwam lopen. Hij spreekt haar aan. Wat een schande voor een joodse man om alleen te zijn met een vrouw, een Samaritaanse nog wel. Toch openbaart Jezus zich aan haar. Hij stuurt haar niet weg, zelfs niet als hij 'ontdekt' dat ze een twijfelachtige reputatie heeft.

Het interesseert hem niets dat hij zich bevindt te midden van een onrein volk en praat met een overspelige vrouw. Integendeel. Hij biedt haar vergeving aan en opent zo de deur naar God. Dat is liefde.

Jezus is eerlijk – 'Eerlijkheid duurt het langst'. Jezus zou het gezegd kunnen hebben. Hij is zo eerlijk dat het vaak pijn doet. Een rijke jongeman wil zich bij Jezus aansluiten. Hij voldoet (in zijn eigen ogen) aan Gods wet. Maar Jezus ziet dat er iets belangrijks tussen Jezus en hem in staat. Dus zegt Jezus: 'Prima dat je bij mij wilt horen. Je hoeft nog meer één ding te doen. Verkoop alles wat je hebt en geef het aan de armen.' Maar de man bezit veel en haakt af. Tegen een andere man die Jezus wil volgen, zegt hij: 'De vossen hebben holen en de vogels nesten, maar ik kan mijn hoofd nergens te rusten leggen'. De man hoeft niet op comfort te rekenen. Jezus is eerlijk in alle opzichten. Hij ontmaskert wie we zijn, vertelt ons wie hij is en wat God van ons verlangt. Jezus houdt van ons met de waarheid.

Jezus hekelt hypocrisie en schijnheilige religie – In de tijd van Jezus waren de (vaak zelfbedachte) godsdienstregels belangrijker geworden dan God zelf. Eén van de belangrijkste redenen waarom Jezus regelmatig ruzie had met de religieuze leiders was omdat hij op de rustdag (de Sabbat) het waagde om mensen te genezen. Dat kwam namelijk veel te dicht in de buurt van werken. Tegelijk, zo zegt Jezus, waren deze leiders niet te beroerd hun vee te redden uit een put op diezelfde rustdag. Mensen die de splinter in andermans oog zien, maar niet de balk in hun eigen ogen, daar heeft Jezus weinig mee, zagen we al eerder. Zeker als ze religie en regels plaatsen boven de Allerhoogste God.

Jezus is nederig – Welke koning heeft ooit de voeten van zijn knechten gewassen als voorbeeld van dienend leiderschap? Welke dokter omhelst mensen die lijden aan een huidziekte? Welke god is ooit mens geworden? Niemand heeft Jezus' nederigheid mooier onder woorden gebracht dan de apostel Paulus: 'Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen, heeft hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.'⁵⁵

⁵⁵ Filippenzen 2:6-8

Er is nog veel meer te ontdekken over het karakter en het wezen van Jezus. Dit is hooguit een eerste aanzet én een uitdaging om je verder te verdiepen in de persoon Jezus. Toch hebben we nog niet echt naar hem naar geluisterd, terwijl alles wat Jezus zei en deed erop was gericht om mensen te wijzen op God. Hij is de weg naar God, deelt in Gods wezen en is één met Hem. Elk woord dat hij sprak en elke handeling die hij deed, was erop gericht dat wij God de plaats in ons leven geven die Hem toekomt. We gaan straks nog naar hem naar luisteren, maar eerst moeten we een essentiële vraag beantwoorden.

Het Evangelie volgens Jezus

Ik probeer hier te voorkomen dat iemand de werkelijk dwaze uitspraak doet die mensen vaak over Hem doen: 'Ik ben bereid om Jezus te accepteren als een groots moreel leraar, maar ik accepteer niet zijn claim dat Hij God is.' Dat is de éne uitspraak die we niet kunnen doen. Een man die niets meer was dan dat, een man, maar die het soort dingen zei die Jezus zei zou geen groots moreel leraar zijn. Hij zou ofwel een gek zijn - op het niveau van de man die beweert een gekookt ei te zijn - ofwel de Duivel van de Hel. Je moet een keuze maken. Of deze man was, en is, de Zoon van God; of hij was een gek of iets ergers. Je kan Hem opsluiten als een idioot, je kan naar Hem spugen en Hem als een demon opsluiten; of je kan aan zijn voeten neervallen en Hem Heer en God noemen. Maar laten we niet beginnen met die neerbuigende onzin over wat een groots menselijk leermeester Hij was. Hij heeft die optie niet aan ons opengelaten. Dat was niet zijn bedoeling.⁵⁶

C.S. Lewis, een professor uit Oxford die op intellectueel niveau de meeste atheïsten de baas was, had de gave om belangrijke vragen tot de kern terug te brengen. Was Jezus gek, geniaal of God? Een andere mogelijkheid dan één van deze drie is er simpelweg niet.

Jezus noemde zich de 'Mensenzoon', een verwijzing naar het visioen van de profeet Daniël, die voorspelde dat aan het einde der tijden een *mensenzoon* (ofwel: iemand die leek op een mens) de mensheid zou oordelen. Als Jezus dus de titel 'mensenzoon' gebruikt, verwijst hij naar de messias, de verlosser op wie de joden uit de eerste eeuw al zo lang wachtten.

Hij schakelde zichzelf ook aan God gelijk door tijdens verschillende gelegenheden God aan te spreken met het intieme woord 'Abba', dat in feite 'papa' betekent. Bovendien sprak Jezus ook vergeving uit over mensen, terwijl alleen God kan vergeven. Het is erg duidelijk dat Jezus zichzelf gelijk aan God beschouwde.

Dat betekent dat hij óf gek was, óf geniaal, óf God. Immers, hij loog, hij manipuleerde of hij sprak de waarheid.

Dus loog Jezus? Was hij een gek? Dat blijkt uit niets. Mensen die psychisch in de war zijn, hebben bepaalde kenmerken, terwijl Jezus juist altijd in balans was.

Kan hij dan geniaal zijn geweest en iedereen iets hebben voorgespiegeld wat eigenlijk niet klopte? Dat is uiterst moeilijk. Er zijn in het Oude Testament honderden directe en indirecte voorspellingen gedaan over de aanstaande Verlosser. Hoe had hij ervoor kunnen zorgen dat hij in Bethlehem werd geboren? Dat zoveel mensen zouden genezen? Dat hij in Jeruzalem gekruisigd zou worden? Dat uitgerekend een speer in zijn zij zou worden gestoken? Dat hij na

⁵⁶ C.S. Lewis, 'Onversneden christendom'

die marteldood weer zou opstaan? Het zijn allemaal voorspelde feiten die makkelijk konden worden gecontroleerd in de jaren dat Jezus leefden en de jaren die volgden. Jezus was niet psychisch in de war en evenmin ‘slechts’ een geniaal mens. Hij bewees dat hij God was en dus moeten we wat hij zei wel serieus aannemen. (In een volgend boek ga ik hier veel uitgebreider op in.)

Jezus verkondigt het evangelie

Het was nacht. Alleen onder een deken van duisternis durfde Nicodemus Jezus te benaderen, bang als hij was dat zijn reputatie zou worden beschadigd. ‘We weten dat u een leraar bent die van God is gekomen’, zei hij. ‘Want alleen met Gods hulp kan iemand de wondertekeningen doen die u verricht.’⁵⁷

Jezus stoort zich er niet aan dat de man hem in het geheim opzoekt en niet publiekelijk. In plaats daarvan gaat hij recht op zijn doel af. Hij weet waarvoor Nicodemus is gekomen: een antwoord op de vraag ‘hoe kun je als mens het koninkrijk van God betreden?’ Het antwoord is verbluffend: ‘Alleen wie opnieuw wordt geboren.’

Nicodemus is in de war. Hij snapt het niet of gelooft het niet. Jezus zet hem onmiddellijk op scherp. ‘Niemand kan het koninkrijk binnengaan, tenzij hij opnieuw is geboren uit water en geest.’ Deze verwijzing naar het Oude Testament mag Nicodemus niet ontgaan zijn.

*Ik zal zuiver water over jullie uitgieten om jullie te reinigen van alles wat onrein is, van al jullie afgoden. Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven. Ik zal jullie mijn geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen.*⁵⁸

Nicodemus kende deze woorden van God maar al te goed. Ze beschrijven hoe God zuivert met water en zijn Geest aan zijn kinderen geeft. God vernieuwt zijn kinderen.

Maar hoe dan? Gelukkig voor ons stelde Nicodemus deze vraag ook. En om ons te helpen het te begrijpen, roept Jezus een plaatje uit het Oude Testament op. ‘De mensenzoon moet hoog worden verheven, zoals Mozes de slang ophief. God heeft immers de wereld zo lief dat hij zijn enige zoon heeft gestuurd opdat een ieder die in hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.’

In de tijd van Mozes zondigde het volk Israël tegen God en als straf kwam er een slangenplaag. Toen de mensen werden gebeten en zich realiseerden dat ze stervende waren, toonden ze berouw. Ze smeekten God om genade. God luisterde. Hij liet Mozes een bronzen slang maken – een beeld van de vloek – en op een paal hangen. Een ieder die keek naar dat beeld, zou niet langer sterven, maar genezen.

Zo simpel was het. Geen ingewikkelde rituelen, geen persoonlijk offer, geen toverspreuk. De Israëlieten hoefden alleen meer naar de bronzen slang te kijken.

Wat een genade. Toch hadden de joodse schriftgeleerden van die tijd het evangelie volstrekt verkeerd begrepen. Ze beriepen zich erop dat ze kinderen waren van aartsvader Abraham, maar zagen over het hoofd dat Abraham op grond van zijn geloof als rechtvaardige wordt aangemerkt⁵⁹. Ook misten ze de uitspraak van de profeet Habakkuk: ‘De rechtvaardige zal leven door geloof’ en talloze andere verzen uit de door hen zo geliefde geschriften.

⁵⁷ Johannes 3

⁵⁸ Ezechiël 36:25-27

⁵⁹ Genesis 15:6

We weten niet wanneer Nicodemus eindelijk tot geloof kwam. We weten wel dat hij één van de twee mensen was die Jezus begroeven na zijn kruisdood. Zou hij toen pas Jezus' illustratie hebben begrepen? Hij moet Jezus hebben zien hangen aan het kruis en teruggedacht hebben aan dit gesprek. De slang hing aan de paal, nu hing Jezus aan de paal, als beeld van de vloek. Nicodemus moet alles wat hem ooit was ingepeperd overboord hebben gegooid, op zijn knieën zijn gegaan, zijn zonden hebben beleden en hebben opgekeken naar dat kruis op Golgotha.

Jezus eist oprechte aanbidding

Kort na de ontmoeting met Nicodemus trok Jezus verder⁶⁰. Hij krijg steeds meer bekendheid, steeds meer mensen volgden hem en de gevoelens van afkeer van de joodse leiders groeiden. Maar het was nog te vroeg voor een confrontatie. Daarom besloot Jezus met zijn discipelen om Judea te verlaten en terug te gaan naar zijn provincie Galilea. Daarvoor moest hij door Samaria heen.

Zoals eerder gezegd: de Samaritanen waren joden die zich hadden vermengd met andere volken. Ze waren onrein en ook hun godsdienst was vertroebeld. Ze hadden hun eigen tempel en daarnaast vele afgoden. Joden hoorden niet met hen om te gaan. *Moest Jezus door hun gebied heen trekken?* Nee. Andere joden maakten liever een omweg. Jezus niet. Hij maakt geen omwegen, maar gaat de rechte weg, dwars door het leven heen, door ieders hart. In het Grieks wordt zoveel gezegd als dat Jezus een afspraak had. Een door god gemaakte afspraak. Toen ze dan ook in de buurt van een dorpje een waterbron vonden, stuurde hij zijn discipelen weg. Het was rond zes uur 's avonds en de verte kwam nietsvermoedend een vrouw aanlopen. Het zou niet lang meer duren voor de onvoorwaardelijke liefde van God zich aan haar zou openbaren.

We weten niet wat ze dacht toen ze daar die joodse man zag staan. Maar ik twijfel er niet aan of ze voelde zich minderwaardig en waarschijnlijk had ze een afkeer van Jezus. Ze schrok toen hij plotseling – tegen alle culturele waarden en normen in – met haar begon te praten.

‘Wilt u mij iets te drinken geven?’, vroeg Jezus.

Had ze dat goed gehoord? Wilde deze jood uit haar ‘onreine’ emmer drinken? Maar ze was niet op haar mondje gevallen. ‘Hoe kunt u mij dat vragen? U ziet toch wel dat ik een Samaritaanse ben?’

Jezus kent geen schaamte. Hij weet precies waar hij naar toe wil. ‘Als u zou weten wie ik ben, dan zou u mij om levend water vragen en u zou nooit meer dorst hebben.’

Jezus is niet langer degene die dorst heeft. Hij ziet de geestelijke behoefte bij deze vrouw. Maar zelf denkt ze nog altijd dat het gewoon om water gaat. ‘Nou, geef mij dan dat water maar! Dan hoef ik niet meer zo vaak hierheen te komen.’

Jezus had haar op dit punt het levende water kunnen geven, maar hij deed het niet. De vrouw moest nog twee dingen goed begrijpen: de ernst van haar zonden en de identiteit van Jezus als verlosser. Hij biedt ons immers geen goedkope genade aan. Hij kwam om ons te bevrijden van de zonde⁶¹. Natuurlijk moest hij eerst nog haar zondige levensstijl adresseren. Dus vraagt hij de vrouw om haar man te halen.

Ze zal het warm hebben gekregen. Moet ze toegeven dat ze niet meer getrouwd is vanwege overspel? Nee, dat kan ze niet over haar hart krijgen. Dus antwoordt ze simpelweg dat ze geen man heeft.

Het is niet goed genoeg voor Jezus. Ze moet haar masker afdoen. Van alles wat hij tegen de Samaritaanse vrouw zegt, is dit misschien nog wel het belangrijkste. ‘Je heb gelijk. Je hebt geen man. Je hebt al vijf mannen gehad en de man met wie je nu samen bent, ben je niet getrouwd.’

⁶⁰ Johannes 4

⁶¹ Matteüs 1:21

WAT? Hoe kan deze joodse man haar leven zo goed kennen? Hij moet wel van God afkomstig zijn. Maar ze wil liever niet teveel over haar zonden doorpraten. 'U bent een profeet.' (Ofwel: 'U heeft gelijk.') 'Maar waar moeten wij God aanbidden? Hier of in Jeruzalem zoals de joden zeggen?'

Jezus laat zich niet van de wijs brengen. Deze vrouw heeft vergeving nodig, maar hij leidt haar met zachte hand naar dat besef toe. 'Er komt een tijd dat mensen niet op deze berg en niet in Jeruzalem God aanbidden. Jullie aanbidden wat je niet kent, wij aanbidden wat we kennen, want de redding komt van de joden. Maar het gaat erom dat mensen de Vader zullen aanbidden in geest en in waarheid.'

De joden mogen dan gelijk hebben gehad, zegt hij, dat is nu niet meer relevant. Nu Jezus is gearriveerd op het toneel is het belangrijk dat mensen gaan beseffen dat *waar* God wordt aanbeden niet meer belangrijk is. Ware aanbidding vindt niet plaats op een berg of in een tempel, maar in het leven van een oprechte volgeling.

De vrouw was nog steeds in de war. Maar ze wist dat er ooit iemand zou komen die de weg naar God precies zou wijzen. Dan zegt Jezus het hardop. Precies op het moment dat de discipelen terugkomen, zegt: 'Over wie je nu spreekt, dat ben ik.'

De Samaritaanse is helemaal om. Ze laat haar emmer achter en rent het dorp in. 'Er is een man die alles van mij weet! Zou hij niet de messias zijn?' Vele mensen kwamen tot geloof door haar getuigenis en Jezus zelf bleef enkele dagen om mensen te onderwijzen. Uiteindelijk geloofden de mensen niet langer vanwege de woorden van de vrouw, maar vanwege Jezus' eigen getuigenis. In dit verhaal zien we hoe Jezus kwam om de verlorenen te redden, dat hij ons kent, dat hij weet dat we zondig zijn en dat we hem nodig hebben. Hij is de beloofde verlosser, de redder van de wereld.

Jezus eist de eerste plaats

Eerder noemde ik ook al het verhaal van de rijke jongeman⁶². Als je het zelf wel eens hebt gelezen of hebt gehoord, zal het een verhaal zijn dat je wat ongemakkelijk maakt. Dit gesprek met de *rijke jongeling* vond 'toevallig' plaats na een ander beroemde gebeurtenis in de bijbel, namelijk die waarin de discipelen de lokale kinderen weg bij hem proberen te houden, maar Jezus geeft hun de opdracht om de kinderen bij hem te laten komen. 'Alleen wie gelooft als zij, kan het koninkrijk binnengaan.'

En dan komt dus een welgestelde jongeman op hem af. Deze kerel was al erg dicht bij het koninkrijk van God. Hij stelde immers direct de juiste vraag. 'Wat moet ik doen om het eeuwig leven te verkrijgen?' Hij wilde niet alleen voor eeuwig en altijd leven maar dat ook in de nabijheid van God doen. Hij wist wat de heilige geschriften hem in het vooruitzicht stelden als hij trouw was aan God.

Bovendien had hij de juiste houding. Uit alles blijkt dat hij naarstig op zoek was naar het juiste antwoord. Hij had alles gedaan wat hij kon doen om dat eeuwige leven te verkrijgen. Hij hield zich zo goed mogelijk aan de wet. Toch miste hij iets. Er was nog iets anders nodig. Maar wat dan?

De jongeman deed nog iets goed. Hij kwam naar de juiste persoon voor het antwoord. Alleen Jezus kon zijn vraag beantwoorden. Hij noemt Jezus 'een goede leraar', waarmee hij niet zei dat Jezus zo goed kon onderwijzen, maar dat Jezus een goed karakter had. Hij was nog niet zo ver dat hij Jezus ook daadwerkelijk als zoon van God zag en besepte evenmin dat hij de beloofde verlosser was. Op dit moment in het verhaal van God en mens waren er maar weinigen die dat inzicht al hadden.

⁶² Lukas 18:18-30, Matteüs 19:16-30

Er was één probleem. De jongeman maakte een vergissing die wij maar al te vaak maken. Hij beseft niet dat Jezus niet naar de buitenkant kijkt, maar naar het hart. Eerst vertelt Jezus hem dat hij zich 'gewoon' aan de wet moet houden, waarbij van God houden en van je medemens het belangrijkste zijn.

De man is naïef. 'Dat doe ik allemaal al. Wat moet ik nog meer doen?' Natuurlijk heeft hij niet de hele wet gehouden. Natuurlijk heeft ook hij gezondigd. Maar Jezus gaat daar niet op in. Hij speelt geen welles-nietes-spelletjes. Hij ziet precies wat er tussen hem en ons nog in staat.

Daarom zegt hij tegen deze man: 'Ga naar huis, verkoop alles wat je hebt en volg mij.'

De jongeman taait af. Dit antwoord had hij niet verwacht. Ook Jezus is bedroefd. Deze man was zo dicht bij Gods koninkrijk. Hij had Jezus al met één hand vast. Jezus had kon zeggen: 'Volg mij maar', en hij had er weer een volgeling bij gehad. Een man met geld, die zijn bezittingen had kunnen inzetten voor het koninkrijk. Jezus doet het niet. Hij wil geen volgelingen die hem met hun rechterhand vasthouden en met hun linker een andere afgod. Jezus eist totale toewijding.

Dit verhaal gaat dan ook niet over geld. Het betekent niet dat iedere christen al zijn bezittingen moet verkopen. Het geeft wel aan dat Jezus de nummer 1 moet zijn in je leven. Misschien vraagt hij wel aan je om je geld los te laten, te breken met porno en te stoppen met het zoeken naar erkenning en eer van anderen. Hij weet heel goed wat er tussen hem en jou nog in staat.

In Lukas lezen we in hoofdstuk 19 over een andere rijke man. Een hoofd tollenaar, iemand die collaboreerde met de vijand. Wij zouden hem een landverrader en NSB'er noemen. In dit geval is het iemand die weet hoe hard hij Jezus nodig heeft. Hij is klein van stuk en klimt zelfs in een boom om Jezus te kunnen zien. Jezus kijkt op en ziet de man die volgens velen een vijand is. Hij nodigt zichzelf uit. 'Ik moet vandaag bij jou eten, Zacheus.'

Zacheus moet verrast zijn geweest. Hoe kan het dat deze man van God bij hem wil komen eten, een overduidelijke zondaar. (Hier zien we een belangrijk verschil met de rijke jongeman, die zei dat hij zich volledig aan de wet hield.) Zonder aandringen van Jezus zegt Zacheus dat hij iedereen die hij had benadeeld viervoudig zou terugbetalen. Bovendien geeft hij de helft van al zijn bezit aan de armen. Hij hield weinig tot niets over.

En Jezus reageert met: 'Vandaag is in dit huis redding ten deel gevallen, want ook hij is een zoon van Abraham. De mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was.'

Zacheus werd niet gered omdat hij zijn bezit weg gaf. Hij werd gered door zijn geloof in Jezus. Hij zag in dat hij had gezondigd en had berouw. Het bewijs daarvan was dat hij zijn bezit weggaf. Niets mocht nog tussen hem en Jezus in staan.

Jezus illustreert het evangelie

De bijbel beschrijft nog vele andere levensveranderende ontmoetingen die Jezus had. Hij gebruikte ook verhalen om het evangelie te verduidelijken. Eén van de meest belangrijke is die van de zaaier en het zaad.⁶³

Jezus legde uit dat er eens een zaaier was die zaad zaaide. Een deel van het zaad viel op de weg en de vogels aten het op. Een ander deel viel op de rotsachtige grond en het schoot snel op, maar toen de zon opkwam, verschroeide het omdat de wortels niet diep in de aarde hadden kunnen doordringen. Weer een ander deel viel tussen de distels en werd verstikt door het onkruid. Het laatste deel viel op goede grond en bracht vrucht voort: deels honderdvoudig, deels zestigvoudig en deels dertigvoudig.

De discipelen en het volk begrepen niet wat ermee werd bedoeld. 's Avonds vroegen de leerlingen dan ook aan Jezus om het uit te leggen. Nu sprak hij duidelijker.

⁶³ Matteüs 13

*'Bij ieder die het woord van het koninkrijk hoort maar het niet begrijpt, komt hij die het kwaad zelf is en rooft wat hun in het hart is gezaaid; bij hen is op de weg gezaaid. Het zaad dat op rotsachtige grond is gezaaid, dat zijn zij die het woord horen en het meteen met vreugde in zich opnemen. Het schiet echter geen wortel in hen, oppervlakkig als ze zijn. Worden ze vanwege het woord beproefd of vervolgd, dan houden ze geen ogenblik stand. Het zaad dat tussen de distels is gezaaid, dat zijn zij die het woord horen, maar bij wie de zorg om het dagelijkse bestaan en de verleiding van de rijkdom het woord verstikken, zodat het zonder vrucht blijft. Het zaad dat in goede grond is gezaaid, dat zijn zij die het woord horen en begrijpen. Zij dragen dan ook rijkelijk vrucht, deels honderdvoudig, deels zestigvoudig, deels dertigvoudig.'*⁶⁴

Jezus maakt niet duidelijk voor wie de zaaier precies staat. Het kan zijn dat hij zichzelf bedoelt, zijn hemelse vader of zelfs mensen die over hem vertellen. Het zaad is duidelijk Gods woord. De zaaier en het zaad doen niets fout. Het gaat mis bij de bodem, ofwel: het hart van de mens. Bij de ene mens is het hart hard als een weg. Misschien horen ze het woord van God wel, maar het dringt niet door en uiteindelijk haalt de duivel het weg. Andere mensen zijn snel enthousiast over wat God zegt, maar laten het woord niet diep doordringen en zodra het even moeilijk wordt, laten ze Gods woord weer los. Dan zijn er nog mensen die zich zo in beslag laten nemen door de dagelijkse beslommeringen én door rijkdom, dat ze evenmin vrucht dragen. Natuurlijk. Geen christen is volmaakt. We hebben allemaal sporen van de verkeerde grond in ons. Deze gelijkenis maakt echter duidelijk dat mensen die geen verandering van hun hartsgesteldheid meemaken, verloren gaan. Ze dragen geen vrucht en dat is toch een belangrijk kenmerk van iemand die opnieuw is geboren.

Maar er is nog een vierde bodemsoort. Eentje met dezelfde samenstelling als de drie andere, met telkens één verschil. Het is niet hard, maar ontvankelijk. Niet rotsachtig, maar zacht en het onkruid krijgt weinig kans. Dat is de mens met de juiste hartsinstelling. Mensen horen het woord, begrijpen het woord en laten zich erdoor veranderen. Let wel: het is Jezus die Gods woord zaait. Hij staat ook centraal in dit verhaal.

De schat, de parel en de vissen

Direct nadat Jezus bovendaande gelijkenis heeft uitgelegd, gaat hij door met drie andere vergelijkingen. Eerst zegt hij dat het koninkrijk van God is als een schat verborgen in een akker. Iemand vond hem, verborg hem opnieuw en kocht de akker met alles wat hij had. Ook was er eens een koopman die op zoek was naar mooie parels. Toen hij een schitterende, zeer waardevolle parel vond, besloot hij alles te verkopen en die ene parel te kopen.

Beide verhalen hebben dezelfde boodschap: het koninkrijk van God lijkt verstopt te zijn. Als je het vindt, weet dan dat het belangrijker is dan alles wat je bezit.

Ook vergelijkt hij het koninkrijk van de hemel met een sleepnet die in een meer wordt geworpen. Toen het net vol was, trok men het op de oever en begon de vis te sorteren. De juiste vis kwam in kuipen terecht, de overige werden weggegooid. 'Zo zal het ook gaan aan het eind der tijden', voegde Jezus toe. 'De engelen zullen eropuit trekken en de kwaadwilligen van de rechtvaardigen scheiden, en ze zullen hen in de vuuroven werpen, waar ze zullen jammeren en knarse tanden.'

De keuze voor de leerlingen en voor ons is duidelijk: kiezen we tussen een schat of de oven?

Verloren en gevonden

⁶⁴ Matteüs 13:19-23

In Lukas 15 vinden we nog drie verhalen die Jezus vertelde om aan te duiden hoe het werkt in het koninkrijk van God. Het eerste gaat over een herder die honderd schapen verzorgt en dan ontdekt dat hij er één kwijt is. Hij laat de 99 andere achter om het ene, verloren schaap te vinden. Als hij het terugvindt, richt hij een feestmaal aan.

Er was ook een oude vrouw die van haar tien muntstukken er één kwijt is. Ze stak een lamp aan en haalde het hele huis onderste boven om het te vinden en toen ze het vond, riep ze haar vriendinnen bij elkaar om te delen in haar vreugde. Jezus vertelde dit om te laten zien dat in de hemel feest wordt gevierd voor één, enkele zondaar die tot inkeer komt.

Maar het meest ontroerende verhaal is dat van de verloren zoon. Henri Nouwen schreef er zijn geweldige boek 'Eindelijk thuis' over, een absolute aanrader. Jezus laat ons in deze gelijkenis kennismaken met drie personages: een liefdevolle vader, zijn koppige jonge zoon en de plichtsgetrouwe oudste zoon.

Als de jongste zoon na het verkwisten van zijn erfdeel, berooid weer terugkeert naar huis, ziet zijn vader hem in de verte aankomen en rent op hem af. De jongen wil vergeving vragen en om een baantje bedelen, maar hij kan zijn zinnen niet eens afmaken. Zijn vader roept de knechten bij elkaar, laat ze een mantel halen, sandalen, een ring. Hij laat een feestmaal aanrichten. De zoon wordt volledig hersteld en over zijn zonde wordt niet meer gesproken.

Maar niemand heeft de oudste zoon verteld dat zijn broer terug was gekomen. Als hij het feestgedruis ziet en hoort wat er is gebeurd, is hij zo boos dat hij niet eens binnenkomt. Weer vernedert de vader zichzelf en hij komt naar buiten. De plichtsgetrouwe zoon is boos. 'Ik heb altijd voor u gewerkt, maar u heeft nooit voor mij een feestmaal aangericht!'

De vader probeert hem te kalmeren. 'Mijn jongen, jij bent altijd bij me, en alles wat van mij is, is van jou. Maar we konden toch niet anders dan feestvieren en blij zijn, want je broer was dood en is weer tot leven gekomen. Hij was verloren en is teruggevonden.'

Zo liefdevol is God. Het maakt niet uit hoe je in het verleden hebt geleefd. Als je tot inkeer komt, zal God reuzeblij zijn. Hij wacht op je. Maar wat als je buiten blijft staan en blijft mokken? Jezus vertelt ons niet of de oudste zoon uiteindelijk het aanbod van zijn vader aannam. Was zijn hart hard of zacht? Had hij de liefde van zijn vader niet net zo hard nodig als zijn jongere broer? De stilte aan het eind van dit verhaal is oorverdovend.

Jezus legt het evangelie uit

Jezus windt er geen doekjes om. Dat hebben we inmiddels wel geconstateerd. Hij begint zijn openbare werk dan ook met een even simpele als verbluffende boodschap: 'Kom tot inkeer, want het koninkrijk van God is nabij.'⁶⁵

Zijn boodschap was niet nieuw. Johannes de Doper, Jezus' neef, preekte bijvoorbeeld precies hetzelfde. Toch was er één groot verschil: Johannes zei dat er na hem iemand zou komen die veel groter was dan hij, terwijl Jezus zei dat hij de zoon van God was. Of de mensen dat begrepen, was maar zeer de vraag.

Wat ze in ieder geval niet konden missen, was wát Johannes en Jezus hen voorhielden. Het volk keek al eeuwen reikhalzend uit naar de dag dat Israël weer een machtige natie zou zijn, zoals het dat ook was geweest in de dagen van de koningen David en Salomon. De beloofde messias zou een koninkrijk vestigen dat tot in eeuwigheid zou standhouden.

De oproep tot inkeer was evenmin onbekend. De geschiedenis van Israël laat zien dat het volk regelmatig afdwaalde van God, dat hij hen daarvoor strafte en hen beloofde als ze hun kwalijke praktijken afzwoeren en weer bij hem terugkwamen.

⁶⁵ Matteüs 4:17

Maar wat betekent 'bekering' precies? In de 21^e eeuw is het een term die ons in de war brengt. Dat geldt niet voor de joden in Jezus' tijd. Het Oude Testament beschrijft exact hoe bekering eruit hoort te zien. Zo zei God via de profeet Jesaja:

*Was je, reinig je, maak een eind aan je misdaden, ik kan ze niet meer zien.
Vermijd alle kwaad en leer goed te doen. Zoek het recht, houd tirannen in toom,
bied wezen bescherming, sta weduwen bij.⁶⁶*

Negen elementen van bekering. Zie je hoe dit van binnen naar buiten werkt? Het begint met het schoonmaken van je innerlijk, dan een einde te maken aan je zonden, vervolgens keer je niet terug naar je overtredingen, maar leer je goed te doen door voor anderen op te komen en de zwakken te helpen. Dit is geen uiterlijke verandering, maar een verandering die recht uit het hart komt.

Van het begin tot het eind van zijn bediening op aarde was dit Jezus oproep: 'Kom tot inkeer'. Deze drie woorden betekenen zoveel meer dan verstandelijk aan te nemen dat iemand anders heeft geboet voor jouw zonden en dat jij dankzij dat offer er op los kunt leven. Bekering betekent inzien dat je gezondigd hebt tegen een almachtige, heilige God, berouw tonen, je leven veranderen. Niet langer volg je je eigen, zondige 'ik', maar laat je Jezus de regie voeren. Je keert je van zonde af en richt je op hem. Deze boodschap staat centraal in het evangelie. Belijd je zonde, volg Jezus.

Jezus vertelde een verhaal om deze boodschap aan zijn luisteraars duidelijk te maken.

*Wat denkt u van het volgende? Iemand had twee zonen. Hij zei tegen de een:
"Jongen, ga vandaag in de wijngaard aan het werk." De zoon antwoordde: "Ik
wil niet," maar later bedacht hij zich en ging alsnog. Tegen de ander zei de man
precies hetzelfde. Die antwoordde: "Ja, vader," maar ging niet. Wie van de twee
heeft nu de wil van zijn vader gedaan?"⁶⁷*

Je kunt je afvragen waarom Jezus geen derde zoon toevoegde aan dit verhaal: iemand die zegt 'Ja, ik wil' en het dan ook doet. Misschien is het antwoord dat mensen zo niet in elkaar zitten. Er zijn twee soorten mensen. De één doet alsof hij gehoorzaam is, maar is het niet. En de ander is rebels, maar komt tot inkeer en doet uiteindelijk de wil van de vader.

Reddend geloof

Jezus riep de mensen op om in hem te geloven. Velen deden dat, maar ze hadden geen reddend geloof.

Toen Jezus op Pesach in Jeruzalem was, kwamen veel mensen tot geloof in zijn naam, omdat ze de wondertekenen zagen die hij deed. Maar Jezus had geen vertrouwen in hen, omdat hij hen allemaal kende, en niemand hoefde hem iets over de mens te vertellen, want hij wist zelf wat er in een mens omgaat.⁶⁸

Dit is één van de meest trieste passages in de bijbel. De mensen zien Jezus, ze geloven hem, maar hij heeft geen vertrouwen in hen. Verreweg de meeste mensen hadden niet de juiste hartsgesteldheid. Ze volgden Jezus vanwege de wonderen en omdat ze hoopten dat hij de

⁶⁶ Jesaja 1:16,17

⁶⁷ Matteüs 21:28-31

⁶⁸ Johannes 2:23-25

Romeinen zou verjagen en het koninkrijk Israël zou herstellen. Ze gingen naar Jezus toe om er zelf beter van te worden, niet omdat ze zich realiseerden hoe hard ze Gods genade nodig hadden. Dit is de reden waarom veel hedendaagse 'evangelisatietactieken' fout zijn. Onze boodschap is zo vaak: accepteer Jezus in je leven, dan zal het je goed gaan. Hij zal je rust en vrede geven, hij zorgt ervoor dat je in de hemel komt, hij zal je geldzorgen wegnemen, hij zal je van je verslaving bevrijden. Allemaal waar... maar Jezus is een almachtig God. Hij heeft onze acceptatie niet nodig en zal er ook niet om smeken. En er is maar één reden waarom we naar hem komen: wij hebben hem nodig!

Wat is dan het karakter van reddend geloof? Jezus geeft één van de mooiste beschrijvingen van reddend geloof in zijn zaligsprekingen. De zaligsprekingen zijn de beroemde bijbelverzen die beginnen met 'Zalig zijn zij die...' of 'Gelukkig zijn zij die...'

Zowel Matteüs als Lucas plaatsen de zaligsprekingen direct nadat Jezus is begonnen met zijn bediening en dus zijn oproep om tot inkeer te komen heeft gedaan. Er is dus een duidelijk verband tussen de zaligsprekingen en tot bekering komen. In feite legt Jezus hieruit hoe dat leven van iemand die zich oprecht bekeert heeft eruit ziet. Hij begint met:

Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.⁶⁹

Eigenlijk staat er: 'de gebrokenen van geest'. Het gaat hier om mensen die weten dat ze God niets te bieden hebben. Ze beseffen hun zonden maar al te goed en dat maakt hen 'nederig van hart' (zoals de Nieuwe Bijbelvertaling zegt). Daarom treuren ze als iemand die oprecht berouw heeft, zijn ze zachtmoedig geworden, hongeren en dorsten ze naar gerechtigheid, betonen ze barmhartigheid (doen ze goed), zijn ze rein van hart en vredestichters. Dat kan leiden tot weerstand en vervolging, maar toch blijven ze God volgen.

Natuurlijk gaan de woorden van Jezus ook hier veel dieper dan wat ik even vlug samenvat. Ze zijn bijzonder troostrijk voor ieder die met lijden kampt of gebrek heeft. Maar ik wil specifiek je oog trekken naar hoe bekering vorm krijgt in deze woorden van Jezus. Ook hier zie je dat tot inkeer komen in het hart begint en zich vervolgens naar buiten toe uitwerkt. Het begint met een gebroken hart en nederigheid en leidt uiteindelijk tot voor het oog waarneembare, levensveranderende resultaten.

Jezus' rechtvaardiging ook voor ons

We hebben gezien dat onze redding begint met tot inkeer komen en welke uitwerking dat heeft op ons leven (in het hoofdstuk 'Het kruispunt' komen we hier ook nog op terug). Maar hoe redt ons dit dan? Hoe worden wij opeens rechtvaardig? Menselijkerwijs is dat onmogelijk. Toch gebeurt het. De rechtvaardigheid van Jezus wordt aan ons toegerekend als we met ons hart tot bekering komen en ons leven wordt vernieuwd.

Het is alsof jij en ik een misdadiger zijn. We staan terecht en de rechter staat op het punt om het vonnis te vellen. En dan stapt er iemand naar voren en zegt: 'Ik sterf in hun plaats'. De zonde is bestraft, maar wij leven nog. We hoeven ook niet opnieuw de gevangenis in. We krijgen geen strafvermindering, maar zijn vrijgesproken. Alsof we onschuldig waren.

Jezus vertelde een gelijkenis aan mensen die dachten dat zij vanuit zichzelf al voldoende rechtvaardigheid hadden om door God te worden aangenomen.

Twee mensen gingen naar de tempel om te bidden, de een was een farizeeër en de ander een tollenaar. De farizeeër stond daar rechtop en bad bij zichzelf: "God, ik dank u dat ik niet ben als de andere mensen, die roofzuchtig of onrechtvaardig of overspelig zijn, en dat ik ook niet ben als die tollenaar. Ik vast tweemaal per

⁶⁹ Matteüs 5:3, Herziene Statenvertaling

week en draag een tiende van al mijn inkomsten af.” De tollenaar echter bleef op een afstand staan en durfde niet eens zijn blik naar de hemel te richten. In plaats daarvan sloeg hij zich op de borst en zei: “God, wees mij zondaar genadig.”⁷⁰

De clou van het verhaal moet als een bom hebben ingeslagen. Jezus zei de mensen dat de tollenaar gerechtvaardigd naar huis ging en de farizeeër niet. De farizeeërs, die zo trouw de wetten van God probeerden na te leven en vele wetten hadden opgesteld die nog verder gingen dan die van God zelf, zouden zij niet in de hemel komen en deze zondige tollenaar wel? Ja, want de tollenaar beseftte dat hij God tekort had gedaan en vroeg oprecht om vergeving. Hij ging gerechtvaardigd naar huis, omdat hij een beroep deed op Gods liefdevolle, barmhartige karakter, terwijl de farizeeër zich hoogmoedig opstelde en zich liet voorstaan op zichzelf. Maar hoe kan een mens worden vergeven met een beroep op Gods karakter? Dat legde Jezus nog niet uit aan het volk. Zijn missie was immers nog niet klaar. Laten we verder gaan met het epos van het evangelie. We zijn aangekomen bij het dieptepunt van de menselijke historie: de dag dat de zoon van God zich door ons aan het kruis liet nagelen. Het is ook de dag die we tot in eeuwigheid zullen herdenken, omdat die dag de overwinning werd veiliggesteld. Het dikke gordijn dat tussen ons en God in hing en ons belette hem te naderen, scheurde door midden. Het dieptepunt van de mens is het ultieme hoogtepunt in Gods koninkrijk geworden.

Het volmaakte offer

We hebben gekeken naar het karakter van God en het karakter van Jezus, die met elkaar in overeenstemming zijn. Voordat we de gebeurtenissen op Goede Vrijdag verder onderzoeken, moeten we eerst iets vaststellen: de kruisdood van Jezus was de ultieme weerspiegeling van Gods karakter.

Weet je het raadsel van God nog? God zei tegen Mozes:

‘De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.’

De vraag is: hoe kan een liefdevolle, rechtvaardige God zonde ongestraft laten? Het antwoord: dat kan hij niet. Hoe kan dan iemand worden gered? Het antwoord: bij God is alles mogelijk. In het Oude Testament stuurt God de profeet Nathan naar koning David om hem te confronteren met zijn zondige gedrag.⁷¹ Hij is vreemdgegaan met de vrouw van een ander, heeft daarover gelogen en vervolgens haar man laten ombrengen. Hij zegt: ‘Ik heb gezondigd tegen de Heer!’ Waarop Nathan antwoordt: ‘De Heer vergeeft u die zonde.’

Vervolgens legt Nathan uit dat de zonde wel degelijk gevolgen heeft. Het zoontje dat uit Davids ontrouw wordt geboren, zou zeker sterven. Ook zou er twist, strijd en schande in Davids familie zijn. Zonden hebben zeker consequenties in dit leven. Eigenlijk verdiende David te sterven volgens Gods eigen wet. Maar God vergeeft David. Hoe kan dat? Welke rechter zou tegen een

⁷⁰ Lukas 18:10-13

⁷¹ 1 Samuel 12

leugenachtige, overspelige moordenaar zeggen: ‘Ik vergeef u uw overtreding.’? We zouden die persoon direct ontslaan.

Kan God niet gewoon vergeven?

Waarom was het kruis nodig? Waarom hebben we Jezus nodig voor vergeving? Kan God niet gewoon vergeven? Dat wordt ons vaak voorgehouden. Het antwoord is: nee, dat kan dus niet, want God is een rechtvaardig God. Voor iedere zonde moet worden betaald. Anders zou er een stukje kwaad onbestraft blijven. En zoals we al eerder zagen: wij mensen hebben niet genoeg in kas om ook maar de kleinste zonde tegen God te kunnen betalen. Alleen volledige volmaaktheid volstaat. Er is een zondeloos offer nodig.

Hoe kan God overtredingen tegen hem vergeven? Alleen Hijzelf is volmaakt genoeg om de prijs te betalen. Hij moest wel zelf komen om de door de mens veroorzaakte breuk te herstellen.

Bijna tweeduizend jaar voordat Christus werd geboren, liep een oude man de bergen in waar nu de Jeruzalem ligt. Hij had van God de belofte gekregen dat hij een zoon zou krijgen en uit die zoon zou een groot nageslacht voortkomen. Ruim 25 jaar had deze Abraham erop moeten wachten maar eindelijk was de zoon gekomen. Hij had Isaäk een sterke jongeman zien worden. Hij was geen klein kind meer, zoals vele bijbelvertalingen suggereren. De grondtekst gebruikt een woord dat als ‘jonge knaap’ vertaald kan worden. Dat betekent dat Isaäk de twintig zeker al was gepasseerd.

God was opnieuw naar Abraham toegekomen. Hij moest de bergen ingaan en zijn trouw aan God bewijzen door zijn zoon te offeren. Zijn zoon! Hoe kon God dat van hem vragen? Er bestaat geen misverstand over de belofte. God had gezegd dat Abraham gezegend zou worden door Isaäk.

Eigenlijk is het verhaal van Abraham en Isaäk vreemd in onze ogen. Het roept bij mij – en bij anderen – zelfs weerstand op. Maar ik ga mee in de uitleg van predikant Tim Keller. In zijn boek *Namaakgoden* kijkt hij vanuit joods-historisch perspectief naar deze gebeurtenis. In de tijd van het Oude Testament waren mensen minder individualistisch ingesteld dan nu. Het ging niet om persoonlijk succes of welzijn, maar om de familie of clan. De oudste zoon van een gezin, als stamvader, nam de belangrijkste rol in. Hij kreeg het merendeel van de bezittingen zodat de familie zijn status niet zou verliezen. Alle hoop van een man rustte op de schouders van zijn oudste zoon.

Deze eerstgeborene behoort de Heer toe, zegt de bijbel herhaaldelijk, maar kon worden vrijgekocht door regelmatige offers (Exodus 22:29, 34:20), dienst doen in de tabernakel (Numeri: 3:40,41) of betalen van losgeld (Numeri 3: 46,47). De tiende en ultieme plaag die God losliet op de Egyptenaren was het doden van alle eerstgeborenen. Zo strafte hij de families voor hun zonden. Waarom de oudste zoon? Hij *was* de familie!

Dit waren wetten en gebeurtenissen die ná Abraham werden ingesteld of plaatsvonden. Maar Abraham was bekend met de principes. Als God had gevraagd om Sarah te doden, zou Abraham dat niet hebben gedaan. Dat rijmde niet met zijn beeld van een rechtvaardige God. Gods opdracht was ook niet om Isaäk in zijn tent te vermoorden. Nee. Hij moest een brandoffer brengen.

Nu de Schepper vroeg om het leven van Isaäk, vroeg hij om betaling van de zonden van Abraham en zijn familie.

De strijd moet diep in Abrahams gedachten hebben gezeten. Hij wist dat God in zijn recht stond om het leven van Isaäk te eisen en hij wist dat de belofte waar was: Abrahams nageslacht zou via de lijn van Isaäk ontstaan en tot een groot volk uitgroeien.

Er was maar één conclusie mogelijk. God moest in staat zijn om Isaäk uit de dood te laten herrijzen.

Terwijl ze de berg opliepen, zei Isaäk: ‘Vader, wat zullen wij offeren? We hebben niets bij ons.’ Wat ging er door Abraham heen? De bijbel vertelt het ons niet. Maar het antwoord was profetisch. ‘De Heer zal voorzien.’

Het tweetal bouwde samen een altaar. De vader ging de zoon offeren, een zoon die aan hem gelijk stond. Isaäk ging zelf liggen. De hoogbejaarde Abraham zou niet sterk genoeg zijn geweest om Isaäk te dwingen. Vader en zoon kozen ervoor de wil van God uit te voeren.

Abraham hief het mes, maar net voor hij het liet neerdalen, riep een engel van de Heer: ‘Abraham!’ Abraham keek op. Daar, in het struikgewas, zat een ram verstrikt. De Heer had inderdaad voorzien.

Tweeduizend jaar later sleepte een man een kruis diezelfde bergen van Moria in. Na te zijn bespot en gezeseld, had hij geen kracht meer over. Maar hij moest door. Hij moest op het altaar gaan liggen dat hij samen met zijn vader had gemaakt. Abraham had een offer nodig. Geen dierlijke ram, maar een goddelijk lam, een zondebok voor de wereld. En niet alleen Abraham, maar wij allemaal.

Jesus ging zelf op het altaar liggen. Alleen de vader en de zoon wisten hoe groot het offer was dat hier werd gebracht. Gods rechtvaardigheid en Gods liefde werden zichtbaar aan het kruis.

De laatste 24 uur

Het evangelie komt recht uit Gods hart. Daar werd het geboren en de laatste 24 uur uit het aardse leven van Jesus maken dat misschien nog wel het meest duidelijk. Laten we het verhaal oppakken bij wat wij ‘het laatste avondmaal’ noemen.

Jesus en de discipelen vierten het Pesach, het joodse feest dat de uittocht uit Egypte herdenkt. Het is een heilig feest, want het werd door God zelf ingesteld. Na vierhonderd jaar in Egypte te hebben doorgebracht, moest het volk terugkeren naar het beloofde land, maar de farao wilde zijn slaven niet kwijt. Hij verzette zich tegen Gods boodschapper Mozes en God stuurde negen plagen die de farao bijna op de knieën kregen: eerst veranderde water in bloed, daarna verschenen kikkers, luizen, steekvliegen, veepest, zweren, hagel, sprinkhanen en drie dagen duisternis.

Bij al deze plagen bleven de Israëlieten buiten schot. Maar bij de tiende en laatste plaag hadden de Israëlieten bescherming nodig⁷². God zou zijn engel sturen om alle eerstgeboren zonen te doden, een duidelijk beeld van Gods toorn. De eerstgeboren zoon was de stamhouder. Hij was er verantwoordelijk voor om de familie in stand te houden en het geloof door te geven. Als hij weg zou vallen, was dat een ramp.

Hoe konden de Israëlieten ontsnappen aan de straf van God? Door een vervangend offer. Ze moesten een lam zonder gebrek slachten en het bloed aan hun doorposten smeren. De engel des doods sloeg die huizen over.

Nadat het volk was vertrokken uit Egypte, verzamelden Mozes en zijn mensen zich bij de berg Sinäi⁷³. Ze mogen de berg niet betreden, want Gods glorie rust op de berg. Een ieder die te dicht in de buurt komt, zal direct sterven. Mozes mag wel komen en hij ontvangt de tien geboden. God sluit hier een verbond met het volk Israël (feitelijk een herhaling van het verbond dat hij eerder met aartsvader Abraham had afgesloten. In feite beloofde hij dat Israël Gods speciale bezit zou zijn, een koninkrijk van priesters en een heilige natie. God zou voor Israël vechten en haar tegenstanders overwinnen. Bovendien beloofde God genadig te zijn en Israëls zonden te vergeven. Mits het volk zich aan dat verbond zou houden.

⁷² Exodus 12

⁷³ Exodus 19-24

Daarmee bedoelde God niet dat de Israëlieten dus eigenlijk volmaakt moesten zijn en Gods zegen moesten verdienen. Dat was immers onmogelijk. Wat wordt er dan precies bedoeld? Ik kan het niet beter zeggen dan predikant John Piper: *ze moesten leven met een houding om Gods genade en vergeving te ontvangen*. Met andere woorden: God lief hebben. Dat betekent God gehoorzamen. Niet om Gods liefde te verdienen maar als bewijs van hun liefde voor God. Om dat verbond te bekrachtigen, besprenkelt Mozes de Israëlieten met bloed (hét symbool van leven) van offerdieren. Daarmee betaalt hij als het ware voor de zonden van het volk. Dat was niet nieuw. Al vanaf de eerste keer dat Adam en Eva zondigden, wordt bloed vergoten als vergelding voor de zonden van de mensen.

Tijdens het laatste avondmaal gaf Jezus hier een nieuwe betekenis aan. Het oude verbond (letter: testament) stond op het punt om vervuld te worden in een nieuw verbond, een verbond dat zijn grond en vervulling vindt in het leven, sterven en opstaan van Jezus Christus. De mensheid had altijd het bloed van een offer nodig gehad om vergeven te worden. Maar dierenoffers kunnen geen zonden laten verdwijnen. Daarvoor is een volmaakt offer nodig. Jezus' offer aan het kruis zou de ware verlossing van de zonden geven.

Daarom hief Jezus een glas met wijn en sprak: 'Drink, dit is mijn bloed, het bloed van het verbond, dat voor velen wordt vergoten tot vergeving van zonden.' Jezus betrok hiermee het verbondsritueel uit Exodus 24 op zijn eigen dood.

In de tuin van Getsemane

Jezus is het vervangende offer. Niet ons leven, maar zijn leven werd weggenomen. Alleen moeten we wel vaststellen dat dit niet iets was wat hem overkwam. Hij koos er zelf voor. Dat zien we nog duidelijker in de volgende scène die we gaan bekijken. Volg me naar de tuin van Getsemane.

We zien Jezus met zijn twaalf discipelen de kamer verlaten waar ze het avondmaal hebben gevierd. Ze trekken naar de tuin van Getsemane. Daar laat hij negen discipelen achter, maar zijn drie vertrouwelingen neemt hij mee. Zij moeten met hem waken. Hij loopt een stukje verder dan zij om alleen te bidden. Drie keer bidt hij. Hij vraagt zijn vader of er soms toch een andere weg is. Kan de beker die hij tot de laatste druppel moet leegdrinken van hem worden weggenomen? Hij bidt zo intensief dat hij water en bloed zweet, een teken van extreme stress.

Waar was hij zo bang voor? Voor de Romeinse soldaten en de kruisiging? Dat klinkt niet logisch. Sinds Jezus' dood en opstanding zijn zovelen volgelingen op verschrikkelijke manieren aan hun einde gekomen, terwijl ze geen spoorje angst toonden. Jezus had zelf gezegd dat we geen angst moesten hebben voor mensen die ons hooguit kunnen doden. Het is beter God te vrezen.

En dat is wat Jezus deed. De beker die Jezus moest drinken, was gevuld met Gods toorn. We hebben het al in het hoofdstuk over 'de mens' gehad over wat ons te wachten staat als er geen vervangend offer voor ons wordt gebracht.

*De Heer zelf komt van ver, in brandende toorn:
uit zijn neus stijgt dichte rook omhoog,
vervloeking ligt op zijn lippen,
zijn tong is als een verterend vuur,
zijn adem als een kolkende watervloed
die tot de hals reikt.
Hij komt de volken opschudden met een bedrieglijke wan,
de naties geeft hij een misleidend bit tussen de kaken.⁷⁴*

⁷⁴ Jesaja 30:27, 28

En:

Daarom – dit zegt God, de Heer: Omdat jullie nu niet meer dan schuim zijn, breng ik jullie in Jeruzalem bijeen. Zilver, koper, ijzer, lood, tin: het gaat allemaal de oven in, en het vuur wordt aangeblazen om het te laten smelten. Net zo zal ik jullie in mijn hevige woede bijeenbrengen en jullie laten smelten in het vuur; ik zal jullie in Jeruzalem samenbrengen, ik zal het vuur van mijn woede over je heen blazen zodat jullie smelten. Zoals zilver wordt gesmolten in een oven, zo zullen jullie smelten in de stad, en jullie zullen weten dat ik, de Heer, mijn toorn over jullie heb uitgestort.⁷⁵

Misschien vraag je je af waarom ik deze passages over Gods straf blijf benadrukken. Ik had ook alleen maar over Jezus' liefde kunnen schrijven, toch? Ik doe het omdat ik wil dat je het gewicht voelt van de straf die Jezus droeg. Gods woede is persoonlijk – dus tegen jou en mij gericht – en intens. God haat de zonde. Hij haat de zonde uit de grond van zijn hart. Gods toorn is verschrikkelijk, zoals de mensheid zal ondervinden aan het einde der tijden.

Ze riepen de bergen en de rotsen toe: 'Val op ons neer! Verberg ons voor het oog van hem die op de troon zit en voor de toorn van het lam! Want nu is de grote dag van hun toorn aangebroken, en wie kan die doorstaan?'⁷⁶

We sloten het hoofdstuk over de mens echter niet voor niets af met de woorden: 'Er is hoop.' Wij hoeven Gods toorn niet te ondergaan, want Jezus dat deed dat in onze plaats.

En hij koos er zelf voor. Hij was niet misleid door zijn vader. Hij werd niet per ongeluk opgepakt door de Romeinen omdat hij even niet goed oplette. Eén woord had hij hoeven spreken en miljoenen engelen hadden hem bevrijd. Maar dan was er voor ons geen uitweg meer geweest. Het is ook niet zo dat een liefhebbende zoon op deze manier zijn kwade vader probeerde te kalmeren. Het was hun gezamenlijke plan, de enige manier om de breuk tussen God en mens te herstellen. De vader stond af wat hem het meest dierbaar was: zijn eigen zoon. De zoon offerde zichzelf voor de persoon waar hij het meest van hield: zijn vader. *Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.⁷⁷*

Jezus dronk onze beker en riep toen uit: 'Het is volbracht.'

'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

We maken een sprong in het verhaal. Jezus werd gearresteerd en na een schandalig 'proces' gemarteld en gekruisigd. Nadat spijkers in Jezus polsen en voeten zijn gehamerd – een onbeschrijflijke pijn veroorzakend – wordt het kruis opgericht. 'De mensenzoon moet hoog verheven worden', had hij zelf gezegd tegen die schriftgeleerde, Nicodemus. Nu was het moment daar.

Rond het middaguur viel de duisternis in. Drie uur lang was het land donker. Aan het einde daarvan riep Jezus woorden uit die in het diepst van de ziel raken: 'Eli, Eli, lema sabachtani?' Ofwel: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

Jezus was het volmaakte offer. Hij dronk de gifbeker leeg. Niet in één teug. Nee, urenlang werd de toorn van God op hem uitgestort. Minuut na minuut. Uur na uur. En het moeilijkste voor

⁷⁵ Ezechiël 22:19-22

⁷⁶ Openbaring 6:16, 17

⁷⁷ Johannes 3:16

hem was dat hij ook door God werd verlaten, een onderdeel van de straf als gevolg van onze zonde.

Waarom schreeuwde Jezus het uit tot zijn vader in een kreet van wanhoop, van ongeloof, van boosheid? Dat was het alle drie niet. Jezus vertrouwde op God. Hij kon het lijden volhouden vanwege de vreugde die voor hem in het verschiet lag. Hij legde zijn leven vrijwillig af. Hij had het lijden op ieder gewenst moment kunnen beëindigen.

Jezus citeerde het eerste vers van Psalm 22, een psalm die David eeuwen eerder had gedicht. Door dat eerste vers te noemen, quote hij als het ware de hele psalm. Als je een bijbel bij de hand hebt, is dit een goed moment om Psalm 22 te lezen. Het geeft een uitstekend beeld van wat iemand aan het kruis meemaakt.

Sterven aan het kruis is in feite heel langzaam stikken. Je bent aan een boom vastgespijkerd en krijgt geen lucht. Met je voeten druk je jezelf omhoog om adem te kunnen halen, je rug schuurt over het hout, totdat je geen kracht meer hebt en je weer terugzakt. Dat hou je hooguit een paar uur vol. Dan stik je van totale uitputting. Maar de verlatenheid is misschien wel het ergste van alles.

Jezus werd niet opgehangen, met een mes vermoord of gestenigd. Hij werd gekruisigd om op die manier een beeld te geven van Gods vloek én redding. De duisternis die midden op de dag inviel, weerspiegelt de totale verlatenheid die ons wacht als we niet met God worden verzoend.

Maar niet wij hingen aan dat kruis, maar Jezus. In onze plaats. Ik kan het niet vaak genoeg zeggen. Hij werd van God gescheiden zodat wij dat nooit hoeven meemaken. 'Hij stierf buiten de stadspoorten', zegt de bijbel⁷⁸. Ofwel daar waar de kadavers werden verbrand van de offerdieren, daar waar de zonde in rook opging.

Luister maar eens naar wat Maarten Luther hier over zegt:

Dat hebben alle profeten gezien, dat de toekomstige Christus de grootste rover, moordenaar, echtbreker, dief, tempelschender, lasteraar enz. zou zijn, Die door geen misdadiger ter wereld ooit overtroffen wordt. Dan gaat het niet over Hem Zelf, niet daarover dat Hij uit de maagd Maria geboren is als Gods Zoon, dýn is Hij de zondaar. Hij heeft en draagt de zonden van Paulus, die een lasteraar, een vervolger en een gewelddadig mens geweest is, dan draagt ook nog Hij de zonden van Petrus, die Christus verloochend heeft, de zonden van David, die een echtbreker geweest is, een moordenaar, die de heidenen de naam des Heeren deed lasteren. Kortom, Christus is het, Die in Zijn lichaam alle zonden van alle mensen heeft en draagt.⁷⁹

Jezus was de enige die het op grond van zijn levenswandel verdiende in de hemel te komen, maar hij droeg al onze zonden. Daarmee werd hij de grootste misdadiger ter wereld. Erger dan Adolf Hitler, Joseph Stalin, Osama bin Laden, keizer Nero, Alexander de Grote, Marc Dutroux, Volkert van der G., Jack the Ripper, jou en mij bij elkaar. Maar Jezus zit nu aan de rechterhand van God. Daarmee is bewezen dat er hoop is voor iedere zondaar, ook voor jou en mij.

'Het is volbracht'

Vlak voor hij stierf, bracht Jezus nog drie woorden uit: 'Het is volbracht.' Het was een kreet van victorie. Waren er mensen die wisten wat hier gebeurde? Dat de zoon van God stierf? De grond schudde, graven gingen open, doden stonden op en maakten bekend wie ze waren.

⁷⁸ Hebreëën 13:12

⁷⁹<http://www.iclnet.org/pub/resources/text/nederlandse/luther-galaten3.html>

Een Romeinse legeraanvoerder en zijn mannen werden door hevige angst overvallen. ‘Deze man was werkelijk Gods zoon!’⁸⁰ We weten niet hoe het afgelopen is met deze Romein. Eén ding beseftte hij op dat moment in ieder geval niet: dat deze ‘zoon van God’ in zijn plaats was gestorven.

Slechts één persoon in de hele wereld beseftte dat wel. De naam van deze man was Barabas, een ter dood veroordeelde moordenaar die de doodstraf wél verdiende en in de dodencel zat, wachtend op zijn kruisiging. Pilatus had de Joden laten kiezen tussen Jezus en Barabas. Ze hadden voor Jezus gekozen. Die moest dood, terwijl Barabas een tweede kans kreeg.

Jezus stierf voor zijn vader

Het is volbracht. Niet alleen voor Barabas, maar ook voor ons. *Het is volbracht.* Niet alleen voor ons, maar ook voor God. Ja, dat lees je goed. Jezus ging namelijk in de eerste plaats aan het kruis voor God zelf. Jezus houdt van ons en daarom was hij bereid onze straf op zich te nemen. Maar in de eerste plaats legde hij zijn leven af voor zijn hemelse vader. Heel lang heb ik gezegd: ‘Jezus dacht aan mij toen hij aan het kruis hing’. Nu zeg ik dat niet meer. Hij dacht in de eerste plaats aan de eer van God.

Luister maar eens. Enkele dagen voor zijn dood sprak Jezus met zijn vader ten overstaan van een groep mensen. Hij zei:

‘Nu ben ik doodsbang. Wat moet ik zeggen? Vader, laat dit ogenblik aan mij voorbijgaan? Maar hiervoor ben ik juist gekomen. Laat nu zien hoe groot uw naam is, Vader.’ Toen klonk er een stem uit de hemel: ‘Ik heb mijn grootheid getoond en ik zal mijn grootheid weer tonen.’⁸¹

Wat een prachtig en kwetsbaar gesprek tussen de vader en de zoon. Jezus is angstig, doodsbang zelfs, voor wat er komen gaat. Maar wat moet hij dan bidden? Dat hij er niet doorheen moet? Natuurlijk niet. Hiervoor is hij juist gekomen. Om de grootheid van zijn vader te laten zien. Daarop antwoordt God dat hij zijn grootheid al getoond heeft en dat opnieuw zal doen, dit keer door zijn zoon heen. Ontroerend.

De avond voor zijn dood, nadat Judas Iskariot hem heeft verlaten om hem te verraden, spreekt Jezus in het bijzijn van de elf andere discipelen zijn vader opnieuw aan. En weer vraagt hij God om de grootheid van zijn zoon te tonen, zodat hij (Jezus) de grootheid van de vader kan laten zien⁸². Vervolgens bidt Jezus voor zijn discipelen én allen die in hem geloven.

Hij stierf dus in de eerste plaats om de grootheid, de liefde en de genade van God te tonen. Hij herstelde Gods eer. Ook dat werk volbracht Jezus aan het kruis. De overwinning was definitief.

De opstanding

Dat de overwinning werd behaald, is bewezen doordat Jezus niet in het graf bleef. Daarom riep de apostel Paulus met zoveel overtuiging uit: ‘Dood, waar is je angel?’

Zelfs in zijn tijd waren er christenen die niet geloofden in de opstanding (en zich toch ‘christen’ noemden), maar een dode Jezus kon nooit de hoeksteen van het verlossingsplan van vader en zoon zijn.

⁸⁰ Matteus 27:54

⁸¹ Johannes 12:27, 28)

⁸² Johannes 17: 1-5

Maar wanneer nu over Christus wordt verkondigd dat hij uit de dood is opgewekt, hoe kunnen sommigen van u dan zeggen dat de doden niet zullen opstaan? Als de doden niet opstaan, is ook Christus niet opgewekt; en als Christus niet is opgewekt, is onze verkondiging zonder inhoud en uw geloof zinloos. Dan blijkt dat wij als getuigen van God over hem hebben gelogen, omdat we verklaard hebben dat hij Christus heeft opgewekt – want als er geen doden worden opgewekt, dan kan hij dat niet hebben gedaan. Wanneer de doden niet worden opgewekt, is ook Christus niet opgewekt. Maar als Christus niet is opgewekt, is uw geloof nutteloos, bent u nog een gevangene van uw zonden en worden de doden die Christus toebehoren niet gered. Als wij alleen voor dit leven op Christus hopen, zijn wij de beklagenswaardigste mensen die er zijn.⁸³

Als Jezus niet werkelijk is opgestaan, dan is ons hele leven op een leugen gebaseerd en moet je medelijden met ons hebben, stelt Paulus glashard. Je verspilt je leven. Gelukkig is dat het tegenovergestelde van wat hij zelf voor waar houdt. Jezus verliet zelf het graf. Buiten het zicht van de camera's dat wel. Maar veertig dagen lang verscheen hij aan mensen. Eerst aan vrouwen die zijn dode lichaam wilden balsemden, toen aan twee volgelingen die vanuit Jeruzalem op weg naar huis waren, daarna aan zijn discipelen en vele anderen. Eén keer verscheen hij zelfs aan liefst vijfhonderd mensen tegelijkertijd, zegt Paulus⁸⁴, van wie de meesten nog leefden. Hij daagt de lezer van zijn brief dus uit om onderzoek te doen en al deze mensen te ondervragen.

Jezus' opstanding was geen mythe. Het lichaam was ook niet gestolen, want het graf werd bewaakt door Romeinse soldaten, en Jezus' tegenstanders hadden het ook niet, want ze zouden het zeker hebben laten zien om de beweringen van de apostelen over de opstanding de kop in te drukken. Evenmin had Jezus een vervanger geregeld om in zijn plaats te sterven, zoals de moslims beweren. Jezus' moeder stond nota bene aan de voet van het kruis. Maria zou zeker hebben doorgehad als het niet haar eigen zoon was die op centimeters afstand een marteldood stierf.

De prijs voor onze zonden werd betaald door die dood. Wat is dan het belang van de opstanding? Dat komt naar boven als we Paulus' woorden positief opschrijven. Dan lezen we: Omdat Christus is opgestaan:

- Is onze verkondiging met inhoud;
- Is ons geloof zinvol;
- Is ons getuigenis over God waar;
- Worden de doden opgewekt;
- Zijn we geen gevangenen (slaven) van de zonde meer;
- Hoeven mensen geen medelijden met ons te hebben.

Met andere woorden: Jezus' Opstanding is de bekrachtiging van het feit dat de overwinning is behaald, het ultieme bewijs. De dood is inderdaad verslagen. De zonde heeft geen macht meer over ons. Dus is ons geloof zinvol en kunnen we over hem preken en van hem getuigen. Zonder de opstanding van Jezus zou je christenen zielige mensen vinden, maar dat is niet nodig, want Jezus leeft weer en de doden zullen ooit worden opgewekt. Paulus geeft met zijn woorden aan dat de opstanding van Jezus het hart van het evangelie vormt. De opstanding is een daad van God zelf. Het laat zien dat God sterker is dan de dood en het graf, en al wie in Hem geloven,

⁸³ 1 Korintiërs 15: 12-19

⁸⁴ 1 Korintiërs 15:6

mogen zeker zijn van zijn trouw tot in eeuwigheid. De apostel gaat dan ook verder door uit te leggen dat wij door Christus levend zijn gemaakt.

Maar ieder op de voor hem bepaalde tijd: Christus als eerste en daarna, wanneer hij komt, zij die hem toebehoren. En dan komt het einde en draagt hij het koningschap over aan God, de Vader, nadat hij alle heerschappij en elke macht en kracht vernietigd heeft. Want hij moet koning zijn totdat 'God alle vijanden aan zijn voeten heeft gelegd'. De laatste vijand die vernietigd wordt is de dood.⁸⁵

Dit is wat Jezus door zijn dood én opstanding heeft bereikt. Jezus leeft weer, en dankzij zijn dood en opstanding mogen wij ook leven. Niet straks, maar nu al. Met die boodschap mogen wij mensen naar het kruispunt brengen waar Jezus op hen wacht.

⁸⁵ 1 Korintiërs 15: 23-26

Slot

Het kruispunt

De 16-jarige Charles Spurgeon (1834-1892) was zich erg bewust van zijn zonden. Naar eigen zeggen had hij een spreekwoordelijke (!) ontmoeting gehad met Mozes. Mozes had Charles langs de maatstaven van God gelegd en hem schuldig bevonden. Hij kon simpelweg niet voldoen aan de regels die God de mensen had opgelegd en dat maakte hem depressief.

Tijdens een koude winter in 1850 liep hij door een sneeuwstorm in de plaats Colchester. Hij besloot te schuilen in een methodistenkerkje. De voorganger kwam die morgen niet. Na een tijdje stonde een magere kerel op, een schoenmaker of een kleermaker, en hij ging preken. Hij herhaalde vooral de bijbeltekst, want verder had hij weinig te zeggen. De tekst was Jesaja 45:22: 'Wend u tot Mij, word behouden, alle einden der aarde, want Ik ben God en niemand anders.'⁸⁶ De Engelse bijbelvertaling van die tijd zegt echter in plaats van 'Wend u tot Mij?': 'Look onto Me...' Ofwel: kijk naar mij.

Nadat de man achter het kanzel zo'n tien minuten had gesproken, waren zijn woorden opgedroogd. 'Toen keek hij me aan', schrijft Spurgeon in zijn memoires. 'Met zo weinig aanwezig, herkende hij me als een vreemdeling. Hij nam me in het vizier met zijn ogen, alsof hij mijn hele hart kende, en zei: "Jongeman, je ziet er miserabel uit". Daar had hij gelijk in, maar ik was niet gewend dat vanaf de kanzel opmerkingen werden gemaakt over mijn persoonlijke verschijning. Het was echter een rake klap. Hij ging verder. "En je zult altijd miserabel zijn – miserabel in dit leven en miserabel in de dood – als je mijn tekst niet gehoorzaamt. Maar als je nu gehoorzaamt, op dit moment, dan zul je worden gered." Hij hief zijn handen op en schreeuwde zoals alleen een methodist dat kan: "Jongeman, kijk naar Christus! Kijk! Kijk! Kijk! Je hoeft niet anders te doen dan te kijken en te leven".

Onmiddellijk zag ik de weg naar verlossing... Ik was er klaar voor om vijftig dingen te doen, maar toen hoorde ik dat ene woord: 'Kijk!' Wat een charmant woord! Oh! Ik keek en ik keek tot ik bijna geen ogen meer over had. Op dat moment was de wolk weg, de duisternis rolde bij me vandaan en ik zag de zon. Ik had met de anderen kunnen zingen, zelfs met meer enthousiasme dan zij, over het kostbare bloed van Christus en het simpele geloof dat alleen naar HEM kijkt.' Vanaf dat moment begon Spurgeon God te dienen. 'Op de dag dat ik mezelf overgaf aan mijn verlosser, gaf ik hem mijn lichaam, mijn ziel, mijn geest, alles wat ik had en zal hebben voor altijd en tot in eeuwigheid. Ik gaf hem mijn talenten, mijn krachten, mijn faculteiten, mijn ogen, mijn oren, mijn ledematen, mijn emoties, mijn beoordelingsvermogen, mijn hele mannelijkheid en alles wat daaruit voortkomt, en alle nieuwe capaciteiten of vaardigheden waarmee ik wellicht begiftigd wordt.'⁸⁷

Deze Charles Spurgeon was door God op een kruispunt gebracht en werd uiteindelijk één van de invloedrijkste Britse predikanten en bijbelleraren. Dit punt moeten we allemaal passeren. Sommigen doen dat heel bewust, bij anderen gaat het zo geleidelijk dat ze het niet doorhebben, maar passeren moeten we.

Verbonden in geloof

Spurgeons bekeringsverhaal is zo krachtig, omdat het de essentie van het geloof terug brengt tot één elk vers, één enkele opdracht: kijk. Kijk naar Jezus. Zoals Mozes de slang ophief en het volk Israël daarnaar moest kijken om gered te worden van de slangen die als vloek waren gekomen voor hun ongehoorzaamheid, zo moeten wij kijken naar Jezus.

⁸⁶ Herziene Statenvertaling

⁸⁷ <http://www.spurgeon.org/heathbio.htm>

Letterlijk zegt de bijbel dat we moeten (om)keren naar hem toe. Een andere manier is zeggen dat we in hem geloven. Maar wat moeten we precies geloven? En waarom is dat zo belangrijk? Wat is geloven eigenlijk? Dit zijn levensbelangrijke vragen. Je toekomst hangt er vanaf. Helaas wordt in veel kerken het begrip 'geloven' verkeerd uitgelegd. Daarom zegt Jezus dat als hij terugkomt om de aarde te oordelen, vele mensen naar voren zullen stappen en hem aanroepen met: 'Heer, Heer!' En hij zal hen antwoorden met 'Ik heb jullie nooit gekend.'

Het is mijn ultieme nachtmerrie dat jij of ik tussen deze mensen zullen staan. Ik heb dit boek geschreven zodat we de feiten op een rij hebben, dat we Gods reddingsplan met de wereld kennen, zodat we weten wat we 'moeten' geloven om God de eer te geven die hij verdient. Het woordenboek zegt dat geloven betekent 'iets aannemen', bijvoorbeeld aannemen dat God bestaat. Wat de bijbel met 'geloven' bedoelt, gaat echter veel verder dan iets voor waar houden.

Als uw mond belijdt dat Jezus de Heer is en uw hart gelooft dat God hem uit de dood heeft opgewekt, zult u worden gered. Als uw hart gelooft, zult u rechtvaardig worden verklaard; als uw mond belijdt, zult u worden gered. Want de Schrift zegt: 'Wie in hem gelooft, komt niet bedrogen uit.'⁸⁸

Als je deze tekst leest, lijkt het alsof wat ik zojuist zei niet klopt. Het enige wat je hoeft te doen om gered te worden, is aan te nemen dat Jezus de Zoon van God is, stierf voor onze zonden en weer opstond. Klaar is Kees. Je bent gered en als je sterft, ga je naar de hemel. Velen zijn op weg naar de hel, terwijl bovenstaande gedachte hen 'zekerheid' geeft dat het wel goed zit tussen hen en God.

Kijk, het probleem is dat Satan en zijn demonen ook geloven dat God bestaat, dat Jezus' zijn zoon is en dat hij voor de zonden van de wereld stierf. Toch zijn zij niet behouden. Echt geloof is dus meer dan het uitspreken van waarheden.

Wat betekent het dan? Laten we terugkeren naar Abraham, die op 75-jarige leeftijd de belofte kreeg van een eigen nageslacht via een zoon die zijn bejaarde vrouw Sarah zou baren.

Vijfentwintig jaar moest hij wachten tot de belofte werkelijkheid werd. Al die tijd moest hij geloven dat wat God had gezegd uit zou komen. Ja, soms twijfelde hij. Zijn vrouw Sarah zelfs nog meer. Daarom bood ze Abraham haar slavin aan en verwekte hij een kind bij haar.

Misschien konden ze zo zelf Gods belofte in vervulling laten gaan. Maar dat was een fout. God vergaf Abraham en Sarah gelukkig. Abraham kwam weer bij zinnen en wachtte geduldig op God. Eindelijk kreeg hij de beloofde zoon. Maar na verloop van tijd vroeg God om Isaäk te offeren.

We hebben eerder geconstateerd waarom: omdat er betaald moest worden voor de zonde van de familie. Abraham gehoorzaamde, want hij geloofde dat God op de één of andere manier Isaäk uit de dood zou opwekken.

Dat deed God, constateerden we in een vorig hoofdstuk. Isaäk hoefde uiteindelijk niet te worden geofferd. God voorzag zelf in een offer: Hij zorgde (honderden jaren later) voor een plaatsvervangend offer. Zijn eigen zoon, Jezus, stierf voor ons. Abraham wist van tevoren niet hoe God zou voorzien, maar hij geloofde dat God het ging doen. Dát werd hem toegerekend als rechtvaardigheid.

Geloven = Vertrouwen en gehoorzaamheid

Abraham kende de feiten van Gods reddingsplan niet, maar werd toch behouden door zijn geloof. Geloven in bijbelse zin kan dus niet slechts het verstandelijk aannemen van een rijtje gegevens zijn. Wat dan wel? Als we kijken naar Abraham lijkt geloven veel meer te maken te hebben met 'vertrouwen'.

⁸⁸ Romeinen 10:9-11

Abraham was een mens zoals wij. Hij maakte fouten. Soms heftige fouten. Wie bijvoorbeeld laat zijn vrouw afnemen door een andere heerser om zijn eigen leven te beschermen? En dat niet één, maar twee keer! In dit soort situaties vertrouwde hij even niet op God.

Toch is de rode draad in zijn levensverhaal dat hij weliswaar Gods stem verstond, maar niet precies wist wat er voor hem in het verschiet lag en toch God *in vertrouwen gehoorzaam was*. Dat betekent niet dat hij door zijn gehoorzaamheid zijn verlossing verdiende! Nee, juist niet. Abraham wist als geen ander dat hij nooit iets kon doen wat zijn zonden zou wegnemen. Hij vertrouwde op Gods genade. Hij had geen andere keus.

God openbaarde deze waarheid ook aan de profeet Habakuk toen hij zei (volgens de Herziene Statenvertaling): 'De rechtvaardige zal door geloof leven'⁸⁹. Het is interessant om te zien dat de Nieuwe Bijbelvertaling het vers vertaalt met: 'De rechtvaardige zal leven door trouw'.

In de hele bijbel zien we voortdurend mensen die fouten maken, sommigen komen tot inkeer, anderen niet. God toont zijn genade aan hen die tot inkeer komen. In het hoofdstuk over Jezus spraken we over de bergrede, waarin Jezus uitlegt hoe reddend geloof eruit ziet. We mogen ons vol vertrouwen vastgrijpen aan Gods rechtvaardigheid, zijn zoon Jezus Christus, en erop vertrouwen dat de prijs die hij betaalde voldoende is. Met die wetenschap kunnen wij vrij tot God naderen. Dat is het fundament van geloven. De apostel Paulus verwoordde het zo:

God schenkt vrijspraak aan allen die in Jezus Christus geloven. En er is geen onderscheid. Iedereen heeft gezondigd en ontbeert de nabijheid van God; en iedereen wordt uit genade, die niets kost, door God als een rechtvaardige aangenomen omdat hij ons door Christus Jezus heeft verlost. Hij is door God aangewezen om door zijn dood het middel tot verzoening te zijn voor wie gelooft. Hiermee bewijst God dat hij rechtvaardig is, want in zijn verdraagzaamheid gaat hij voorbij aan de zonden die in het verleden zijn begaan. Hij wil ons nu, in deze tijd, zijn gerechtigheid bewijzen: hij laat ons zien dat hij rechtvaardig is door iedereen vrij te spreken die in Jezus gelooft.⁹⁰

Er is geen beter nieuws dan dit. God eist van ons dat we heilig zijn, maar we schieten tekort. Daarom rekent God ons zijn rechtvaardigheid toe *mits* we door ons geloof (ons vertrouwen) verbonden zijn met Jezus Christus, die de dood overwon, de macht van de zonde brak en ons vrije toegang geeft tot Gods troon. We zijn nu *volwaardig* lid van zijn familie. God is onze vader⁹¹, Jezus onze broer⁹² en vriend⁹³.

Leven door de Geest

Mijn gebed is dat dit boek God eer geeft en dat anderen God ook meer eer zullen geven door dit boek te lezen of door de inhoud ervan op andere manieren door te geven. Ondertussen besef ik dat mijn woordenschat niet groot genoeg is om volledig recht te doen aan zijn glorie. Toch wil ik ook de derde persoon van de Heilige Drieëenheid niet vergeten. De heilige Geest is voor velen een onbekende. We kunnen hem moeilijk plaatsen, want hij lijkt veel minder

⁸⁹ Habakuk 2:4, Herziene Statenvertaling

⁹⁰ Romeinen 3:21-26

⁹¹ Lukas 11:2

⁹² Hebreëën 2:11

⁹³ Johannes 15:15

persoonlijk dan God de Vader en zijn zoon Jezus Christus. Maar zijn rol bij de verspreiding van het evangelie is essentieel. Zonder hem kunnen we simpelweg niet geloven.

Herinner je je het verhaal van Nicodemus nog? Deze 'leraar van het volk' kwam 's nachts bij Jezus op bezoek en kreeg een lesje over geestelijk opnieuw geboren worden. Jezus legde uit hoe God de zonden van de mensen weg wast als ze maar op hem zouden vertrouwen. God geeft deze mensen een nieuwe geest.

Dit hele proces is alleen mogelijk dankzij de heilige Geest. Hij is het die ons overtuigt van de zonde in ons leven en de noodzaak om aan te kloppen bij Jezus voor vergeving. Zonder de heilige Geest is 'wedergeboorte' niet mogelijk. Eén ding mogen we niet vergeten: het geloof is een cadeau. De bijbel zegt dat geloof in Christus uit genade aan ons is geschonken.⁹⁴ Als jij door je geloof in Christus met zijn dood en opstanding verbonden bent, heb je dus een cadeau gekregen van de heilige Geest, namelijk: je geloof!

Diezelfde heilige Geest stelt ons in staat om te breken met onze zondige levensstijl. Natuurlijk, we worden niet volmaakt. We leven nog steeds in een gebroken wereld en hebben te maken met ons eigen zondige karakter. Toch kunnen we dankzij Gods Geest steeds meer op Christus gaan lijken. Paulus schreef aan de kerk in Rome:

*Broeders en zusters, we hoeven ons niet langer te laten leiden door onze eigen wil. Als u dat wel doet, zult u zeker sterven. Als u echter uw zondige wil doodt door de Geest, zult u leven.*⁹⁵

Als we hem erom vragen, laat de heilige Geest zien waar onze zonden zich bevinden en kunnen we vergeving vragen. Vervolgens geeft hij ons de kracht om de strijd tegen die zonden te overwinnen. Maar vergis je niet. Soms is dat een lang en moeizaam proces en volmaakt worden we nooit. Vrij komen van verslavende zonden als porno, drugsgebruik, alcoholisme, roddelen, anderen schijnheilig bekritisieren, noem maar op, kan een lange tijd in beslag nemen. Als het nodig is, moet je zelfs de hulp van anderen inroepen om je te helpen ermee te stoppen. Waarom duurt het vaak een poos voor we bepaalde zonden definitief achter ons kunnen laten? Omdat we zo lang hebben geleefd met die gewoonten. God houdt niet van 'quick fixes'. Tuurlijk soms geneest hij in een ogenblik, maar in de regel veranderen we geleidelijk. Het gaat God immers om ons hart. Hij wil dat we een diepe verandering doormaken en dat kost tijd. Als we wandelen (niet rennen) in de Geest gaan we steeds meer de vrucht van die Geest in ons leven zien. De bijbel omschrijft die vrucht zo⁹⁶:

- liefde;
- vreugde;
- vrede;
- geduld;
- vriendelijkheid;
- goedheid;
- geloof;
- zachtmoedigheid;
- en zelfbeheersing.

Dit is een goed moment om nogmaals te benadrukken dat we het geloof cadeau hebben gekregen en niet hebben verdiend. Als we proberen liefdevol te zijn, vredig, geduldig, vriendelijk

⁹⁴ Filippenzen 1:29

⁹⁵ Romeinen 8:13

⁹⁶ Galaten 5:22,23

etcetera en daarmee ons behoud willen bereiken, dan redden we dat niet. Een goed leven neemt onze zonden niet weg. Alleen Jezus' offer neemt zonden weg. De vrucht van de Geest, onze gehoorzaamheid aan God, alle goede daden die we doen, is wel hét bewijs dat de Geest in ons leven actief is en we bij Christus horen. Ze vloeien automatisch voort uit het geloof. Geloven zonder daden is dan ook niet mogelijk, illustreert bijvoorbeeld Jakobus, de aardse broer van Jezus.

Broeders en zusters, wat heeft het voor zin als iemand zegt te geloven, maar hij handelt er niet naar? Zou dat geloof hem soms kunnen redden? Als een broeder of zuster nauwelijks kleren heeft en elke dag eten tekortkomt, en een van u zegt dan: 'Het ga je goed! Kleed je warm en eet smakelijk!' zonder de ander te voorzien van de eerste levensbehoeften – wat heeft dat voor zin? Zo is het ook met geloof: als het zich niet daadwerkelijk bewijst, is het dood. Maar dan zegt iemand: 'De een gelooft, de ander doet.' Laat mij maar eens zien dat je kunt geloven zonder daden; ik zal u door mijn daden tonen dat ik geloof.'⁹⁷

Ik ken zoveel mensen die zeggen dat ze geloven, maar ze tonen ogenschijnlijk geen greintje berouw over hun zonden en weinig tot geen medeleven met mensen die minder hebben dan zij. Hun leven draait om uitgaan op zaterdagavond, vakanties, een mooi huis, een auto waarmee je voor de dag kunt komen en... vul maar in. Helaas moet ik toegeven dat er ook nog duidelijke sporen van dit gedrag in mijn leven aanwezig zijn. Het is niet zo dat je zondigt als je op vakantie gaat of investeert in je huis. De vraag is waar je hart ligt. Bij de giften of bij de Gever? John Piper, een predikant die erg belangrijk is geweest voor mijn geestelijke groei, heeft mijn ogen geopend voor hoe we met aardse zaken moeten omgaan. Hij zegt:

'Hoe maakt iemand als Paulus Christus groot? Antwoord: door Christus te ervaren als zo'n grote schat dat al het andere in zijn leven in vergelijking niets meer voorstelt. (...) Hoe kun jij dat doen? Geld is aan jou gegeven zodat je het gebruikt op zo'n manier dat je laat zien dat geld niet jouw schat is, maar Christus wel. Eten is aan jou gegeven zodat je het zult eten op zo'n manier dat duidelijk wordt dat gewoon eten niet jouw schat is, maar Christus wel. Vrienden en familie zijn aan jou gegeven zodat je met hen kunt leven op zo'n manier dat duidelijk wordt aan de wereld dat ze niet jouw schat zijn, maar Christus wel. Computers, speelgoed, huizen, land, auto's zijn aan jou gegeven zodat het duidelijk is voor de wereld dat zij niet onze schat zijn, maar Christus wel.'⁹⁸

Geloven in Christus betekent van hem houden, hem willen volgen. Dat is de verandering die in ons tot stand wordt gebracht. Gehoorzaamheid brengt vreugde voort en vanuit die vreugde willen we Christus in ons leven een podium geven. Ofwel: leven door de Geest betekent dat *wij* zijn podium worden.

Kies nu wie je zult dienen

⁹⁷ Jakobus 2:14-18

⁹⁸ <http://sermonjamtranscript.wordpress.com/tag/john-piper/>

Na de verovering van het door God beloofde land liet Jozua, de opvolger van Mozes, alle oudsten, stamhoofden, rechters en griffiers voor zich verzamelen. Hij gaf hun woorden van God door en verhaalde hoe God hen had uitgekozen. De Israëlieten waren zonder twijfel het uitverkoren volk door wie de wereld zou worden gezegend. (Uit hun midden kwam immers de Verlosser voort.) De boodschap: God koos het volk, niet andersom. Maar Jozua besloot zijn preek met een prikkelende oproep:

*Nu dan,' vervolgde Jozua, 'eerbiedig de Heer, dien hem met onvoorwaardelijke trouw en doe de goden weg die uw voorouders ten oosten van de Eufraat en in Egypte hebben gediend. Dien alleen de Heer. Wanneer u daar niet toe bereid bent, kies dan nu wie u wel wilt dienen: de goden van uw voorouders ten oosten van de Eufraat of de goden van de Amorieten, van wie u nu het land bewoont. In ieder geval zullen ik en mijn familie de Heer dienen.'*⁹⁹

'Kies nu wie u wilt dienen.' Laat deze woorden als in een echo tot je komen. Ik hoop dat je in dit boek Jezus hebt ontmoet. Als je hem tegenkomt, is er geen weg meer terug en geen weg meer rechtdoor. Je kunt niet net doen alsof er niets is gebeurd. Waar hij staat, splitst de weg zich in tweeën. Hij nodigt je uit hem te volgen, maar je hebt de mogelijkheid dat niet te doen. Alle mensen in de bijbel stonden voor die keuze. Volgen we God of niet? Noach bouwde de ark. Abraham verliet zijn land, zijn afgoden en was bereid zijn zoon te offeren. Mozes kwam terug uit de woestijn om het op te nemen tegen de farao. Jozef nam geen wraak op zijn broers maar redde hen. David kon de troon opeisen door de koning te vermoorden, maar weigerde de door God aangestelde heerser iets aan te doen. Daniel ging liever de leeuwenkuil in dan zijn God af te vallen en zijn vrienden gaven de voorkeur aan een brandende oven boven hun eigen leven. Hosea was bereid met een prostituee te trouwen. Nadat Petrus Jezus driemaal had verraden, kwam hij toch weer bij hem terug. De andere leerlingen hadden hem ook in de steek gelaten, maar allen (op Judas Iskariot na) kwamen tot inkeer en dienden Jezus. Paulus' ontmoeting met Jezus op de weg naar Damascus veranderde zijn leven compleet. Van vervolger werd hij verkondiger.

Het is Jezus zelf die ons de keuze voorhoudt. Hij zei aan het eind van zijn bergrede:

*Ga door de nauwe poort naar binnen. Want de brede weg, die velen volgen, en de ruime poort, waar velen door naar binnen gaan, leiden naar de ondergang. Nauw is de poort naar het leven, en smal de weg ernaartoe, en slechts weinigen weten die te vinden.*¹⁰⁰

De brede weg en brede poort weerspiegelen alle godsdiensten en elk geloofstelsel dat werken en zelf-rechtvaardiging als basis heeft. De smalle weg en de smalle poort is het geloof dat Jezus als fundament heeft. Hij is de enige weg naar God toe. Er is simpelweg geen andere.

Vervolgens gaat hij door met te zeggen dat er twee soorten mensen zijn. De één brengt goede vruchten voort en de andere slechte. Goede vruchten worden voortgebracht door hen die Christus volgen, slechte door hen die dat niet doen.

Hij herhaalt deze dramatische boodschap door ons te vertellen dat aan het eind der tijden velen mensen voor zijn troon zullen staan en hem aanspreken met 'Heer, Heer', maar hij zal hen zeggen weg te gaan, want ze hebben de wil van God niet gedaan.

Deze mensen hebben hun vertrouwen niet in Christus gesteld. Ze waren als mensen die hun huis op het zand bouwde. Bij de eerste de beste storm stortte hun huis in. De mensen die Christus

⁹⁹ Jozua 24:14,15

¹⁰⁰ Matteüs 7:13, 14

echter als fundament hebben, zijn als een wijze man die zijn huis met veel pijn en moeite bouwde op de harde rots. De storm kon niets aanrichten tegen zijn woning.

Zoals gezegd, mijn ultieme nachtmerrie is dat ik behoor tot de groep mensen die Jezus met 'Heer' aanspreken en toch door hem worden weggestuurd. Ik wil niet verloren gaan en ik wil mijn leven niet verspillen. Ik volg Jezus. Met vallen en opstaan, dat wel. Volmaakt ben ik absoluut niet. Jezus zegt dat ik mijn eigen 'ik' moet kruisigen. Dat is een pijnlijk proces. Jezus' genade is gratis, maar niet goedkoop.

En jij? Wie dien jij? Je eigen verlangens en je eigen dromen? Of durf je voor Jezus te kiezen ongeacht de kosten? Hij zegt: 'Kom tot mij en ik zal je rust geven'¹⁰¹. Dat betekent niet dat we lekker gaan uitrusten. Het betekent dat we de last van het leven niet meer alleen hoeven te dragen. Jezus heeft alles gedaan om de breuk tussen God en ons te herstellen. Niets kan ons nog scheiden van zijn liefde.

In dit hele boek vind je geen 'zondaarsgebed' of andere gebeden die je het koninkrijk van God 'binnenloodsen'. Dat is volgens mij een verkeerde aanpak. Het gaat niet om de woorden die we zeggen, het gaat om de richting van ons hart. Ik heb immers al uitgelegd dat we tot inkeer moeten komen en vergeving van onze zonden moeten vragen. Dat kun je in je eigen woorden doen.

Toch wil ik één uitzondering maken. Of je Jezus nu al langer volgt of voor het eerst zijn liefde ervaart, hier is het krachtigste gebed dat je volgens mij nu kunt bidden. Het bestaat slechts uit vier woorden, maar ze kunnen het verschil maken in jouw leven en dat van velen anderen:

Heer, hier ben ik.

Amen.

¹⁰¹ Matteüs 11:28

Bonus

Het evangelie in 190 woorden

God

In de Bijbel zien we hoe God de wereld maakt. Hij openbaart zich als ‘Heer’ en ‘Meester’, maar niet op een tirannieke manier. Hij is als een koning die het beste van wat Hij te bieden heeft, aan zijn onderdanen wil geven: zichzelf. God is ook een heilig en rechtvaardig God.

Mens/zonde

De mens is goed gemaakt, maar sinds het moment dat Adam en Eva eten van de verboden vrucht is de mens verontreinigd door de zonde. Hij / zij kan niets doen om de overtredingen tegen God uit te wissen.

Jezus

Daarvoor is een volmaakt offer nodig. In het Paradijs wilde de mens aan God gelijk zijn, maar God werd aan de mens gelijk. Jezus, God en mens tegelijk, stierf in onze plaats. Hij overwon de zonde en de dood en stond weer op. Hierdoor zijn wij met God verzoend en mogen we uitzien naar een eeuwige toekomst met Hem.

Kruispunt

Als wij ons leven in zijn handen leggen (dat is wat geloven betekent), zijn we met Christus verbonden en geldt de vloek niet langer. Christus is immers de vloek voor ons geworden. God is daarom het goede nieuws.

Het evangelie in twaalf verzen

Genesis 1:1, de schepping

In het begin schiep God de hemel en de aarde.

Genesis 2:15-16, de zondeval

Hij hield de mens het volgende voor: ‘Van alle bomen in de tuin mag je eten, maar niet van de boom van de kennis van goed en kwaad; wanneer je daarvan eet, zul je onherroepelijk sterven.’

Exodus 34:6-7, het raadsel van God

De HEER ging voor hem langs en riep uit: ‘De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.’

Jesaja 6:3, Gods heiligheid

Zij riepen elkaar toe: ‘Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit.’

Lukas 15:20, Gods liefde

Hij vertrok meteen en ging op weg naar zijn vader. Zijn vader zag hem in de verte al aankomen. Hij kreeg medelijden en rende op zijn zoon af, viel hem om de hals en kustte hem.

Johannes 3:16, Gods liefde en redding

Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

Johannes 19:30, Jezus volbrengt zijn missie

Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: ‘Het is volbracht.’ Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

Habakuk 2:4, gerechtvaardigd door geloof

De rechtvaardige zal leven door geloof.

Romeinen 8:13, leven door de Geest

Broeders en zusters, we hoeven ons niet langer te laten leiden door onze eigen wil. Als u dat wel doet, zult u zeker sterven. Als u echter uw zondige wil doodt door de Geest, zult u leven.

1 Korintiërs 5: 18, 21 God is het goede nieuws

Dit alles is het werk van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend (...) God heeft hem die de zonde niet kende voor ons één gemaakt met de zonde, zodat wij door hem rechtvaardig voor God konden worden.

Romeinen 3:22-26, het volledige evangelie

God schenkt vrijspraak aan allen die in Jezus Christus geloven. En er is geen onderscheid. Iedereen heeft gezondigd en ontbeert de nabijheid van God; en iedereen wordt uit genade, die niets kost, door God als een rechtvaardige aangenomen omdat hij ons door Christus Jezus heeft verlost. Hij is door God aangewezen om door zijn dood het middel tot verzoening te zijn voor wie gelooft. Hiermee bewijst God dat hij rechtvaardig is, want in zijn verdraagzaamheid gaat hij voorbij aan de zonden die in het verleden zijn begaan. Hij wil ons nu, in deze tijd, zijn gerechtigheid bewijzen: hij laat ons zien dat hij rechtvaardig is door iedereen vrij te spreken die in Jezus gelooft.

Openbaring 22:3-4, een nieuwe wereld

Er zal niets meer zijn waarop nog een vloek rust. De troon van God en van het lam zal daar in de stad staan. Zijn dienaren zullen hem vereren en hem met eigen ogen zien, en zijn naam staat op hun voorhoofd.

Andere boeken van Jan Heijnen

Zou je wel eens de hele Bijbel in vogelvlucht willen lezen? Dit boek neemt je mee van Genesis tot Openbaring in minder dan vijf uur leestijd.

[Download het eBook gratis](#) of [bestel de paperback](#) voor 17,95 euro.

Heb je moeite om van Bijbel lezen en bidden een dagelijkse gewoonte maken? Dan is dit gratis eBook iets voor jou.

[Download het hier.](#)

Meer informatie over Jan Heijnen en zijn boeken vind je hier: www.jan-heijnen.nl.